

Степан ПУШИК

Я ДЛЯ ВКРАЇНИ ЖИВ

У ДВОХ ТОМАХ

Том 2

Івано-Франківськ
Місто НВ
2019

УДК 821.161.2'06-1

П 91

Рецензенти:

Хороб Степан Іванович – доктор філологічних наук, професор, член НСПУ (Івано-Франківськ);

Баран Євген Михайлович – кандидат філологічних наук, доцент, заслужений працівник культури України (Івано-Франківськ)

Пушик С. Г.

П 91 **Я для України жив:** У 2-х т.: – Т. 2 / Упоряд. Ольга Слоньовська.
– Івано-Франківськ: Місто НВ, 2019. – 348 с.

ISBN 978-966-428-658-6

ISBN 978-966-428-660-9 (т. 2)

У двотомник лірики Степана Пушика «Я для України жив» у основному увійшли нові поезії, які поет встиг підготувати ще при житті для своєї майбутньої книги й над якою працював до останніх днів, а також нові варіанти відредагованих і удосконалених автором деяких його раніше вже опублікованих поезій. Цей надзвичайно цікавий і важливий літературний текст читається як своєрідний поетичний звіт перед українським народом про зроблене протягом усього життя нашим шановним і високо талановитим поетом-піснярем. Вірші укладено так, щоб двотомник становив єдине ціле і сприймався читачами в оптимально виразному естетичному ракурсі, але водночас майже всі поезії датовані, що суттєво допоможе науковцям і зацікавленим читачам прослідкувати еволюцію ліричного дару Степана Пушика, починаючи від юних днів і аж до зрілого віку автора.

УДК 821.161.2'06-1

ISBN 978-966-428-658-6

ISBN 978-966-428-660-9 (т. 2)

© Пушик С. Г., 2019

© Слоньовська О., упорядкування, 2019

ЗМІСТ

КНЯЖДВІР

«Той хоче піснею, той крицею...»	16
Княждвір	18
Осмомисл і Чагрівна	20
Біла Дана	21
Перша вистава	22
Економісти	23
«Під музику вітрів, потоків й тиші...»	24
«В полі рідному серед пшениць...»	25
«Невеличкі безсмертні міста...»	26
«Дороги, як книги. Я їх перечитую...»	27
Я йду до вас	28
Пісня	29
«Кучугури кругом, як поганські боги...»	31
Чайка	32
«То синій, то зелений, то білий Попиван...»	33
«А найкращий в світі запах – запах хліба...»	34
«Охрестили мене...»	35
Лолин	36
Нічний Івано-Франківськ	37
«Я на стійці в холоді і голоді...»	38
«На болотах заснув старезний ліс...»	39
Зозуля	40

КРИХТИ

«Де мати плакала – проліски зійшли...»	41
«Як то гарно, що річкою стане маленький струмок...»	41
«Блакитний вечір. Юнки чистий голос...»	41
«Такі холодні дні були»	41
«Старе століття! Й ми вже посивіли...»	42
«Вітрищ по зворах студені заводи...»	42
«Гір Карпат невмируща мова...»	42
«Багатозначні погляди в мій бік...»	42
«Душа болить...»	43
«Літо в zenіті. Жнивна пора...»	44
«Кукурудза гарна. Кукурудза буйна...»	45
«Не будь сліпий, зумій полуду здерти...»	46
«Ще далеко до тепла!...»	47
«О, який тепер сонячний час!...»	48
«Мудрими будьмо, хоробрими...»	49
Йону Георгіце	50
«По снігах...» (<i>Для дітей</i>)	51
«Помчу до діда» (<i>Для дітей</i>)	52
«О, як старалися чини!...»	53
«Раєм дихав Парнас...»	54
«У кошарах говорять овечі дзвінки...»	55
Молитва	56
«Вона така, як бочка...»	57
«І міряє час мій дорогу мою...»	58
«Ніщо не вічне, й ми не вічні...»	59
«Відпалахтіло літо грозами...»	60
«Згіркло мрії солодке вино...»	61
«Як смерть прийде – карга потворна, звісно!...»	62
«Твої уста чомусь кричать...»	63
«Тихий вечір, середина літа...»	64

«Ми ростемо, обоє молоді...»	65
«Ці осінні довгі ночі – квітовбивці...»	66
Дичка	67
Голос дерева	68
«Читає дощ літописи в гаю...»	69
Мати женить синів	70
«Я чув не раз: поета шлях важкий!...»	71
«Коли прийду на рідний берег...»	72
«Дні минулі милі і немілі...»	73
Загибель перського міста	74
Вовк	75
«Нині й справжні таланти порохнею беруться і цвіллю...»	76
«А дні пливають похмурі...»	77
«Хоч поле вже голе, та ще не в зимовій перині...»	78
«Що пісні? Та ж пісні – не монети...»	79
День народження	80
«О, не повірю я у вічне горе...»	81
«Йду на Грабівку пішо...»	82
«Почорнілими верхами...»	83
«Гуси в двори постікались...»	84
Периферія	86
«У Чорному лісі, де сосни клапаті...»	87
Галицька брама	88
«Казала Настя: „Як удасться...”»	89
У чужій домівці при горівці	90
«Піду по грунях, по мохах і по росах...»	92
«Зацвіла конюшина...»	93
«„Співець життя повинен відчувати”...»	94
«Під берегом у вільшійні...»	96
«Так світло! Чисто! Ясно!...»	97
«З-за дерев не видно навіть даху...»	98

«До неприємностей я звик...»	99
«Зелено дрімає подвір'я...»	100
«То сонечко, то дощик поливає...»	101
«Йордан. А гори не білили...»	102
«Не нічка над горами плаче...»	103
«Про друга зраду я колись не знав...»	104
«Я такий веселий! Я такий багатий...»	105
«Молдово! Ти мене чаруєш...»	106
«О Музо-коханко, дружино, небого...»	107
«Гей, трава-мурава!...»	108
«Буває! Часом втомиться крило...»	109
«На верхогір'ях випали сніги...»	110
«Вона – це покора...»	111
«І по обличчю б'є лапате листя...»	112
«Дош і дош... Та за які гріхи...»	113
«А де Сколе над Опором, ліс і трави...»	114
Юнакові	115
«Що та праця? Що ті вірші...»	116
Експромт для доні	117
«Не сміюсь, не ридаю, не плачу...»	118
Відьми	119
«Натура вища, ніж культура...»	120
«Юним був я відважним і гордим...»	121
«То стихає дощ, то знову цідить...»	122
«Політика. Проза. Вірші...»	123
«Я був наївний, як дитина...»	124
КАРБИ	
«Є у серці моему той біль, дорога Україно...»	125
«Нидіють Геракли від нудьги...»	125
«Соратники мої, які ви нецікаві...»	125
«При Австрії цей хрунь австрійцем був...»	125

«Страшно дивитися з волі на граги...»	126
«Міські багатоповерхові будинки – це кросворди...»	126
«Ти – кривоуст: слова твої криві...»	126
«Бідняк носився з мудрим висловом...»	126
«А герої тепер, де не ктнись...»	126
«Колись на стінах в туалеті...»	127
«Щоб бачити, маємо очі...»	127
«Був супер-знаменитим стукачем...»	127
«Вперше упала, як вчилася ходити...»	127
«Що, мій друже, вумнієм потроху?..»	128
«Сад почорнів, дахи і грядка...»	129
«Базар нездар. Не говоріть нездарі...»	130
«Дрібен дощик постукує в сонне вікно...»	131
Городище	132
«В усьому чую силу молоду...»	133
«Я живу у жахливій державі...»	134
«Мете метіль: дороги замітає...»	136
«Немов андріївські хрести...»	137
«Вечір з поля пливе за коровами...»	138
«Як же сумно, як же самотньо!..»	139
«Усе пройде, усе мине...»	140
«Живуть співці далеко від столиць...»	141
«Нещасний дідько мерзне у скалі...»	142
«Доле, скільки на землі зосталось»	143
«Днина срібним інеєм зацвіла...»	144
«Закрутило... Заплакало... Сіло...»	145
«Хай буде так, як доля нам дає!..»	146
«І ось Коляду починають брати від Пилипа...»	147
«Тягне з кав'ярні горілкою...»	148
«Пахнуть черешні медом...»	149
«Жив-творив у підлий час...»	150

«Ходить зелений вітер...»	151
«Часе сльотавий й погідний...»	152
«Хлюпотіли дощі, хлюпотіли...»	153
«Тремтить на гострім вітрі Коломия...»	154
«Нас двоє... І лагідні зорі...»	156
«Я соромлюся сліз...»	157
Бортнянський	158
«Поезія – моє блакитне небо...»	159
Пісня селянина	160
«Прощайте, пісні про вродливих дівчат!...»	161
«А там, у Франковому місті, де озеро з парком...»	162
«У селі цвітуть черлені ружі...»	163
«То було не вчора і не нині...»	164
«Я гадав, що вірний друг дотепний...»	165
Полігон	166
«В достатку цей тип прокандичив свій вік...»	167
Чоловік і змія	168
«Що ми маєм? Що ми мали?»	170
«Топтав, глушив мене...»	171
«Приходим на землю служити не злу...»	172
«Кряче ворон у білих снігах...»	173

ЛЕЛІТКИ

«Є ніч шукань, є ніч оман і блудів...»	174
«І гримлять, і шумлять на порогах потоки...»	174
«Не золото – світ, і не красить його позолота...»	174
«Вірю: так, він знав ціну атак...»	174
«Ми всі сини великого пугі...»	174
«Ніхто вже не зможе весну в зиму повернути...»	174
«Брехня проривається навіть у чесних словах...»	175
«Ти так дивишся на мене, рідна хато...»	175
«У розлуці душа і сумує, і тужить за другом...»	175

«Поля і поля... „Добридень!” – скажи колоскові...»	175
«Завтра будуть жнива – вкриють поле покоси, як хвилі...»	175
«Божественні квіти він бачив у різних краях...»	175
Стогнали рейки, плакали вокзали...»	176
«В тунелі темної алеї...»	176
«Не ликом шиті ми були й не з лика...»	176
«Коли доводилось повз цвинтарі іти...»	176
«Великий успіх – слави брат...»	176
«Я правду знав своїх батьків простих...»	177
«Я прославляю слова твердь...»	177
«За гроші голосять, за гроші співають...»	177
«Прощай, мій друже, і щасливим будь...»	177
«Боже, який я радий!...»	177
Снігова людина	178
«Цвіте бузок понад Дністром...»	179
«Хоч тут лиш земля-попеличка...»	180
Коломийка	181
«Мені тяжко тепер, але сліз вже нема...»	182
«Купальська ніч... Безсоння... Біль і мука...»	183
«Те не скажи...»	184
«Бузкові флокси, яблука червоні...»	185
«Віє вітер, віє шпарко...»	186
«Поети в Європі...»	187
«Так, радість коротка...»	188
На відстані серця	190
«Зелений сміх весни, зелений струм...»	191
«У природі швидко все міняється...»	192
У парку	193
«Крутяться сльози в моїх очах...»	194
«У селі княгинею горілка...»	195
«Відцвітає мій сад, відцвітає...»	196

«Художникова творчість золота!..»	197
«Крью, овечки, а́би-дра́би...»	198
«Сердитий вітер гравсь лозою...»	199
«О київський лемку, ти бачив Туву́...»	200
«Куди я біг? Куди я поспішав?..»	202
«Сходить ясне сонце, світить із-за гір...»	203
«Ми летіли над землею...»	204
«Товаришу, не спи...»	205
«О Господи! Зніми з душі тягар...»	206
«Мій часе, дай поезію таку...»	207
«У нас усіх тепер залізна логіка...»	208
«З душі святої не роби смітник...»	209
«Хіба ж то так велося в нас здавен?..»	210
«Доби своєї створимо портрети...»	211
«Так, юність – яблуко, що визріло і впало!..»	212
«Коли живеш, то треба, щоб боліло...»	213
«Я після смерті стану оленем...»	214
«А предки водою, а предки по суші удаль...»	215
«Після смерті побачать твій шлях...»	217
«За містом в лісі Чорному...»	218
«Зникне темрява ночі густа...»	219
«Я поїду сьогодні у ліс...»	220
«Колядують в інеї дерева...»	221

ПОЕТОВІ

«Все нецікаво, як душа глуха...»	222
«Поет-юнак рубає все з плеча...»	222
«Книжки писати – то не капці шити...»	222
«Поете, не плекай надій...»	222
«Мистець багато досягти хотів!..»	223
«Вже від фанфар і гуркоту, від бубнів...»	223
«Так, поезія – голос землі та небес...»	223

«Ти не плач, не зітхай, що не пишеться!..»	223
«Вірші, вірші, ви – квіти зелені...»	223
«Ми сперечалися, хто вічний, хто не вічний...»	224
«Так важко з молотом!..»	224
«Шалений час тривожно в душу дише...»	224
«Нас убивають слова нещирі...»	224
«Липневі грози відгрімилі...»	225
«У центрі Європи згадаю собі...»	226
«Біла ніч березнева...»	227
«Коли верхи були в полоні снів...»	228
Замість епітафії	229

ЕПІГРАМИ

«Президій не люблю я – страх...»	230
«На книголюбів трон вознесена...»	230
«Прийшли Різдво і славна Коляда...»	231
«Рік Новий ішов світами...»	232
«Усі потоки стрімко мчать до мене!..»	233
«Заростає старіця деревами...»	234
«І завжди так! В усі часи... віками...»	235
«Прозорості, відваги та експресії...»	236
«Чому? Чому зміліла Бистриця?..»	237
«Я порубаний на кавальчики...»	238
«Сивий вечір... Ніжні світлотіні...»	239
«Моє ім'я в перекладі – „вінок”»	240
Росте-цвіте верба в гаю	241
«Від мене люди хочуть забагато...»	242
Князь Потьомкін і козак	243
«Ти як живеш тепер на бистрій Тисі...»	244
«Ні бомба, ні пістолет...»	245
Андріївський вечір	246
«Хай думає, що він – божок...»	247

«Не потрібні слова...»	248
«Я вірити зневіреном не хочу...»	249
«Січень з гір дідуганом ізліз...»	250
«Старому скоро час минає...»	251
«Вгнулися гори від снігових лавин...»	252
«Не плач, коли тебе шельмують...»	253
«Піду шукати золотих стовпів...»	254
«Сухий липовий листок...»	255
Опришки	256
Рідна мати	257
«На смерековій дарабі пливе Чугайстр» (<i>Для дітей</i>)	258
«Піднімас чорна доля чорний стяг...»	259
Заробітчанка	260
«А ти під смереками в горах високих росла...»	263
«Шляхами світлими й дорогами курними...»	265
«Всіх пліткарів потрібно бити...»	266
«Я не шукав рівнесеньких шляхів...»	267
«Не маю вже вітця і мами...»	268
«Плач-ридай, українська пісне...»	269
«Але важко чогось на душі...»	270
«Так, мудрість йде з тисячоліть...»	271
«Вошей сьогодні менше, ніж панів...»	272
«Вже птахи дикої свисток...»	273
«Де місяченько висне срібним дзвоником...»	274
«Коли зійдуться рідні й товариство...»	275
«Останній поріг... Немає назад вороття...»	276
«Під місяцем картопля сходить...»	277
«Купається в росі...»	278
«Через коліно перегну...»	279
«Мені говорить мій Парнас...»	280
«Моя бабуся русоброва...»	281

«Так мерехтять розгублені зірки...»	282
«Імла Горгани вкрила, мов дими...»	283
«Ще мовив Блок: „Врятує світ краса”...»	284
«Вона боялась псів...»	285
Танець мого життя	286
«Українці, як зійдуться...»	287
«За парканом дощів – веселе літо...»	289
«Кресали громи, хилиталися хмари...»	290
«Той мудрує, той рахує...»	291
«Дощ іде...»	292
«Я стільки мудрих прочитав книжок...»	293
«Синім сном снять ліси і гаї...»	294
«Наш вечір був, як золото...»	295
Поранений ведмідь	296
«Отам, за садами, літа комусь лічать зозулі...»	297
«Щоб ніхто не бачив, сам поплачу...»	298
«Із Дерева Життя, мов листя...»	299
«Невже це правда, що верба – журба?...»	300
«Той дятел – птах-бийдерево...» (<i>Для дітей</i>)	301
«Із літом веселим прощаймось...»	302
«Коники! Серпневі скрипалі...»	303
«Немов гірська ріка...»	304
«Мовчиш. Ані слова. Не знаєш, не чуєш, не видиш...»	305
Вітер (<i>Для дітей</i>)	306
«Треба мужнім бути, бути гордим...»	307
«Я лежав у колісці...»	308
«Говорила мені Муза...»	309
«Край житнього поля сорока скрекоче...»	310
«Моє серце в горах співає...»	311
«У карпатському краю...»	312
«Дуб упав – вода підмила корінь...»	313

«Я так люблю сади весною...»	314
«Ти чого задумався, мій гаю?..»	315
«Прогресує усе від краси до краси...»	316
«Гукаю... Та мене не чують...»	317
Княжа криниця	318
«А я прийшов на світ...»	319
«Коли ти Хтось, то куплять чи поб'ють...»	320
«На черешні брунька пукне...»	321
«На пасіці рійно...»	322
«Я літав під вікнами...»	323
«О, Покуття, Опілля...»	325
Із любов'ю в серці. Світлана Бреславська	328
Алфавітний покажчик віршів Степана Пушика	331

Княждвір

* * *

Той хоче піснею, той крицею,
Той райдугою в післягроззі,
А я хотів би стать криницею
При битій степовій дорозі,
При тій, де пісня, що без галасу,
Де лихо з щастям поруч ходять.
Хотів, щоб люди зупинялися б
Щодня у спеку пити воду,
І навесні, і серед літа.
Я їх поїв би незвичайно,
До мене йшли б з усього світу,
Як йдуть до Гошова прочани.
А я налякано-сполоханим
Сміливості давав би спити,
Кохання дав би незакоханим
(Цю спрагу я зумів втолити б!),
Нещасним – щастя, щоб аж випилися,
Гірке минуле призабули,
І силу тим, що похилилися,
Що стоколінцями зігнулися.
Я сум залив би в теплій Радості
І чуйністю втопив Байдужість.
До мене йшли би за Порадами,
За Пrawdами – слабкі і дужі.
Дурних споїв би гострим Розумом,
Я був би справедливим Судом.
Не треба наді мною лозунга:
Мене без гасел знали б люди.
Мене би знали, цінували
І шанували, і любили,
Мене губами цілували б,
Коли мою водицю пили.
Міцних дубів тут насадили б,
Кругом би солов'ї співали,

І я співав би разом з ними.
І я купав би чистий ранок
З блакитним небом, з сонцем ясным,
Сюди приходили б з поганим,
А поверталися – з прекрасним,
Ставали б добрі, одкровенні,
Як весни у рожевій бруності.
Я був би Джерелом Натхнення,
Надії, Віри, Миру, Юності.

Той хоче піснею, той птицею,
Той райдугою в післягроззі,
А я хотів би – лиш криницею
При битій степовій дорозі.

1971 р.

КНЯЖДВІР

І я собі,
І ти собі,
І він собі,
І ми собі,
І ви собі,
І ті собі,
А іншим, може, й зась,
Що там, за Коломиєю,
Росте лісочок тисовий,
Княждвірським називається:
Там жив щоліта князь.
Над Прутом легко дихалось
І добре полювалося.
Були малини, афини,
І риба, і гриби.
Був драгоман в Товмачику,
І лиха тут не сталося.
Возносились над тисами
І буки, і дуби.
На самотині князь собі
Довірить душу лісові.
Був тихий бір не ворогом,
А вірним другом був!
І чув я,
Що в Товмачику
Ще й досі люди тішаються,
Що князь з сільською кралею
Синка свого забув.
І ріс байстрюк заслуженим,
Пізніше став одруженим,
І діти народилися,
І внуки,
І пра-пра...
Та ось часи змінилися!

Нащадок перепуджений
Враз вирішив позбутися
Над Прутом Княждвора.
Сплять звірі в лісі тисовім.
Ви, люди добрі, спіть собі,
Бо він перейменовує
Одразу двоє сіл.
Він розділив їх рисою
На Верхнє і на Нижнє,
Лис отой.
А ти чи спиш,
Чи дивишся?
Мовчиш?
Мовчи, як віл!
Мовчи собі!
Мовчу собі!
І ти собі!
І я собі!
І цей собі!
І той собі!
А інші?
Іншим – зась!
Князьок новий
Приїхали
У заповідник
Тисовий...
Перевернувсь в могилі десь
Забутий давній князь.
А хто в новому теремі
Із золотого дерева?
Та ми князькові скажемо:
«Піди собі надвір!»
А ми селові славному
Ім'я старе повернемо!
І сталося! Ви чуєте?
Є ми! І є Княждвір!»

Без дати

ОСМОМИСЛ І ЧАГРІВНА

Із-за Галича сивого місяць встає,
У траві, на валах, гострі стріли купає.
У діброві зеленій зозуля кує.
В Перевізному Броді Настася співає.
Гей, співає вона, мов русалка якась!...
Розступились світи – і віки розступились:
Йде неначе побитий-порубаний князь –
Його Настю Чагрівну бояри спалили!
Також в Блудниках вбили старого Чагра
І той двір, що під лісом, пустили із димом.
Там, де Лімниця-Чва струменить до Дністра,
Про це все й гомонить з берегами крутими.
Бо ж не знало дурненьке дівча оберег –
І пропало, мов квітка на лютім морозі,
Хоч знайшовся у Насті від князя Олег,
Але князь був жонатим на суздальській Ользі.
Її батько – славетний засновник Москви,
Юрій-Довга-Рука. Правда, цей уже в пеклі.
То живи, Ярослав, на віру, з Настасею крадьки живи!
Тільки Ольга неслави й наруги не стерпить!
На край світу втече, аж у лядські краї,
З нею в Польщу змандрують і слуги, і діти.
Та залишаться в Галичі люди її,
Бо ж на вогнищі Настя повинна згоріти!
Йой, над вогнищем полум'я вгору ще б'є,
Ярослав на коні у розпуці гасає.
... Там, за Крилосом в лісі зозуля кує.
В Перевізному Броді Настася чекає.

01.11.1999 р., Київ, готель

БІЛА ДАНА

Земля прокинулась зі сну,
І стало легко.
Берези слухають весну,
Що йде здалека.

І плаче тихо криги стрім,
Де річки злами,
Виходить з пісні на Дністрі –
Хто ж? Біла Дана!

– О Біла Дано, де ти є?

– В зеленім лузі!

Джус на сопілці виграє,
І я не в тузі.

Там сяє сонце золоте
На весь зарінок,
І скоро буйно зацвіте
Виткий барвінок.

Барвін-барвінок, світе мій, –
Це ж троезілля,
І не прийде триклятий Вій
На це весілля,

Де коровай, гильце, вода,
Дружкі і гості,
Де Біла Дана молода
Постелить постіль.

Чи не зарано ще тепер
В лугах гуляти?
Ні! Грає Дніпр, співа Дністер,
Шумлять Карпати!

11.03.1988 р.

ПЕРША ВИСТАВА

Тоді, по війні, раз приїхав театр у село.
Йшли люди до клубу, строката юрба вирувала.
А в мене в кишені копійки й на сміх не було –
Цікавість була, яка душу мою поривала.

Я шмигнув, як білка! Я в клубі під лавку заліз!
Я бачив козацтво! Я чув, як дзвеніли копита!
Все тіло тремтіло. Збігали дві ниточки сліз
За тим козаком, що його серед степу убито.

Убито... Убито... Чому мене там не було?
Я зовсім забув, що все діялось тільки на сцені!
А потім, як коник, летів я крізь сонне село,
Топтав я ординців, що з тьми налітали на мене!

Та в хаті не спали, бо ж я десь повівся в обід,
А вже за опівніч. Уранці – конюшня і ферма!
Матуся зловила – молочений був я, як сніп!
Карала тривога і перенапружені нерви!

Карали! Мішалось у серці земне й неземне!
А я виривався без права на опір, без права!
За кожним ударом кричав я: «Не бийте мене!
Не бийте! Не бийте! Мені було дуже цікаво!»

І досі стають в поєдинку і зло, і добро,
тож повік не мине
Їх протистояння, але відтоді розумію:
Коли став за правду, не скигли: «Не бийте мене!» –
Бо муσιш упевненим бути:

«Я кривді служити не вмію!»

23.08.1985 р.

ЕКОНОМІСТИ

«Сухі то люди – економісти!» –
Говорять часто хлопці мені.
Мені від слів цих на серці тісно,
І я кажу їм коротке «Ні!»

Бо думи наші – не тихі бухти
І не розгойданий сміхом цирк.
Та ж ми, як музику, умієм слухати
Нудну для когось музику цифр.

У ній – заводи! Поля врожайні!
Життя і доля всіх сіл і міст!
Усе це бачить, усе це знає
Людина творча – економіст.

Земля і небо, моря широкі
Вкладають люди у чисел зміст.
Лиш той, хто має знання глибокі,
Достойний імені економіст.

Так, чисел зливи! Ми рано сиві!
Та ми – майбутнього ковалі,
Бо так важливо, о, як важливо
У числах бачити й мозолі!

1964 р.

* * *

Під музику вітрів, потоків й тиші
Танцює день у золотім брилі
І променем високу пісню пише
На хмарці і пташині на крилі.

А граб листки свої зіжмакав в жмені,
Щоби крутили голубці ма́йки¹.
І водоспади піняться шалені,
Мов у бою на конях вояки.

Як пахне ягодами полонинське літо!
Кому позаздрити? Йому а чи весні?
Щасливий я, що Бог створив на світі
Карпати, Україну і пісні...

14.02.1964 р., Тлумач

¹ Ма́йки (*діалектне*) – лісові русалки, мавки.

* * *

В полі рідному серед пшениць,
Де націлене в небо колосся,
Біла дорога лежить горілиць.
Рада, що жниво іще не возять.

Ця дорога предків моїх і моя,
Відпочиває в свята, трудиться в будні.
Промовляє мені моя рідна земля:
«Ця також добрий шлях у майбутнє».

14.02.1964 р., Тлумач

* * *

Невеличкі безсмертні міста,
Де живуть «геніальні» й «великі»,
Що гадають дожити до ста
Й не зробитись ні хворим, ні диким.

Тут не знають бездарних, малих.
Всі, хто творить, – безсмертні й хороші,
Тут не луплять по головах тих,
Кому Господь Святий не допоможе.

Тут в повазі пліткарство й вино.
Тут на рицарство й гідність свищуть.
Тут утоптують злісно в багно
Всіх, хто розумом вищі.

10.07.1998 р.

* * *

Дороги, як книги. Я їх перечитую.
Не зустрічав нецікавих, байдужих.
«Звідки й куди? – у бабусі запитую. –
Не боїтеся січневої стужі?»

Зміряла: «Ти десь ровесник мого Івасика.
Потяг сигналить. Пора мені. Ніколи».
Ненька – до сина з землі прикарпатської.
Я ж – до матері, бо в мене канікули.

14.02.1964 р., Тлумач

Я йДУ ДО ВАС

Я йду до вас, мої хороші люди,
Ні, ні, не йду – поезія несе!
Натхнення гостро розпирає груди.
Я вам повинен виспівати все.

Слова мої такі, немов розсада
У двох світах – веселості й зажур.
Все розкажу, як до гурту присяду
У трудовий короткий перекур,

Бо я людина. Чусте? Людина!
Згорю, як треба, в полум'ї рудім,
Як треба, подаватиму цеглини,
Щоб швидше виростав до сонця дім.

Скошу косою в полі житні стебла,
Прославлю ніжність, працю і красу.
Спішу до вас, прийміть мене до себе.
Я вам добро, любов свою несу.

1965 р.

ПІСНЯ

А капрал каправий
Нас гуляти водить,
Тупати на місці наказує.
Ми з ним – українці,
Одного народу,
Охрестили тут його «заразою».
Він не зна Малишка,
Не читав і Пушкіна,
І Франка в спокої залишив.
Та у нього сила –
На погонах смужки,
А на голові – хоч кіл теши.

Він відрікся мови,
Що батьки навчили.
Що робити з дурнем?
Ні візьми, ні дай!
Гавкає на хлопців,
Крутиться, мов шило,
І кричить: «На мєсте!
Пєсню за-пє-вай!»

Ми почали дружно:
«Розпрягайте, хлопці...»
Аж здригнувся вечір молодий,
Аж луна відбилась
На цивільнім боці,
Аж розвеселився світ сумний!

Занімів, як жаба
Перед гайстром-буськом,
Що чекає явно
На коротку смерть,

Рявкнув: «Взвод! Атставіть!
Нада петь па-русскі!
Мне хахляцких песен здесь не петь!»
Обірвалась пісня,
Серце з болю трісло,
Я крізь зуби: «Стерво!» –
Процідив.
Зміряв мене злісно
І за рідну пісню
Два наряди перед сном вліпив.

15.06.1966 р., ракетна база в Брьохово

* * *

Кучугури кругом, як поганські боги –
Різні Велеси, Буси, Перуни і Лади:
Серед ночі прийшли скандинавські сніги
Й полягали, як вівці в зимарці в кінці листопаду.

О, ще довго чекати весни-новизни,
Коляди, щедрівók, маланók на морозі
Ні, не страшно, що сплять в старих пнях плазуни.
Що хропе ведмедисько в глибокім барлозі.

Никне в Бабиній ямі ведмежий барліг,
Щоби вуха не чули, не бачили очі.
Але щó мені хоче сказати цей сніг
Найкоротшого дня і найдовшої ночі?

Що він хоче сказати? Зима, як зима.
Горобина червона, безсмертна калина.
Новослідиці в горах на білім нема.
Але будуть сліди і смертельні лавини.

Бо на те і Карпати, щоб боятися їх,
Бо на те і зима, що усе завмирає.
По опівночі Арідник сипле свій сміх,
А бабуся до пекла його проганяє.

Він в легендах провів так багато віків,
Хай у пеклі своїм чорний вік доконає.
Забобон. Але в нас Чортовець і Чортків
Проти ночі ніколи ніхто не згадає.

1966 р.

ЧАЙКА

Над водою чайка криче,
Певне, чайка рибку бачить,
Враз на гостру хвилю сіла
І хвостату живність з'їла.

Знялась в небо, полетіла.
І не криче, а ячить,
Бо ніколи не мовчить.

1970 р.

* * *

То синій, то зелений, то білий Попиван
Піє на вітрах та на всю Чорногору,
Та на всі Горгани,
Та на всі Бескиди
Аж по Татри.
А Вухатий Камінь слухає
Одним вухом,
Бо друге відбили гаубицею
І втопили у вічних озерах:
Маричейці, Бребенескулі, Несамовитому.
Даждбог розрубав Сонцем-барткою землю
Й випустив до Дунаю Білу і Чорну Тиси,
Білий і Чорний Черемоші,
Прут-Борату.
А під Довбушевим сідцем на Кедроватому
Довбуш в печері закопав скарб,
Який охороняє Змій.
А Писаний Камінь дивиться!
А Свидовець слухає,
Як у Горганах Парашці грають Гуслі
До співу Попивана,
Які нині називають Пікуєм,
А я зачарований переступаю
Золоті і Чорні потоки,
Золоту Бистрицю і Чорну Бистрицю,
Золоту Липу і Срібну Липу.
А третю Стрипу.
Та Попиван кличе на Купала
Збирати тирлич-джинджору,
Золотий корінь,
Афини, гогодзи,
Іван-чай і червону руту.

1970 – 2018 pp.

* * *

А найкращий в світі запах – запах хліба.
Літ мільйони йшла людина до снопа.
Ні серпа вже, ні тока́ вже, ані ціпа.
Вже забулись і полукіпок, й копа.

І хлібина інша вже. Делікатеси!
Лиш коли ти не оглух і не осліп,
Знай, якщо вітаєш сіль прогресу,
То найперше ти вітаєш сіль і хліб.

08.08.1964 р.

* * *

Охрестили мене
Перехрестя доріг,
Похвала,
А нерідко й огуда,
Але людяність в серці
Леліяв, беріг
І ніде не піддався
Облуді.
Та ж навчали батьки
В неспокійнім житті
Відрізнати зерно від полови,
Ось тому я вклоняюся правді святій,
А неправду
Розстрілюю словом.

1968 р.

ЛОЛИН

Де річка Свіча підсвітила задумливий ліс,
Де верх задивився на світ цей здивовано й голо, –
Іван завітав до Рошкевича в гості колись,
І цим знаменитий на бойківськiм терені Лолин.

А річка Свіча своє світло несе до Дністра
І кожному хоче всю повість свою оповісти
Про те, що була у поповича гарна сестра,
І серце до серця в селі засвітились, як звізди.

І серце до серця казало: «Не бійся, люби!»
Любило! Та вірне кохання втопилось сльозою.
По горах і долах стояли Франкові дуби,
Як хмари, що мали іще розродитись грозою.

І нині стоять ті дуби! І та річка, мов скло!
А Ольгу Рошкевич і нині осуджують люди.
Та знаю: «Зів'ялого листя» в Франка не було б,
Якби не украли тут Ольжин вінок із зеленої рути.

23 липня 1987 р., Східниця

НІЧНИЙ ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

Ця чорна ніч, чорніша від чорнила,
Безсонням доторкнулася душі.
Вона в цю мить купає довгі крила
На чистому холодному дощі.

Приспів:

Ще хтось іде великим падолистом.
Це хто іде так пізно під дощем?
Франко й Міцкевич оглядають місто –
Два з двох епох, та під одним плащем.

Небачено-негадано зустрілись!
Сам час для них цю зустріч приборіг,
Ці два орли давно порозумілись,
А горобці не розуміють їх.

Приспів.

Здалось би... Бо є щось у нас дорожче,
Ніж постріли критичні «в молоко».
Міцкевич нині – це не тільки Польша,
Не тільки Україна – наш Франко.

Приспів.

Без дати

* * *

Я на стійці в холоді і голоді,
Вежа, мов карпатський оборіг,
Гріє не бушлат, не зброя – молодість
Та ще те, що служби третій рік.

Гей, ви ночі місячні та зоряні,
Як далеко березневий квіт!
Мерзнуть на морозі бідні олені.
Стоп! Це що таке? – Колючий дріт.

Що ж, тримай мене, колючий дроте,
Лише поважати не проси.
Остогидли батареї, роти
І старшин охриплі голоси.

1967 р.

* * *

На болота́х заснув старезний ліс,
Де наші мучені в снігах експерименти.
Ракета оголила гострий ніс
У дірці вицвілого вже брезенту.

Ми тут безправні «неба королі»,
Що мріють повернутися додому.
«Катунь» щодня на стартовім столі
Готова вдарити по літаку чужому.

Вже засекречені і дії, і слова,
І матюки із уст летять безбожні,
А за сім миль є пеклице – Москва,
В якого ми три роки на сторожі.

О скільки тут думок, солодких мрій,
Вже й сам не знаю, що́ кому казати.
Дай дослужити службу, Боже мій,
І повернутись звідси у Карпати.

І хай лунає капітана крик,
Що слухати уже не маю сили,
Та рот стулю і прикушу язик,
Щоб тільки у дисбат не засадили.

Щоб юність не погасла в морі хмар,
Нас дисципліна в армії не вгробить,
І засекречений Капустин Яр
На білу кров живу не переробить.

1967 р.

ЗОЗУЛЯ

Кажуть люди, що в жінки нечемно питати;
Скільки літ, пані, сповнилось радісній вам?
Та ж зозуля сама прилетить рахувати
Всі літа і дівчатам, й вродливим жінкам.

Та невже зозулиця й орлів зачарує?
Будуть слухати лік українські гаї.
Тільки сиза хитрунка гнізда не буде.
Бо їй добре у наших лісах без сім'ї.

Вона кукає вдень, її ранок і вечір,
Та півліта літає зозуля німа.
Усі птахи у літню годину щебечуть,
А родинного щастя в зозулі нема.

Закує і кудись ця хитрунка полине,
Кажуть, молодість в неї завжди золота.
Та чи схоче уздріти своєї дитини,
Що підніметься в небо з чужого гнізда?

Я не знаю, коли в неї радісні гулі.
Чи дивує її вишень радісний цвіт?
Так хотів би побачити в парі зозулю
У осінній відліт і весняний приліт.

Я б хотів захватись в карпатській колибі,
Щоб ніхто не побачив пташок і людей,
І сказати своє коротеньке «спасибі»
Тим, хто викохав нашої зозулі дітей.

Без дати

КРИХТИ

* * *

Де маги плакала – проліски зійшли,
Де мила голосила – любисток.
Де ворог сміявся – чорнобиль.

16.06.1972 р.

* * *

Як то гарно, що річкою стане маленький струмок,
Як то страшно, коли він закисне у бруді.
Як то весело: вистрілить з бруньки весняний листок.
Як то сумно, коли забувають про свято у будень...

21.01.1973 р.

* * *

Блакитний вечір. Юнки чистий голос,
І ще чийсь щасливі голоси.
Чий? Це знає місяць, що, мов колос,
Аж вигнувсь-напучнявів од роси.

26.03.1974 р.

* * *

Такі холодні дні були,
І тижні дощові настали.
Ми не отямились, коли
Сади вишневі відцвіли
Й пташки в садах відщебетали.

23.05.1981 р.

* * *

Старе століття! Й ми вже посивіли.
Не радість – старість, та й вона – життя.
Летять літа уже не так, як стріли:
Мов блискавки далекі миготять...

29.12.1983 р.

* * *

Вітрищ по зворах студені заводи,
Де закований Богом лихий Аред,
Де гадинам в гáведах¹ сняться ягоди,
А вуйкові в барлозі – мед.

2009 р.

* * *

Гір Карпат невмируща мова
Я їх, як діток малих, любив.
То не гори – Золота Підкова,
Що кінь Велета загубив.

2018 р.

* * *

Багатозначні погляди в мій бік.
Куди б то я зі свого міста втік?
Задущуся під влади ковпаком!
Ось врізати б у пику кулаком,
Бо я прийшов на світ цей козаком.
Невже в неволі скоротаю вік?

Багатозначні погляди в мій бік...

Без дати

¹ Гáведи (діалектне) – кубла.

* * *

Душа болить.
Душа кипить.
Ще поламаєм ґрати-рамки!
А воля спить,
І розум спить,
Бо ніч –
Далеко до світанку.

Та зогніє цей підлий час,
Оця доба! Оця повія
В лайні брудних смердючих фраз,
Щодня усім живим по шию.

А з тисяч писків: «Цить!» та «Цить!» –
Розбудиш.
Хай народ твій спить.
Та я цього не розумію.
Прокинеться!
Бо заgrimить!

27.03.1974 р.

* * *

Літо в зеніті. Жнивна пора.
Золотом стала житня гора.
Жайвір співає. Сонце пече.
Золото в бункер комбайна тече.

Авта поспішно біжать з даліни,
Бо на зерно зачекались млини.
Що найсмачніше на світі тепер?
«Хліб цього річний!» – сказав комбайнер.

18.07.1976 р.

* * *

Кукурудза гарна. Кукурудза буйна.
Кукурудза темна, як смола.
Встала вранці вуйна. Взяла відра вуйна
І по воду з відрами пішла.

А за нею слідом
Куцохвостий песик.
Граючись-стрибаючи побіг.
А сіамський котик, а такий чудесний,
Сів собі газдою на сінний поріг.

Хвостик свій розпушує і ретельно лиже.
Чується господарем на весь двір уже,
Бо йому підвладні всі щурі та миші –
Він авторитетний у щурів й мишей.

21.03.1976 р.

* * *

Не будь сліпий, зумій полуду здерти
З очей і знай: «Талант – найвища власть!»
Ти сам колись не дав паскуді вмерти,
Тепер він жити теж тобі не дасть.

Не будь жебротою перед чужим порогом,
Від злих і підлих зроду не залеж.
Нема на світі Бога, окрім Бога, –
Нема двох правд чи безліч істин – теж.

Без дати

* * *

Ще далеко до тепла!
Сам-один снігами
Йду до рідного села –
На Різдво до мами.

Гей, бреду я через ліс!
Десь була дорога.
Хто б мене тут переніс,
Бо не служать ноги?

Тоне хлопець молодий
У заметах. Сумно...
А сорока: «Йди-бреди,
Щоб не був розумним.

Хоч ти – легінь-молодець –
Годен світ збороти,
Та снігами навпростець
Навіть звір не ходить.

Відпочинь! Он кличе дуб!»
Та я добре знаю,
Що замерзну: зуб на зуб
Вже не потрапляє.

Тож побрів я через ліс.
Щоб не пропадати,
І до вечора доліз
До своєї хати.

Є багато світлих свят.
Та не кожне тішить.
Є багато хат, палат, –
Рідна – найтепліша.

08.01.1978 р., с. Вікторів

* * *

О, який тепер сонячний час!
А про інше не треба! Не згадуй!
Скрізь дурні макогони у нас
На низьких і високих посадах.

Їсть потроху залізо іржа.
Продаються «безсмертні» за цяцьки.
Рідна мова для них – чужа,
Їхня – суржик, каліка хохляцька.

В душах гідності й краплі нема.
(Та є грім! Та є град! Та є туча!)
Україна для бонзів¹ – корчма,
Ще й з епітетом влучним – «квітуча».

Працьовитий, безсмертний народ.
А в верхах гнилих хитрощів каша...
Що, не знаєш, що ми – заготскот?
Що квітуча республіка наша?!

19.05.1988 р.

¹ Бонзи – тут: партійні чиновники; можновладці.

* * *

Мудрими будьмо, хоробрими,
Друзі й братове мої!
Сильними станьмо, добрими
В нашій священній сім'ї.

І не соромтеся щирості,
Честі, чистішої скла,
Адже нічого не виросте
В нас без любові й тепла.

Так, працелюбні люди ми!
В діях-ділах немалі.
Буде земля, то й будемо
Ми на землі.

15.07.1976 р.

ЙОНУ ГЕОРГІЦЕ

*У вересні 1979 року в Молдові відбулася
Декада української літератури й мистецтва*

Шумить шалено Кишинів,
(А Пушкін мріяв так про тишу!)
Надовго в пам'яті залишу
Оцих осінніх десять днів,

Коли і музика, і слово
Дністровські гріли береги.
Бо Україна і Молдова –
Щось ближче, аніж дві сестри.

Нам Емінеску душі гріє
Й святе Шевченкове ім'я,
І те, що Кишинів та Київ –
Це так, як ти! Це так, як я!

Вересень 1979 р., Кишинів

* * *

(Для дітей)

По снігах,
По льоду
Я біжу
В коляду.

Ромку-бомку,
Ти готов?
Не підеш?
А я пішов
З Богданом Бибиком,
Українським козаком.
Хата від хати
Йдем колядувати!

08.01.2017 р.

* * *

(Для дітей)

Помчу до діда,
Помчу до баби,
Там ходить Вуйко¹
Чотирилапий.

Мене він бачив,
Мене він знає,
Та не займає
І не чіпає.

Він їсть малину,
Грибів шукає.
А я в неділю
Цьому ведмедю
Візьму до лісу
Барилко меду.

– Бо що́ то буде? –
Я в лісі крикну, –
Коли в Карпатах
Ведмеді зникнуть?

Горня сметани,
Коритце меду –
Ще будуть жити
У нас ведмеді!

07.02.2017 р.

¹ Вуйком у Карпатах гуцули з повагою називають господаря гір – бурого ведмедя.

* * *

О, як старалися чини!
Як кодували! Лізли з шкіри!
Кричали, щоб я зрікся віри,
Щоб став таким же, як вони!

Щоб руки й ноги закував,
Ще й підписався на папері,
Щоб як невільник веслував
На їхній проклятій галері.

Та я на зло зламав весло,
Й таки звільнився від напасних –
Аж світ розвиднився прекрасний,
Що так вчинив я злу на зло!

А після бурі влігся штиль,
Льодами все забаг скувати,
Та я плавцем був серед хвиль
Й наваживсь берега дістатись.

Акули бісались довкруг
Ще й кашалоти-людожери...
Та не у них продажний друг,
А в мене цілився з галери.

03.02.1976 р.

* * *

Раєм дихав Парнас,
Коли славним був час,
А тепер на Парнасі – в'язниця.
Хто поверне той час,
Що украли у нас
Яничари-перевертні ниці?

Все здрібніло...
Заплакані дні у вікні.
Де і хто він – герой новочасний?
Демагог на трибуні,
Пні старі керівні
Й... ліліпут,
що вказівки дає...
на Парнасі.

09.11.1976 р.

* * *

У кошарах говорять овечі дзвінки.
Стеле річка рушник у міжгір'ї світанню.
Кінь у небі читає зелені зірки,
І читання його переходить в іржання.

Може, щось у Небесного просить Царя?
Може, й він розуміє ранкову молитву?
Хоче він, щоб впряглась в його бричку Зоря,
Й разом вивезуть Сонце на гору блакитну?

18.09.1976 р.

МОЛИТВА

Грають коси – сінокоси...
У покосах спить трава.
А дощу лиш каня просить –
На покоси й на жнива.

Забаріться плови-сльоти.
Ти, негодо, зачекай!
Боже! Боже! Дай погоди.
І не слухай, Боже, кань.

03.07.1976 р.

* * *

Вона така, як бочка,
А він, неначе нитка,
Увесь його станочок
Такий, як в неї литка.

Тремтить у мене голос,
Бо як так може бути,
Що він її за пояс
Таки зумів заткнути?

03.01.1977 р.

* * *

І міряє час мій дорогу мою.
Минає-згасає за дниною днина,
Немов за машиною мчиться машина,
А я, подорожній, край шляху стою.

Ні, я не чекаю на транспорт попутній.
Тут зварюють труби – новий газогін.
Так час, певне, в'яжеться в серці моїм –
Минулий з майбутнім.

Чи мріями справді засвітиться він?

02.09.1977 р.

* * *

Ніщо не вічне, й ми не вічні,
Як прийшли сюди, так і підем,
Тільки чом же ти, чоловічку,
Змієм вліз до мене в Едем?

Врешті, варто вже й совість мати
І не глипати всюди й скрізь.
Забагато вже, забагато
І тебе, й крокодилячих сліз.

02.03.1977 р.

* * *

Відпалахтіло літо грозами.
Світ чує музику дзвінку:
На золотій долоні осені
Спить синє озеро в вінку.

Таке величне це видовище,
Незвичне, коли олень-дик
На свидовецькому риковищі
Перемагає молодих.

02.09. 1977 р.

* * *

Згіркло мрії солодке вино,
Злющу підлість терпіти несила,
Мою душу метнули в багно,
Потоптались по ній, походили.

І групуються, хитрячки,
Насміхаючись, ремигають.
А нового життя сторінки
На нові покоління чекають.
Бо належить боротись і їм!
Підніматись над світом, як птиці.
Бо ж не хмара породжує грім,
А породжує грім блискавиця.

Громи зблискують, наче мечі,
Відгомінням тріскучим грають,
Бо породжують хмари дощі,
Щоб пишалась земля урожаєм.

Без дати

* * *

Твої уста чомусь кричать.
Ти їх зубами прикуси,
Тоді Всевишнього проси,
Аби тобі здоров'я дав,
Ще й дав поваги і краси,
Щоб ти ніколи не вмирав.
Краса не радісна – повір:
Живи – й на собі перевір.
Так, ти дитя рівнин і гір.
Минущі ми! Минуше все,
Що плач і радість нам несе.
Та бреше мудрий ескулап,
Що я своєї долі раб.

1969 р.

* * *

Тихий вечір, середина літа.
Вітер-легіт і форкіт коня.
Ще й заграва від світлого дня,
І пташки між листками на вітах,
А зірки в небі світло дзвенять.

Це нам Бог їх щовечора світить.

1975 р.

* * *

Ми ростемо, обоє молоді.
Цілюють небо жайвори над ланом,
За вербами, за золотим туманом,
Є два дуби, як Велети Святі.

Їм не страшні ні грім, ні буревій,
Стоять вони відважно, як сторожа.
Овіює їх вітер молодий,
Охороняє їх правиця Божа.

Радіють ночі і радіють дню,
Благословляють нив зелені вруна.
І чути кроки вічного Перуна,
Та вже нема тут вічного вогню,

Щоб проганяв нещастя і біду,
Щоб жертву брав – кавалок м'яса й сіту¹.
Я, може, за волхва надамся тут
Та й буду вічну ватру сокотити,

Аби не згасла і не згас наш дух,
Не згас народ український і Держава.
І наших предків невмируща слава,
І предковічна Віра – Волі рух.

24.05.1981 р.

¹ Сіта (*архаїчне*) – безкровна жертва, яку згідно «Велесової книги» давали язичеським богам.

* * *

Ці осінні довгі ночі – квітовбивці.
Бачать зорі, як росте кожух роси.
Ще світилися донині чорнобривці:
Їх вночі морозець погасив.

Він вже спробував кувати чисту кригу
На нетéчах¹, на калюжах, на слідах.
Он везе святий Михайло зиму тиху,
А вона уся у святах, мов свята.

Як заграє у трембіту срібним смутком,
Приведе до нас Андрія Калиту,
І щедрівку, і Маланку-баламутку,
А найперше – українську Коляду.

Вона прийде в кожну хату під віконце.
Усміхнеться, мов красуня молода.
Доки буде рух Землі довкола Сонця,
Доти буде із вертепом Коляда.

10.11.1996 р.

¹ Нетéча (*діалектне*) – стояча вода.

ДИЧКА

Під лісом, де цвірінькала синичка,
Рожевим цвітом вибухнула дичка.

О дичко-яблуне, як радісно гориш ти!
До тебе я прибіг, гай-гай, за тиждень.

Та в заростях знайти краси не зміг.
Буденна зелень. Я ж до казки біг.

А восени під лісом, де криничка,
Кваснющі яблучка ховала в листі дичка.

Не мала чим пишатись перед світом,
Як навесні рясним рожевим цвітом.

Тоді нектар несла до вулика бджола –
Ним кисла яблуня солодкою була...

1970-ті роки

ГОЛОС ДЕРЕВА

Мене тривожать ночі голоси,
Як вітер дідька кличе диким свистом.
Що ж, листя обірви і рознеси,
Бо ти не любиш нашої краси,
Я вже старий і упаду безлистим.

Не відчуваю радощів і див,
Не за майбутнє я тепер в тривозі.
Я пив дощі! І сонце ясне пив,
Не гнувся у поклонах, гідно жив,
Лиш стовбур часом тріскав на морозі.

О вітре мій, лети, володарюй!
Не зміряєш мою любов і силу.
Ламай гілля, зривай листки, мордуй,
Та ще мені сім весен подаруй.
Щоб син підріс і попрощавсь я з сином.

10.11.1971 р.

* * *

Читає дощ літописи в гаю,
Листки йому перегортає вітер,
І слухають в сльозах веселі квіти
Історію країни і мою.

Ні, я в житті нікого не убив,
Бо я людей і білий світ любив,
Міста і села, гори і степи.
Я серцем серцю говорив: «Не спи!

Ще поки в домовині не зогнив,
Дерзай, шукай, чим ти у мріях снів.

Не трать ні дня, бо вороття нема.
Не любить степ, ні море, ні Карпати
Отих, що вмінуть плакати й зітхати,
А сподіваються прожити задарма».

09.06.1971 р.

МАТИ ЖЕНИТЬ СИНІВ

Мати женить синів –
Її щастя тепер в високості.
Вона світиться вся,
Бо воскресла душа молода.
Це ж князями – сини
Повернули до неї у гості
Із незнаних світів
Чорнобриві і світлі літа.

Гей, ви, свахи й свати,
Заспівайте їй «Многая літа»,
А синам й невісткам —
Діточок і майбутніх весіль.
Ця матуся свята
Скоро буде бабуся привітна.
Та сьогодні в сльозі
З медом щастя незнаного сіль.

Музиканти, не спіть.
Та ж заграйте для матері танець.
Хай вона попливе
З тим, кого покохала давно.
Хай весільну зорю
Не вкривають холодні тумани,
І хай щастя повік
Не втече, ніби пташка в вікно.

1971 р.

* * *

Я чув не раз: поета шлях важкий!
Хіба мета – у світі легко жити?
Та вірю: ще заваляться божки,
Які мій шлях хотіли зупинити.
Ще порох є, братове-козаки!
Уміємо перепливати вири!
Не заховаюсь між середняки,
Ці – ненадійні! Оплюють – і випруть.

А торг іде! Так, там віршар пищить,
Коли копійка не дійшла чи шкварка.
Їм грітись треба! Їм потрібен щит!
Я ж – океан! І вітром гнана хмарка!

Я знаю, Музо, що поета жде,
Бо вже не раз топтали і вбивали!
Та кличе віршем плем'я молоде,
Щоб юні свою юність не проспали!

08.12.1974 р.

* * *

Коли прийду на рідний берег,
То воскресає, як давно:
На Щедрий вечір по вечері
У ріках всіх тече вино.

У всіх озерах і потоках,
У всіх джерелах-криницях.
Я Буса п'яного подобу
В той вечір бачив в глиницях.

І хата чулася багата,
Бо щедрували під вікном,
Я по вечері біг з відром
Вина йорданського набрати.

Відро дзвонило, наче тронка.
Де ополонка, як вікно,
Там сам Син Божий з ополонки
Черпав всім золоте вино.

02.10.1979 р.

* * *

Дні минулі милі і немилі
Відлетіли, як весняні сни.
Дика грушка на старій могилі
Кличе нас під дзвони давнини.

Що вона таїть од нас? Що має
В голосі оси, джмеля, бджоли?
Може знає, хто тут спочиває?
І від чого вмер хто і коли?

Може, знає, що мене чекає,
Бо життя – одна-єдина мить.
Білий цвіт на вітрі облітає
І летить! Неначе сніг летить...

15.04.1990 р.

ЗАГИБЕЛЬ ПЕРСЬКОГО МІСТА

(алегорія)

Персеполіс, місто персів,
Знищила Таїс Атенська:
Македонського гетера
Гола їхала по місту,
Золотим щитом прикрившись.
Перс гидливо списом кинув,
Але в кралу не поцілив.

А вночі лежала Тая
В Олександрових обіймах
І просила: «Покараєш
Персів диких? Персеполіс
Ти зітри з лица землі!»
І загинув Персеполіс
Через голі циці й дупу,
Через той гайок й гніздечко,
Де горобчик Олександрів
Між боями щебетав....

...Куди я піду – не знаю:
Чи до пекла, чи до раю,
Але Таю розшукаю
І по дупі відшмагаю,
Бо то розум треба мати,
Щоби милого прохати,
Аби місто зруйнувати
Лиш за ласку з-під запаски!

І нема на то вже ради.

24.02.2002 р.

ВОВК

Ліс аж змерз,
Бо за день намок.
Місяць чуває небо рогом.
У міжгір'ї озвався вовк –
Тяжко вив на вогонь,
До знемоги.

Полонина тихо пливе
У туманів біленьку шуму.
І не знає ніхто,
Як сірко живе
І як гірко йому самому.

Ремигають в кошарі бики,
Достає у стаї сир,
Пахнуть в лісі білі гриби.
Коло стаї валують пси.

А по гаврах¹ густа пільма.
Вовк очима засвітить псам.
У них – згряя, а в нього нема.
Вовк старий і залишився сам.

Він завив під горою
Й замовк,
Лиш Чугайстер взивав до небес,
Що не винен вовк, що він вовк, –
Вільний вовк,
А не служка-пес.

1970-ті роки

¹ Гавра (*діалектне*) – дике місце в лісі, непрохідні буреломи.

* * *

Нині й справжні таланти порохнею беруться і цвіллю.
Неприємний мені ко́ла ідолів радісний шум.
Час прийде, що й мене зрозуміють, відкриють, оцінять.
Не для слави творю! Для народу живу і пишу.

Доле, мужньою будь! Не тьмяній в морі сліз, моя мріє!
Наші дні не просвітані. Не програли ми їх в доміно.
Той не був жебраком, хто по золоті золотом сіє.
Нам далеко іти! На шляху і граніт, і багно.

Знаю: час цей не мій! Нам не можна в дорозі умерти.
Нам не варто розквітнути й втратити цвіт свій, як мак,
Чи заклеїти душу безсмертну в маленький конвертик,
Чи сховатись у мушлю від світу, як равлик-слимак.

Знаю: час ще не мій! Але завтра по-іншому буде!
Хай сьогодні – розпука, та завтра настане кінець!
Ні, не всі ще паскуди! Є на світі і справжні, і совісні люди.
Чую дихання поряд і стукіт високих сердець.

19 – 20.04.1973 р., Грушка

* * *

А дні пливуть похмурі,
Думки сумні й страшні,
Бо ти в міському мурі
Поки що не в труні.

Єдина втіха – чарка
Та ще продажний друг.
Як лев у зоопарку,
Сконаю тихо... Ух!..

28.01.1977 р.

* * *

Хоч поле вже голе, та ще не в зимовій перині.
Хоч гуска-лебідка тікає на берег з води, –
Ще кетяги жару горять на зеленій калині,
А Бісиця дико боїться в кущах Бороди.

О світе мій білий! О світе жорстокий й ласкавий!
Скажи мені, світе, який завтра буде кінець?
Опалий листок засміявся в зеленій отаві:
Не треба про це говорити на святі сердець.

Багато в природи осіннього смутку і вроди,
Та я на цім святі отерплих печалі-жалю.
Бо щó то людина? Маленька краплина природи,
Та з серцем великим, а я усе серцем люблю.

02.10.1979 р.

* * *

Що пісні? Та ж пісні – не монети.
Хіба мають монети тепло?
Хоч були і до нас поети,
А таких, як ми, не було!

Не було таких і не буде!
Прийдуть інші – кращі чи гірші.
І нові народяться люди,
Що любитимуть наші вірші.

13.12.1980 р.

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Ракети світилися, мов яблука спілі,
Немов метеори, трасуючі кулі
Летіли над хатою й злісно свистіли,
А мати їх бачила, постріли чула
Й мене народила січневого ранку.

А люди казали: «То днина настала!»
Неправда! То зорі у небі згасали
Тоді у серпанку! Тоді на світланку
І зорі згасали, і люди згасали –
Рік сорок четвертий ішов по морозах,
І білі тривоги zostалися у косах...

Один народився, а тисячі впало...
Та мати мене вповивала у ласку,
Хоч знала і холод, і голод, і горе,
Щоб я у майбутнім боровся за зорі,
І тих замінив, що за мене погасли.

Без дати

* * *

О, не повірю я у вічне горе
І що мій шлях накриє смерті зсув,
Бо ж сім верхів моєї Черногори
Мене побачать, де би я не був!

І проженуть з душі моєї муку,
Покажуть невмирущий чесний путь,
А Попиван й Говерла дужі руки
Мені, упертому, надійно подадуть.

Без дати

* * *

Йду на Грабівку пішо
Під пташок голоси.
Конюшина-горішок
Допросилась коси.

Налягає на косу
І рука, і плече,
А із променів сонця
Мед небесний тече.

І горіхову гілку
Розколисує птах,
Серце квітки п'є бджілка
На вербових лугах.

А ріка утікає
У своє забуття,
Та чомусь мов лякає
Це гірке відчуття.

Серце лагідно й різко
Запитало в небес:
«Чом мій час український,
Наче в кризі, замерз?»

18.07.1977 р., с. Гринівка

* * *

Почорнілими верхами
Хмари бредуть,
Між ними золотими павуками
Зорі промені тчуть.

Царіни плачуть голі
(Каменем за хребет кинь),
Спутаний, як у неволі,
Ірже в полонині кінь.

А світ захоплений мотогонками,
Велогонками (від цікавості вмреш!)
Тільки ти, мій гуцульський конику,
Все чогось і на когось ждеш.

04.10.1976 р.

* * *

Гуси в двори постікались
Нині, немов колись.
Місяць – рогатий ласкавець
З неба в село задививсь.
Хоч кличе до ліжка втома,
Старенька доїть козу.
У пізній час сіно додому
Газди возами везуть.

Колгоспна страшна неволя:
Нема ані храмів, ні свят.
П'ють трактористи в полі,
А трактори стоять.
Світяться фари, як більма.
О, не до прогресу, ні!
Усе, як в старому фільмі:
Досі – як по війні.

Застрягло у позачасі,
Злиденне безправне село.
Оплутує сіру масу
Брехня і обман, і зло,
Бо трудодень копійчаний
Заплатять аж восени,
Бо все начальство безличне,
Парторг і бухгалтер – в'юни.

«Ти проти радянської влади?!» –
Це відповідь на усе.
Яка на цю хунту рада?..
Розмова про те, про се,
Про довбані п'ятирічки,
Про одноголосе «за» –

Скажений коньяк «Три гички»
Дурні язички розв'язав:
«Лиш оплески та овації
(Хай задрить Мао Цзедун!)»
«Вставними зубами клацає
Генсек наш з усіх трибун!»
В небі гримить, бо хмариться.
Убивчо свистять слова.
...Плюється і гидко лається
Злющий, як пес, голова.

Без дати

ПЕРИФЕРІЯ

Страшні закони периферії:
Тут кожна свинка під тебе рие,
При чарці кожен і брат, й товариш,
Та вірним другом хіба що мариш.
Тут заздрість має зміїні жала,
На тебе дується кожна жаба.
Осудять в вічі і позаочі,
Якщо в болото до них не хочеш.
Тебе охають! Тебе обрешуть!
Вже домовину натхненно тешуть.
Від них ти носиш
Глибокі рани.
Всі – геніальні!
Всі – отамани!
Учора – «ліві»,
Сьогодні – «праві»
Назавтра зробляться
Всім нецікаві.
Периферія, периферія –
Страшна отрута, смертельно діє!
Та одержимим потрібно бути –
Це сильний засіб проти отрути.

27.03.1997 р.

* * *

У Чорному лісі, де сосни клапаті
Й берези, що небо на руки беруть,
Цвіте білим цвітом іван-головатий,
І братчики цвітом купальським цвітуть.

У вічній задумі у Чорному лісі,
Де тихо стискається серце моє.
Зарослі могили... Кому ж на горісі
Зозуля-Обида кує та й кує?

18.07.1977 р., Чорний ліс

ГАЛИЦЬКА БРАМА

Є місце в діброві, що зветься в нас «Галицька Брама», –
Хоч брама згоріла не вчора – сім з гаком століть!
Орда прокотилась полями, лісами, містами –
І Галич палав! Хіба брама якась устоїть?
Упала та Брама – багато прикрила собою:
Генсеків, і ханів, і фюрерів, крулів, царів.
Та мужність народу ніколи не стане золюю.
Тут – стала травною. Шукаймо легенд у траві.
Про подвиг розкаже цеглина, обпалений камінь.
Історію явить і кремій, і рало, і спис.
Стою на тім місці, де мала стояти би Галицька Брама –
Легенда шепоче: «Дивись у минуле й майбутнє! Уважно дивись»!

Без дати

* * *

Казала Настя: «Як удасться...»
Та Насті щастя Бог дає.
А я чомусь не знаю щастя,
Де не піду – скрізь не моє.
Усе чуже в моєму краї,
А я з розпуки дурня граю.

Неправда, брате!
Я співаю.

Без дати

У ЧУЖІЙ ДОМІВЦІ ПРИ ГОРІВЦІ

Хоч давно було це, та мені не смішно –
Наливали дідові¹ шнапсик у по вінця.
Дід хвалився полем, дід хвалився грішми
У чужій домівці при горівці.

Ще були у діда діти напівголі,
Обіцяв купити одержину жінці.
Небагато мав він і грошей, і поля,
Та любив хвалитись при горівці.

Діда цілували, ручку підсували:
«Ми ж бо не цигани, ми – не німці...» –
Папірець зелений хитро підписали
У чужій домівці при горівці.

П'яний дід сміявся добрими очима,
Ще й моргав лукаво дівці-перепілці.
Був господар добрим,
Був господар щирим
У своїй домівці при горівці.

Уночі додому діда проводжали,
Сипалися зорі з неба, як червінці.
Дід ішов веселим – діда не лякало,
Що все ним пропито при горівці.

Через день чи тиждень, ніби гайдамака,
Що дітей зарізав, у холодних сінях
Дід так гірко плакав,
Так ридав і плакав,
Що жахались діти і здригались стіни.

¹ Дід (з діалектного) – жебрак, убогий чоловік.

Те минуле згасло, як на сонці роси,
Але знайте й нині, чоловіче й жінко,
Що не кожен щирий, хто у гості просить, —
Й недруг запросити здатний на горівку.

Без дати

* * *

Піду по грунях¹, по мохах і по росах,
Де бук наступає на п'яти смерек,
Де місяць березу бере за волосся,
Смерека за клапи² хмарину бере.
Танцюють, співають дівки-лісовиці.
Танцює й співає зелена земля.
Мале гуцуля відлучили від циці –
Воно вже шукає собі пістоля.
Ріка, щоб не бились гора із горою,
Тече і запитує душу мою:
Для чого та зброя? Щоб стати героєм
Чи вбивцею стати у ріднім краю?
Любов'ю до гір я ще не надсадився.
Прославив героїв! Ославив катів!
Поблизу Дністра я в селі народився
Й Карпатами-горами весь прокипів.

31.07.1975 р.

¹ Грунь (*діалектне*) – вершина гори.

² Клапи (*діалектне*) – лахи, лахміття.

* * *

Зацвіла конюшина,
Спить гніздо на даху,
Пролетіла машина,
Мов ядро, по шляху.
Остовпіла пилюка –
І блищить на траві,
Наче срібна перука
На старій голові.

11.09.1975 р., Пуца-Водиця

* * *

«Співець життя повинен відчувати» –
Повчав естет столичний. Я мовчав.
Чи знає він, як в полі ночувати
На купі буряків, що накопала мати,
Аби хтось уночі оцей врожай не вкрав?

Я знаю, чим смердять і жом, і силос.
Телиць колись на фермі годував.
І січку різав! Жалось і косилось,
І дрова оберемками носилось.
Невже-то я життя не відчував?

А ще фірманив: не життя, а байка,
Як від морозу тріскали дубки.
Голодний шлунок. Сталінська куфайка,
Щодня на фермі досвіткова лайка,
Гної промерзлі й чорні гумаки.

Я важко починав свою дорогу,
Та відчував до всього інтерес.
Так, я на фермі обморозив ноги!
Та я лишень надію мав на Бога,
Що не помру, бо з мертвих Він воскрес.

І наливавсь зерном озимий колос,
Хоч знало жито сльоти і мороз.
На крилах мрій летів я з ферми в Космос,
І набирався моці юний голос,
Слова, мов блискавиці синіх гроз.

І я поставив свій талант на чати.
Щоб день від злоби ночі не осліп.
Мені Господь дав мужність не мовчати,
Життя безсмертя серцем відчувати
І символ поту – сіль, безсмертя – хліб.

Без дати

* * *

Під берегом у вільшiні
Водиця джерельна б'є.
Приліг там малий хлопчина –
І джерелицю п'є.

Вода дзвінка струмкоче,
Траву-осоку гне,
Йому сказати хоче:
– Наздожени мене!

Біжить хлопчак гарячий –
Лиш бережки круті,
Але ніде не бачить
Кінця дзвінкій воді.

Зійшлися три потічки.
Неначе три брати,
І з них зробилась річка,
Щоб у світи текти.

В ріку вона впадає,
Захоплює серця.
А море грає й грає –
Ні краю, ні кінця.

25.06.1977 р.

* * *

Так світло! Чисто! Ясно!
Кричи, співай, вмирай...
Добра довкола рясно! –

Смердить колгоспний рай!

Який там біль і відчай?
Солодкі дні течуть.

А, дихати нам нічим?..
– Мовчи!
– Мовчу...

27.02.1977 р.

* * *

З-за дерев не видно навіть даху –
Засиніли сливами сади
І дерева, наче сині птахи,
Повгиналися від рясноти.

Де ж ти нині, справжня синя пташко?
Дія – лік, як бартка і як кріс.
Стану я опришківським ватажком,
Бо цей світ міщанством аж прокис!

А козак тепер чомусь не в моді,
Злодій править. Час, як баламут.
Не цвітуть троянди на болоті
І сади на твані не цвітуть.

14.09.1976 р.

* * *

До неприємностей я звик,
Бо від народження, мов вітер.
Найбільше через свій язик
Страждаю я на білім світі.

Не так вже й любить він вино,
Як «політичні» теми – дико!
Я би відтяв його давно,
Але ж німий поет – каліка.

Як меле на млинівці млин,
То хоч зерно стає мукою.
А мій язик, і тільки він,
Завжди мені стає бідою.

12.07.1977 р.

* * *

Зелéно дрíмає подвiр'я.
Серпанку веселий дим:
На воду лягло надвечiр'я
Стовпищем золотим.

Йдуть iз пасовища корови,
Розписує небо лiтак.
На плесi малькiв наловить
Голодний старий щупак.

Звезе конюшину вуйко –
Скупатись на рiчку пiде
I хитру блешню-козульку
На щупака накладе.

13.07.1977 р.

* * *

То сонечко, то дощик поливає,
То дідько вітром свище в тишині,
А я – із Добрина на Старостаю
На чорному гуцульському коні.

Бо я в цих горах кожен камінь знаю.
Ці полонини – то любов моя.
Можливо, гуцула такого більш немає,
Щоб знав Карпати-гори так, як я,

Щоб так любив Костричу і Веснарку,
Де пахне громом камінь і трава.
Горою стала – Довбушева Хмарка –
Кобилка сива – Хмарка Громова.

Тут пахне вітер хвосою і сіном.
Ватаже сивий, як же ти живеш?
Звідсіль молочні ріки України
Беруть початок, і медові теж.

Тут літувальники весь Божий день при ділі.
І я кажу до коника-другка:
Нема тут свят, поезій та ідилій –
Є чорна праця, вперта і важка.

То сніг, то дощ, то сонце світить ясно,
І Бог на гори дивиться з вікна.
Це край його – Гуцульщина прекрасна,
Та є ще в неї інша сторона.

29.07.1982 р., Слобода Рунгурська

* * *

Йордан. А гори не білили:
Вовки в Карпатах зиму з'їли.
Земля дощами січня вмила.
Лишень Пікуй на всі Бескиди
У білій шапці та в кожусі
Чистесенький, як біле гуся,
На буйнім вітрі попиває.
Йде лютий, а зими немає.
«Все це людина виробляє», –
На перевалі вуйко бає.
Чи так, чи ні – того не знаю,
Колись у Господа питаю.

19.01.2007 р.

* * *

Не нічка над горами плаче,
А злива липнева шумить,
Та місяць ледачий
Не чує, не бачить. Спить.

А може, то Ніл Армстронг,
Що на поверхню світила нічного ступив,
Ходить по смерті небом, і наче айстри,
Зорі навколо цвітуть і цвітуть собі....

А може, розкажуть хмари нам
Про загадкову загибель Гагаріна?..
Титани цивілізації, обранці народів і націй –
Безсмертні космічні скитальці,

Не обезличені – мічені.
Обрані. Возвеличені...

А якщо Юрій до раю Ніла Армстронга кличе?
Адже й Святий Переможець Змія умирав і воскресав тричі...

14.0.1977 – 15.07.2018 pp.

* * *

Про друга зраду я колись не знав.
Неправда те, що час усе лікує.
Я впав з хмарини, крила обламав,
Вони волочаться. Та хто мій біль відчує?

А я надіявся, що чистий друг, як скло,
Ходив завжди до нього по науку
Болить мене, пече мене крило,
І небу боляче дивитися на муку.

Ні, хист Арідника – не Божий дар,
Цей підлий дар увесь в пекельній піні:
Уже узяв належний гонорар
Вчорашній друг з Пандориної скрині.

Та я одужую. І знов злечу увись,
Бо відчуваю серця вперту силу,
А хмарка, на якій я був колись,
Уже для нього сонце заступила.

04–05.09.2000 р.

* * *

Я такий веселий! Я такий багатий,
Мов не знав ніколи суму, болю, бід.
Та людині треба, де б то переспати
І якийсь карбованець на обід.

У житті зустрінеш молоду калину,
І подбає доля про кохання хміль,
А коли загинеш, то за Батьківщину –
По тобі зостануться пам'ять, жаль і біль.

Не сховає слід твій ночі темна хмара,
Бо ж боїться світла споконвічна тьма.
А зйдуться випити заздрісні нездари,
Хто за них заплатить, як тебе нема?

Їм були милішими не моря, а броди,
І щодня чекали, щоби ти упав.
Але ж ти ніколи їм ніде не шкодив,
І ніколи сонця їм не заступав.

Відійдуть образи, загояться рани.
Чом й за що так мстилися все життя мені?
З того хтось з куценьких трохи довшим стане?
Може, ще товстішим, але вищим – ні!

06.02.1978 р.

* * *

Молдово! Ти мене чаруєш.
Летить додому перелітний птах.
Фанерні бузьки край доріг чатують
І гіпсові ведмеді на пеньках.
Але не це! Не це! Не це – Молдова! –
Дністер і сад, і непокірне слово,
І зустрічаються, і п'ють вино сусіди,
Бо всім однаково Господнє сонце світить...

Вересень 1979 р., Молдова

* * *

О, Музо-коханко, дружино, небого,
Пошли відкриття і натхненням зігрій.
На білому світі таки небагато нового –
Частіше підчищені істини й мислі старі.

Та книгу цікаву рука мудреця перегорне,
Як плуг масну скибу, і мудрість нова проросте.
Життя і любов на землі – вічна пара: і крона, і корінь –
Господнє й величне.

Пустий засіває пuste.

24.10.1980 р.

* * *

Гей, трава-мурава!
Сивий запах доріг,
Вийшла з хати вдова,
А на горах вже сніг.

Погубила слова
Заніміла, сумна.
Обізвалась трава:
«Буде люта зима».

І тривога вікна
Задивилася вдаль,
І світилась вона,
Як вдовина печаль.

Верховинами сніг,
А внизу – листопад.
Із далеких доріг
Йшов додому солдат.

Бачить муж сивину
Милій виткав павук.
Рад обняти жону,
Та нема в нього рук...

04.09.1976 р.

* * *

Буває! Часом втомиться крило
У соловейка, голуба чи сокола.
Буває! Пересохне джерело.
Та жодна із річок не пересохла
В Карпатах. Хоч зміліли, Боже мій,
І жебоняць, немов старці, потоки.
Це бачу я, уже немолодий,
Бо вужчими й мої зробились кроки.
Та йду я до дубів, ялин, беріз,
Що посадив. Кого я виглядаю?
Чом заохочують, котрі рубають ліс,
А тих, хто садить, люди забувають?

04.11.1980 р.

* * *

На верхогір'ях випали сніги,
А на підгір'ї осінь в дзвони грає,
Ранок-панок не з тої встав ноги,
То й очі заспані, як хлопчик, протирає.

Ну протирай, мій сплюху, протирай,
Бо ж м'яко ти вилежувавсь у хмарі,
А жовтень запалив зелений рай,
І полум'ям горить дерев отара.

І чим мені втішатися тепер
В журби тяжкої з смутком на весіллі?
Мовчить мій гай... Мовчить мій брат Дністер
І котить важко схоłodнілі хвилі.

Ще тиждень-два – й торкнуться до чола
Гори міської приморозки сизі...
Та чом в очах малюсінька бджола
Лежить замерзла на тоненькій кризі?

18.09.1981 р.

* * *

Вона – це покора.
І чим цей брудний черевик
Її поневолив? Вона ж і не пискне.
У нього характер, як пасквіля чорновик.
Невже її добра душа переписує пасквіль начісто?

Про нього говорять колеги: «Звичайна мерзá¹!
Учителем був, загнуждав так свою ученицю,
Пошлюбив, пригнобив. А чиста була, як сльоза,
Дзвінка, мов кришталь на світанку з гірської криниці!

Вона – це терпіння.
Оплутав її, мов павук.
В глибоких очах тільки втома, втома, втома, втома...
Потіха-донька, та чи скаже про діда онук:
«Був підлий старий, а бабуся – заплаканий промінь».

У темному царстві той промінь світився і згас.
У чорному царстві, де підступом ябедник діє.
Є в нього приборічники. Хочуть спинити цей час.
Кому це потрібно?
Таким, як і він, лиходіям.

Та тільки я знаю:
Не так має бути! Не так!
Всьому є початок й кінець! По опівночі – ранок!
Я строфи затисну у вірш, мов кастет у кулак,
І вдарю у пику тим віршем створіння погане.

22.11.1986 р.

¹ Мерзá (діалектне) – мерзота, погань.

* * *

І по обличчю б'є лапате листя –
Така у нього передсмерта гра.
Хоч і смарагдом сяяло колись тут,
А стало золотим – і помира.

То поки наше сонце ясно світить,
І грає полонини зелеміль,
Не поспішай в житті озолотіти.
Бо далі – «Вічна пам'ять...» і «Амінь».

27.10.1994 р.

* * *

Дощ і дощ... Та за які гріхи
На Бескиди впали зимні сльоти?
Зачепились хмари за верхи
Й – ані руш: ні звідтіля, ні доти!
Повна річка Бумбелом гуде.
Граї-но, водоспаде-баламуте!
Вечір сторожкий пляями йде,
Де димлять бабами¹ Лиса й Люта.

А на Лисій ідоли, яким
Не зробили християни амінь,
У туман сховалися, як в дим.
З ними звірі, чаші, Чортів камінь.

«Капище», – промовить чоловік
І згадає сонячного бога,
Що заглянув в наш скажений вік
З-за тисячолітнього порога.

20.08.1986 р., Новий Мізунь

¹ Баби (*діалектне*) – купчасті хмари на горизонті, які віщують дощі і негоду.

* * *

А де Сколе над Опором, ліс і трави,
Там варяги наздогнали Святослава.

І на сонного, як хижий звір, напали,
І на мак дрібненький князя порубали.

Не мовчить у час сумний, Бескиди сині,
Як втікав від Святополка син чехині.

І святими згодом стали Гліб з Борисом,
А його тут освятили кедри й тиси.

Тут землею чорний попіл пригорнули.
А про князя на Русі немов забули.

Ні, ще довго у Карпатах говорили:
«Святослав...» Святим, проте, так
й не зробили.

13.05.1991 р., у поїзді

ЮНАКОВІ

При труднощах, друже, не гнися в дугу!
Не кинь свою честь, мов огарок, під ноги.
Це ж легко – упасти на першій снігу,
Це ж просто – у юності збитись з дороги.

Юначе, шукай в світі щастя своє,
Та батьківську мудрість пригадує усюди,
Що в чисту криницю ніхто не плює
І власне гніздо, де вродився, не гудить.

Коли сподівався ти сміху й пісень,
А доля солоного горя вділила,
Повір: це минує, бо завтрашній день
Всміхнеться до тебе щасливо і мило.

Знай межі, де правда воює зі злом,
Неси, наче прапор, імення мужчини.
Для того, щоб стати на світі орлом,
Замало надії на крила орлині.

Привчай своє серце до мужності крил,
Бо крил загартованих зрілості треба...
Нема в гороб'ячому тілі тих сил,
Щоб серце орлине підняти до неба.

Без дати

* * *

Що та праця? Що ті вірші,
Коли на світі стільки справ?
«Я був задуманий на більше», –
Колись Довженко написав.

Я теж... Та розізлив пігмеїв,
Що марили про світ в імлі:
Я був між небом і землею –
Тож били й з неба, і з землі.

Під дих, по мізках, у обличчя...
Бери й показуй у кіно,
Як дикунерія одвічна,
Світ гне, щоб кинути в багно.

Та я не впав, я вижив, хлопці,
Не спасував і не погас,
Я рвавсь, як сокіл-птах до сонця
В недобрий чорно-білий час.

Я знав: кінець всім кривдам буде...
Є Україна. Правда. Люди.

14.09.1994 р.

ЕКСПРОМТ ДЛЯ ДОНІ

А чому ти, донечко, нечемна?
В цю ж хвилину хочеш «Ескімо»?
Ми ж йдемо сьогодні до Шевченка,
Ми ж Тарасу квіти несемо.

Не натягуй руку, наче гумку,
Ми ж тобою, доню, не чужі!
Підожди! Щось буде і для шлунку,
Але спершу треба для душі.

18.02.1989 р.

* * *

Не сміюсь, не ридаю, не плачу.
Знав я голод і холод, і спрагу –
Знав жовтневі казки Апалачів –
І травневі пісні Копетдагу¹.

Коли в серці поселиться старість
І у вражень посивіють крила,
Я скажу, що козацька цікавість
По світах мене поповодила!

Жив я щедро, цікаво і дзвінко,
То й задрипанка Слава не спала.
Лиш у місті Франковому жінка
Мене з дальніх країв визирала.

Визирали і син мій, і доня –
Мої діти. Мій скарб. Мої злоти!
Знов летовище, наче долоня,
І літак над морями – комарик в польоті...

27.10.1991 р., Оранж, штат Нью-Йорк (США)

¹ Копетдаг – гірська гряда в Ірані й Туркменістані, довжиною 650 км.

ВІДЬМИ

Чи є відьми? Та як тобі сказати?
Часи непевні, а відьмища – злі.
Коли на небі є зірки хвостаті.
То є й жінки хвостаті на землі.

Напевне, відьом нині є мільйони –
Всіх геніїв вони перемогли.
Свої хвости тепер, немов шиньйони,
Причеплять і відчеплять будь-коли.

Відьми всесильні! І немає ради!
О, відьмо! Відьмо! Чом ти так живеш,
Що вже забула звичаї, обряди,
Прабатьківську мораль забула теж.

Музики грають! Чуєш? «Гопа-гопа!»
Карпатська музика, як карусель.
Ти кажеш: «Хочу танців! Хочу хлопа!»
Але тебе не хоче хлоп – і все.

1992–2009 рр., Буркут – Івано-Франківськ

* * *

Натура вища, ніж культура.
Вродливу паню, мов на зло,
Мов через чортові тортури
В чотири боки рознесло.

Вагу зганяє неборачка.
Не смійся з неї і не гань,
Та нині ходить, наче качка,
Що вчора бігала, мов лань.
Лише погляну та й промовчу,
Щоб не сказала: «Драбе, цить!»
Вона ж натуру має вовчу:
Багато їсть, ще більше – спить.

22.11.1994 р.

* * *

Юним був я відважним і гордим,
До святої мети йшов крізь плóви¹ і дим.
Мене совість не буде ловити за горло,
Коли смерть завітає в мій дім

Запитає, який мій життєвий доробок, –
Відповім, що ні дня я не просвистів,
Бо не був ні прислугою, ні одороблом
Мав мету – і досяг, бо дійти хотів.

25.06.1995 р.

¹ Пловá (*діалектне*) – негода, дощ зі снігом чи градом.

* * *

То стихає дощ, то знову цідить,
Повінь в ріках крутить дикий тан.
І ростуть й ростуть державні ціни,
Як в колгоспах навесні бур'ян.

Є в нас влада грізна і залізна
І багато в неї справ і прав.

Хоч би будівничим комунізму
Масло й хліб генсек¹ гарантував!

30.06.1980 р.

¹ Генсек – генеральний секретар КПРС, усемошний правитель СРСР.

* * *

Політика. Проза. Вірші.
Не треба мене коріти.
Зробіть для України більше,
Ніж зміг я в свій час зробити.

Так, мав я сумніви, болі.
Та йшов на льоди криголамом.
Є в кожного вибір долі.
Чи, може, небесна програма?

02.07.1992 р.

* * *

Я був наївний, як дитина,
(Як довго дозрівасм ми!):
Я пив не раз найкращі вина
Із препаршивими людьми.

Та наливалось сонця грона,
Я від паршивців одійшов
І піднімав вино червоне
За Дружбу, Віру і Любов!

Я міг сказати слово шпарко
І з козаками рівно пив,
Та я ніде й ніколи в чарці
Ні честь, ні розум не топив.

08.08.1994 р.

КАРБИ

* * *

Є у серці моему той біль, дорога Україно,
Що ніколи не згасне, ніколи не відболить.
Я нескорений, знай! Не впаду я рабом на коліна!
Стати зрадником – ліпше на білому світі не жить.

10.02.1970 р.

* * *

Нидіють Геракли від нудьги.
Їж. Читай газети. Тихо старійся,
Як убогі розумом боги,
То й зі світом щось повинно статися.

21.01.1973 р.

* * *

Соратники мої, які ви нецікаві.
Мов жаби у ставку, який багном закис.
Розмови лиш про секс, горілку, гроші, каву.

...Поперло вас угору, та задáми
А головами – вниз.

02.07.1976 р.

* * *

При Австрії цей хрунь австрійцем був,
При Польщі – поляком, що корінь свій забув,
При німцях німцем... Й ось: він – «русскій»! Ба!
Ще стане українцем? Боже збав!

1980 р.

* * *

Страшно дивитися з волі на грати,
Бридко терпіти вчинки заброд.
Встидно природною смертю вмирати,
Коли у неволі твій рідний народ.

1982 р.

* * *

Міські багатопверхові будинки – це кросворди.
Тут по горизонталі й вертикалі,
В помешканнях-клітинках живуть герої наших днів...

21.11.1986 р.

* * *

Ти – кривоуст: слова твої криві,
Усе життя провів коло корита.
Ти – «геній»! І – порохня в голові.
Нащо повчасш, як мені творити?

1991 р.

* * *

Бідняк носився з мудрим висловом:
«Не бідний той, хто вміє мислити».
Багач ревів, як той бугай:
«То мислі, дурню, й споживай!»

17.03.1992 р.

* * *

А герої тепер, де не ткниш,
Хоч для доброго діла нездари.
Заробляли на крові колись,
А сьогодні вже на мемуарах.

02.03.1999 р.

* * *

Колись на стінах в туалеті
Дебіли глупств лишили міх.
Тепер те саме в інтернеті
Натхненно предки пишуть їх.

Без дати

* * *

Щоб бачити, маємо очі.
Встидайся служити псам!
Того, що від світу хочеш,
Спробуй зробити сам.

17.02.2005 р.

* * *

Був супер-знаменитим стукачем,
Бо народився на цей світ з нарильником.
Хоч називає сам себе світильником,
Та є лиш туалетним каганцем.

11.10.2015 р.

* * *

Вперше упала, як вчилась ходити,
Вдруге упала, як вчилась любити,
Втретє упала, чого й не відчула,
В яму глибоку – Смерть підштовхнула.
Юні! Ходіть, і любіть, і радійте,
Вперше і вдруге впасти не бійтесь!

16.09.2000 р.

* * *

Що, мій друже, вумнієм потроху?
Іронічні. Колючі. Зірки.
Нам вже й зорі, мов ягоди з моху,
З хмари зб'яють – червоні такі.

Так, пішли ми високо-високо –
Є і одяг, і дім, і їда,
А колись, як метеликів кокон,
Вповивала нас люта біда.

Виростали голодні, і голі,
Юні квіти старого села.
Все вже є! Та хотілося б волі,
Що в дитинстві далекім була.

01.06.1977 р.

* * *

Сад почорнів, дахи і грядка.
Лягло торішнє бадилó,
І не було ніде порядку –
На небі навіть не було.

І яблуко хиталось мерзле
Під місяцем сумним, однак
Моє лиш серце! Тільки серце!
Казало: «Буде все не так!».

Мене питало серед ночі:
«Чи знаєш ти, куди іти?
Чи добре знаєш, щó ти хочеш?»
«Я хочу, серце, чистоти...»

15.12.1982 р.

* * *

Базар нездар. Не говоріть нездарі
Про істини високі і порив.
Коли базар, то знайте: на базарі
Ніхто іще шедеврів не створив,
Бо ж на базарі випадково не опинишся.

Ти чому так на мене так дивишся?

19.11.1994 р.

* * *

Дрібен дощик постукує в сонне вікно,
І не знає душа, де сховатись від туги,
Тиху радість тамує червоне вино.
Є вино! Та немає надійного друга.

Нині злодій в пошані! В зневазі поет!
Нині слово українське живе на задвірках!
Та хто чує мене? Б'є життя, мов кастет,
Павуком золотим в хмарах корчиться зірка.

Є тепер павуків! Що не крок – то павук,
Що не крок – то стукач і запроданець! Боже!
Ненароджений спів! Ненароджений звук!
Ненароджені діти мені не допоможуть!

Знаю: люди не вічні! Не вічна й земля!
Все колись перейде у холодну руїну!
Але треба побачити волю здаля!
Я не хочу вмирати рабом на колінах!

Дрібен дощ... Хоче вирватись серце з грудей,
Та в лещатах доби надірветься і трісне!
Хай живе хоч надія на добрих людей!

Не вмирай, моя пісне!

30.09.1976 р.

ГОРОДИЩЕ

На тій горі, де в лісі вітер свище,
Стояло місто, а тепер нема.
Лиш гору називають Городищем.
Що за цією назвою? Питьма?

Були тут люди. Ті, що білі крила
Творили місту. Але в чорний день
Орда ввірвалася і все живе спалила,
Зосталася гора, як чорний пень.

На пні ординці втрати рахували,
Могили полишили – і пішли...

Гора зосталася байдужим п'єдесталом,
З якого місто-пам'ятник зняли...

26.05.1977 р.

* * *

В усьому чую силу молоду,
Її черпаю завжди поміж люду.
Я з пісні вийшов – в пісню перейду
І у піснях ще довго жити буду,

І цінувати найдрібнішу мить,
Бо маю, ніби скрипку, чуйну душу.
Як не заграє, то хоч забринить,
А не змовчить: на все озватись мушу.

На світі все доречне до пори,
На світі все конечне – й це приємлю.
З землі ростуть до сонця явори
Та в мить останню падають на землю.

10.09.1971 р.

* * *

(Уривок із ненаписаної поеми)

Я живу у жахливій державі,
Де все корчиться, стогне, гниє,
Гніт, мов цвяхи студені, іржаві
Вбився в тіло зболіле моє.

Тут все можна й нічого не можна –
На папері закони, й не більш,
І за помахом пальця вельможі
Пси з'їдають поета за вірш.

Тут майбутнє у пуп'янку гине,
Стогне серце твоє й не твоє,
І боїться людина людини,
І брат брата, як річ, продає.

Прометей в кайдани закуті,
З нір народ закликають кроти:
Рідну матір ти маєш забути
І від батька свого відректись.

Я не годен мовчати! Не можу...
Я син волі святої! Хіба
Той співець, хто на рабському ложі
Народивсь від рабині й раба?

Раб повстане під знаком любові,
Коли він не змирився з ярмом.
Та ж казали: «Ти раб!» – Спартакові.
Він повстав – і помер не рабом.

А раби всі лякливі й беззубі,
Оповиті в покору, як в ніч,
Знаю бази повстанців: Везувій,
Чорний ліс, Яр Холодний і Січ.

1970-ті рр.

* * *

Мете метіль: дороги замітає,
Сірі скирти в білі шуби загортає.

Гей, іду я через поле бездоріжжям,
Вітер острій, остюками в вічі ріже.

Мене валить вітер з ніг ще й ціпить руки,
Щоб не міг я свого друга пригорнути.

Та я хлопець не з таких, який відступить.
Чий то? Чий то їде коник? Чую тупіт.

Ні, то серце б'ється так посеред поля.
Хто там? Хто там бовваніє?
«Я – тополя...»

О тополе-соколице! О, раїно!
Ти не бійся, що зима йде в Україну...

16.10.1971 р., Москва

* * *

Немов андріївські хрести,
Доріг байдужі перехрестя,
Що мріють світ розіп'ясти
Во ім'я ситості й безчестя.

Чи, може, то не хрест, а «ікс» –
Знак множення, і більш нічого?
Так чорт показує свій хвіст?
Невже він глумиться над Богом?

1970-ті рр.

* * *

Вечір з поля пливе за коровами,
Вже село в електричнім вінці,
Утопилася хата мурована
У вишневому молоці.

Хоч до річки серпанок тулиться,
Не знайти, як раніше, хруща.
Спів юначий забула вулиця,
Замерла вкраїнська душа.

Про звитягу співати не велено,
Лиш про славу поганих заброд.
Не робись у Едемі пустелею
Мій притоптаний Хамом народ!

1970-ті рр.

* * *

Як же сумно, як же садинок!
Мало, мало сонця у вікні!
Як зелені яблука, без соку,
Знищені таланти – в бур'яні.

Сплесну я відважно у долоні
В шалі молодого почуття.
Понесіть мене, гривасті коні,
Відкривати браму майбуття!

Та крилаті коні на припоні.
Потерпіть ще трохи, потерпіть,
Попасіться, коні, на вигоні,
А тоді й дорога закипить.

Задзвенять нам вітер і копита,
Зблисне місяць срібним топірцем!
Я не вмію так, як інші, жити,
Я вродивсь опришком і співцем.

Я ж прийшов, як дуже пізній лицар,
Тож для багатьох – пісняр-дивак.
Ризик! Ризик! На знайомих лицах
Замерзає чорний переляк...

14.08.1971 р., с. Вікторів

* * *

Усе пройде, усе мине:
Громи, дощі, плові і тучі.
О Господи, чого мене
Такий страшний неспокій мучить?!

Епохо боротьби ідей,
Чом ти уже, як люті зими?
Ось маю я малих дітей.
Куди подітися із ними?

Чом дивишся на мене ти
Так винувато і невинно?
Я знаю сам: не можна йти
З тобою поруч половинним.

Життя! Я їх не маю двох.
О віку мій, зелений квіте,
Раніш не відчував тривоги,
За тебе, мій великий світе,

А нині ти мені болиш.
Я вас люблю, життя і люди!
Бо вже спізнав: немає тиш,
Як не було їх, так й не буде!

24.05.77 р.

* * *

Живуть співці далеко від столиць,
Де з їх невдач усякий порадіє.
Хай підлі брехні, лестоці лисиць,
Та будь у сподіванні та в надії,

Що все минуще! Прийде кращий час.
Все зміниться, правдивий світ настане,
Бо чи було колись інакше в нас?
Є відповідь в історії, Степане.

Було – та й загуло! Нащо жалі,
Як ми талантом і умом небідні?
Нам наше сонце світить на землі!
І нам – воно, і ми йому – потрібні.

Все буде! Буде врем'я золоте:
Весна надходить з гір високих й поля.
Як час настане, то й Боян прийде –

Поет – це не професія, а доля...

20.11.1980 р.

* * *

Нещасний дідько мерзне у скалі,
Настелено горами білих хусток,
А по студеній підгірській землі
Як миша, ворухиться зірваний з дуба листок.
Біжить, торохтить, аж дзвенить, як мідь,
Куди його вітер несе?
Вслухається тиша, як вуйко-ведмідь
Лапу в барлозі з прицмоком ссе.
Зима! Та її на Підгір'ї нема.
Немила гнила дощова пора.
Весь світ, ніби сіра страшна тюрма,
І тільки чути стогін Дніпра.
А хтось ще кричить:
– Ура! Ура!

Гра...

23.01.1983 р.

* * *

Доле, скільки на землі зосталось
Сонячної ласки і тепла?
Молодість пішла й не попрощалась
І незвана старість підійшла.
Хтось назвав цю пору третім віком...
Правило святе для молодця,
Бо важливо – бути чоловіком
В молодому віці й до кінця.
Наші квіти – то жінки і діти,
То й пишатись нині треба цим.
Буде молодий старим на світі,
Лиш старий не буде молодим.

02.06.1985 р.

* * *

Днина срібним інеєм зацвіла,
Сонце носить шапку золоту,
Через ліс доріженька до мого села –
В лісі срібнім я і сам цвіту.

Легко так! Не йдеш –летиш,
За тобою білий дуб іде.
Лиш чому ти, вороне, тремтиш?
Та ж ніхто це срібло не вкраде.

Кажуть люди: «Іній на врожай.
Буде хліб – то буде сміх і спів».
Що минуло пів зими – не жаль,
Тільки я вже інеєм зацвів...

1986 р.

* * *

Закрутило... Заплакало... Сіло...
Застелило неміряне поле
Там, де слово криве заболіло,
Серце скрикнуло болем.

Чи почув ти його, білий верше?
Говорила мені калина:
«Із гори камінь кинути легше,
А з підніжжя на верх не докинеш».

Добре бути відважним і мужнім,
Та збагнув я у прикру годину:
Краще камінь хай ляже на душу,
Ніж він має летіти в людину.

23.11.2006 р.

* * *

Хай буде так, як доля нам дає!
Настане час – і сонечко на схилі
Зайде за вал: зозуля закує
У Вікторові на моїй могилі.

На тій горі пташок весняний спів,
Там раннє сонце холоди зганяє,
З батьками там спочити б я хотів.
Чи буде так? Не відаю! Не знаю!

На тій горі дубів і вишень цвіт,
Родини й односельців ген могили.
І видко звідси широченний світ.

Якби мені два метри тут вділили!

Аби я слухав вітра дивний шум
І Лукви спів, і Луквиці, й Дністерця.
Я для живих залишу радість й сум,
А сам спочину в Галича під серцем.

01.05.1985 р.

* * *

І ось Коляду починають брати від Пилипа.
Нічого немає, лиш ночі великі для снів.
Чорніє гніздо на вершечку столітньої липи,
Шукає ворона припаси свої серед пнів.

О, як же далекі і ряст, і пісні Великодні!
О, як же далека сунічних гаїв пахота!
Не гріє нікого це каркання чорне й холодне,
Та гріє вертепного дійства святкова хода.

Ти падаєш в яму і знов впливаєш на гребінь.
Лиш хто мені скаже, якого чекати кінця?
Так, був я колись за царя у різдвянім вертепі,
Зосталося бути за вчителя і за співця.

Живу, як живеться... А хтось йде за мною по п'ятах.
А ще хтось: «Оглянься – і я тебе зором уб'ю!»
Та я не збираюсь нікого й нічого боятись.
Я в праці сконаю! Хтось мітку вже знає мою.

Я сам собі вибрав таку неприкаяну долю.
Встаю перед сонцем, на весь день до праці іду.
Хай славиться рік, що для мене почавсь Колядою!
Дай, Боже, дожити й піти через рік в Коляду.

15.12.2009 р.

* * *

Тягне з кав'ярні горілкою,
Губляться в шумі слова.
В темному парку вивівкує
Біль чи тривогу сова.

Все замететься порошею.
Все полетить навманя
Темної ночі найдовшої
І найкоротшого дня.

Маємо літ своїх череди.
Спогади світлі, як сніг.
Що нас чекає попереду?
Мамині очі сумні?

У безконечності Космосу
Є те неспізнане днесь,
Віра у Вічність і Господа...
(Зорі, як срібний овес!).

Йду під правицею Божою
Пастирем світлих облич.
День завтра трішки подовшає
Й знову поменшає ніч.

22.12.2010 р.

* * *

Пахнуть черешні медом,
Зорі, мов очі,
Їду велосипедом
Сам серед ночі.

Місяць – зелений пластер,
Стадо верблюдів – гори.
Хоче утома вкрасти
В мене бадьорість.

В'ється стрімка дорога,
Дибки зіп'ястись хоче,
Верби старі, розлогі
Коси в ріці полощуть.

Біло сумує хата,
Лише садів зітхання.
Скрипнула хвіртка радо:
– Мила, це ти? –
Мовчання...

Без дати

* * *

Жив-творив у підлий час,
Як умів, так висловивсь.
Люди! Люди! Я для вас
Власне серце виспівав.

Був я добрим не для всіх,
Та не був байдужим я:
Промовляв у дощ і сніг
Часто горлом здушеним.

Сонце волі вдалині
Прагнув я побачити,
А не бачив, то мені
Мусите пробачити.

Не писав продажних слів
По водиці вилами,
Бачив дужими синів,
Кращими, ніж ми були.

Будуть знати сонце й грім!
Я ж, як волхв провісності,
Прагну у майбутнім їм
Прислужитись піснею.

16.10.1975 р.

* * *

Часе сльотавий й погідний,
Чим ти окреслюєш путь?
У нас на могили до рідних
На Свята Зелені йдуть.

Сонячні дні чи хмарні,
Але згадайте: хіба
Тільки перського Дарія
Вкрила у нас ганьба?

Меч наш поєднаний з піснею.
Вмієм рубати з плеча.
Зірка горить допізна,
Як на могилці свіча.

12.06.1981 р.

* * *

Хлюпотіли дощі, хлюпотіли –
Передумали квіти цвісти,
Дні погожі чомусь не хотіли
На холодне Підгір'я прийти.

Сни блукали по вулицях сонних
З п'яним запахом кави й вина.
І боялися сни, як і сонця,
Поетичного мого вікна.

Сни квітневі багатих і бідних
Вколисали... Мене ж не могли.
Не писав я! Лиш думав про підлих,
Що на допит учора тягли.

Ще й про різні дрібниці питали –
Не про вічне... А так, про земне...
Хитро яму глибоку копали,
Щоб у ній поховати мене.

Знаю й сам: можуть стерти на порох.
Вони – хитрі! І я не баран.
Я їм ворог! Тому лише ворог,
Що у мене відвага й талант!

21.04.1982 р.

* * *

Тремтить на гострім вітрі Коломия,
Закутана в кожух садів і парків.

Холодний дощ промерзле місто мие,
Та гріють душу чарка і цигарка,

Холодну душу на осінній плюті¹,
Де мчать авто до Снятина і Кутів,

І на Франківськ, та й далі, далі, далі.
Циганки легковірних на вокзалі

В космічний вік дурманять ворожбою,
Цікаво кожному, що станеться з тобою,

Бо кожен з нас – на дереві галузка.
Говорить жінка: «Снилась чорна хустка,

І снилося, що кров з коси стікала.
Тож розтлумач, циганочко лукава...»

Ні, розгадати сон вона не зможе.
Гей, молодице, я вам поворожу,

Бо я навчивсь золотослів'я лити
Від мудреців. Зйду й за ворожбита!

А ці цигани – хитрі баламути,
Так збрешуть, що вам й оком не змигнути.

Я теж умію кинути на карти,
З долоні долю вмію прочитати,

¹ Плюта (*діалектне*) – негода, затяжні опади.

Та все ж сміюся, коли серцем плачу,
Бо ж не циганська – українська вдача.

У кожного із нас своя дорога.
Казала мати: «Синку, все від Бога».

А я додаю над Прутом під вітрами:
«Усе від Бога... І усе – від мами...»

12.09.1984 р.

* * *

Нас двоє... І лагідні зорі...
Говориш замріяно ти,
Що легше в житейському морі
У парі пливти до мети.
Шторми. Але двоє – це крила.
Не зрадь тую пару, мето,
Бо ти, мов на щоглі вітрило.

Самотня людина – ніхто.

10.09.1984 р.

* * *

Я соромлюся сліз,
Та плач буває сухий,
Коли у грудях
Ватра горить.

Бо плач – то не сльози,
А пекельний вогонь,
Сльози тільки допомагають
Гасити твій плач,
Аби не вигоріло
Серце.

11.09.1984 р.

БОРТНЯНСЬКИЙ

Цей рід на Лемківщині корінь пустив,
А гіллям сягнув за Дніпро.
На спів і на музику благовістивсь
Славетний Бортнянський Дмитро.

Хоч місто є Глухів, але не глухі
Там люди, і щедра земля.
Поїхав й вернувся назад іздаля
Цей музики верх із верхів.

У Пітері наш козарлюга помер,
Здолавши нелегкі путі.
Про нього ми знаємо більше тепер,
Ніж знали його при житті.

02.10.1984 р.

* * *

Поезія – моє блакитне небо,
Поети – це барометри епох,
Епохи вісь пройде, як струм, крізь тебе,
Мов битва, яку з бісом виграв Бог.

Поезія – дні сонячні й похмурі,
Вона – пророцтва золоте вікно,
Її не розуміють тільки дурні
І ті, кому любити не дано.

Дух Кімерійців, Шумерів і Грецій!
Путь Аріїв – Геракл і Таргітай!
Та в світі розумових імпотенцій
Про роль поета ліпше не питай.

О Золота доба і Срібна, й Мідна...
Тепер – Залізна... І постійно – кров,
Й поезія! Вона тим не потрібна,
Хто тимчасово на цей світ прийшов.

Усе-таки залишиться лиш відблиск
Прожитого, коли прийде кінець.
Бо юність – Золото, бо зрілість – Срібло,
А старість – Олово, тяжкий Свинець...

07.05.1985 р.

ПІСНЯ СЕЛЯНИНА

Надобраніч, люди, надобраніч, жито,
Надобраніч, квіти польові.
Надобраніч, пташко,
Нині знаменито
Ти співала сонцю в житі і траві.

Надобраніч, тиха золота діброво,
Надобраніч, річко і очереті,
Надобраніч, вівці, коні і корови.
Добрий вечір, любко!
Що робила ти?

04.05.1986 р.

* * *

Прощайте, пісні про вродливих дівчат!
Зробивсь поміркований, гірше, ніж хворий.
З романтики пахощів – попіл і чад,
Що ліг, наче смог, на замріяні гори.

Все менше ідилій приймає папір!
Поезія біла, а чорна – сатира.
То цяцьки для сцени – дзьобенька й топір,
Для праці годяться сапіна й сокира.

Я знаю, чим пахне сесе і тото!
За жито моє ще мене буде бито!
Та тільки за мене не зробить ніхто
Того, що я маю на світі зробити!

22.08.1980 р.

* * *

А там, у Франковому місті, де озеро з парком,
Де вулиці тихі, від білих будинків – тепло,
Були мені милі розмови веселі та жарти,
Непросто і просто життя моє часом текло.

Не став я монахом! Не став я і дідьком лукавим!
Я був, наче в хмарі весною розгойданий грім!
І знався з книжками! І знався, звичайно, з жінками!
Котрась з них про мене щось носить у серці своїм.

Ген-ген мої гори! Вони мені вірять, як сину!
Ген-ген мої весни, яких вже не буде повік!
Я й не сумніваюсь: воскресне моя Україна!
І люди підтвердять, що чесний я був чоловік!

Бо так я боровся за неї, що й світа не бачив
У праці, в дерзанні, в надії, в любові палкій.
Так, був я твердий, наче камінь, що з відчаю плаче,
Так, був я, звичайно, як мох полонинський, м'який.

Не треба ні ангела з мене робити, ні бурю, ні кригу.
Я дякую долі, що ані оглух, ні осліп,
Що жив неспокійно й залишусь на світі у книгах,
А книги потрібні Україні! Як воля, як віра, як хліб...

03.11.1991 р., Київ

* * *

У селі цвітуть черлені ружі
І кують зозулі на дубах.
Церква. Цвинтар. За померші душі
Моляться селяни на гробах.

А при вході, де дзвіниця, скраю,
Де могила свіжа вироста,
Як вдовиця-чайка припадає
Чорноока мати до хреста.

Сліз немає, лиш слова пекучі,
Від яких аж чорніє трава.
І не вірять люди з церкви йдучи,
Що у жінки біла голова.

Підведуть з могили, наче п'яну.
Пошепки розказують мені:
«Тут синок її... З Афганістану
Привезли у цинковій труні!

Та хіба той Брежнєв – це людина?
Слів немає на таких і зла!
А чому ж генсек свого сина
У Афган під кулі не послав?!»

12.05.1986 р.

* * *

То було не вчора і не нині,
Поїдав мене великий змії.
Чорний хліб на чорній скатертині
Снився удома матері моїй.

Снився син в старій селянській хаті.
(Сон, як привид, швидко промине!)
Не сказав їй, що дружки прокляті
Догризали по містах мене.

Як вони топтали і казились,
Мов чорти скажені наяву,
Й жодного розочку не вдавились!
Але я не згинув! Я – живу!

Скромний успіх, – а для мене свято.
Грає в моїх жилах дужа кров.
Бо ж людині треба небагато:
Лиш здоров'я, щастя і любов.

І, звичайно, мати Батьківщину
І родину на своїй землі,
І подібним бути на пташину,
Що приносить весну на крилі.

24.06.1986 р.

* * *

Я гадав, що вірний друг дотепний
І надійний – на роки й роки...
Я не знав: як на дорозі гепнись,
Друг і не подасть мені руки,

Не обтрусить і допоможе встати –
Засміється, гнида і мерза!
Та ще є на світі рідна мати.
Йду до неї! Тільки б не в сльозах...

22.06.1987 р.

ПОЛІГОН

Село було – і немає
На мапі і наяву,
Раптово убито під гаєм
Кровинку живу.

Нікому не можна ходити
З цивільного люду сюди.
Тут танками поле зрите,
Тут здичавілі сади.

Тут страшно і сумно, і дико...
Кинь зором хоч, Господи мій!
Панує країна велика,
І лихо богує у ній.

Чи можна вернутись у Посіч
І посадити тут сад?
Ні! Панцерник на морозі,
Гармата, танк, автомат...

12.03.1989 р.

ЧОЛОВІК І ЗМІЯ

(Казка-притча)

Вітер дув, і в зеленім гаю
Впало дерево на Змію.

Був би там їй недовгий вік,
Та з'явився якийсь Чоловік,

Плач Змії у траві почув:
«Порятуй мене! Озолочу!»

Чоловік досить сили мав,
Стовбур дерева мовчки підняв.

Поки стовбур тримав Чоловік,
Та Зміюка на шию – скік!

І обвилась не для краси.
Прошипіла: «Іди й неси!»

«Як це так? Люту мати твою!»
А вона: «Неси, бо вжалю!»

Я побита і хвора... Знай:
Ти забрів у зміїний край.

Догоджай тут кожній змії,
Бо закони у нас не твої».

Хлоп зітхнув: «Напитав біду.
Постараюсь знайти суддю».

Тільки мовив, – в ту ж саму мить
Із барлога виліз Ведмідь.

Чоловік зрадив: «Розсуди,
Як позбутись мені біди?»

І усе розповів, як було:
За добро тепер має зло.

Пробурчав Ведмідь: «Не проси,
А на місце Змію віднеси.

Мусить суд у зеленім гаю
Відтворити пригоду твою.

Знаєм добре і ти, і я, –
Є в цім лісі поважна Змія».

І пішли в той зелений гай,
Там Ведмідь до Змії: «Сповзай».

А тепер, нерозумний, ти
Стовбур знов підніми й опусти.

І – усе. Тільки бачив я:
Під колодою здохла Змія.

02.06.1990 р., Київ

* * *

Самі себе звоювали...
(Іван Мазепа)

Що ми маєм? Що ми мали?
Самі себе звоювали!

Самі собі, ясний пане,
Робим петлі та кайдани.
Пише правду нам нагайка
На загибель. Справді – байка.

08.08.1991 р.

* * *

Топтав, глушив мене,
А нині грає друга
Український бусурмен
На чорному коні,
І де проїде він,
Там сльози і наруга,
Обличчя у людей
Пригнічені й сумні.

17.08.1991 р.

* * *

Приходим на землю служити не злу,
(Хоч хто не гребе лиш під себе й для себе?)
Витягуймо з себе пекельну смолу,
Аби вознестися по смерті на небо.

Та ходять обабіч і зло, і добро,
Та в хаті одній – працелюб і ледащо.
На райських воротах зустріне Петро,
Подумас, мабуть: «Я теж був не кращий».

08.04.1992 р.

* * *

Кряче ворон у білих снігах,
Крутить біль у душі і ногах.

Плаче дах чистим смутком зими –
До весни наближаємось ми.

Так, високий відродження час,
І високі вимоги до нас.

Є порив до святої мети:
Україну синам зберегти,

Бо коли у них буде вона,
То й настане українська весна.

07.03.1992 р.

ЛЕЛІТКИ

* * *

Є ніч шукань, є ніч оман і блудів,
Провалля є – без кладок, без мостів.
І є малі, а є великі люди –
Здебільшого хороші і прості.

* * *

І гримлять, і шумлять на порогах потоки,
І не в силі бескиддю спинити їм путь.
Де вершини високі і долини глибокі,
Наймогутніші ріки наснагу беруть.

* * *

Не золото – світ, і не красить його позолота,
Все має два кінці, дві крайності має твій путь:
Ось чистий струмок витікає з грузького болота,
А рушиш багнюку – і враз потече каламуть.

* * *

Вірю: так, він знав ціну атак,
Сміло йшов на ворога в атаку,
Та не скаже він брехливому:
«Не так!» –
Коли всі зачумлені потакають.

* * *

Ми всі сини великого путі,
Яка б мізерія не липла нам до серця! –
Бо на майбутнього Престоли Золоті
Покласти власну совість доведеться.

* * *

Ніхто вже не зможе весну в зиму повернути,
Ніхто у жнива не засіє снігами поля.

Як сильний слабого тримає щосили за руки –
Не нині, то завтра відпустить, бо руки зболять.

* * *

Брехня проривається навіть у чесних словах,
Вже як її не проганяй, не жени.
Я мовив коханій, що квіти ростуть в бур'янах,
Й від неї почув, що у квітах ростуть бур'яни.

* * *

Ти так дивишся на мене, рідна хато,
Мов спитати хочеш про світи.
У світах осель було багато –
Не було теплішої, ніж ти.

* * *

У розлуці душа і сумує, і тужить за другом,
Тож коли прилітаєш до нього у гості здаля,
Поговориш – і легко, мов ниву розорано плугом,
І добірне зерно прийняла в чорне лоно земля.

* * *

Поля і поля... «Добрідень!» – скажи колоскові.
«Добрідень вам, люди, добридень, бджолині рої!» –
В саду над рікою вітає з гнізда колискова –
Пів світу купає у пісні медовій своїй.

* * *

Завтра будуть жнива – вкриють поле покоси, як хвилі,
Буде втома і піт, буде танець і ніг, і коліс,
Та спочатку підемо поклонитись козацькій могилі,
І хай ляже вінком вколо неї наш перший покіс.

* * *

Божественні квіти він бачив у різних краях,
Та кожна питала: «А де ж Батьківщина твоя?»

Коли дізнавались, махали листками-крильми:
«Скажи, що найкраще у нас і найкращі – ми!»
А він був галантний, як зайда – непрошений гість.
Чому тепер совість його перед рідними їсть?

* * *

Стогнали рейки, плакали вокзали,
Колеса цокотіли: «Свинство! Свинство!»
То молодих дівчат в Чорнобиль посилали,
Які іще не знали материнства.

* * *

В тунелі темної алеї
До серця серце так говорить:
«Ти стало радістю моєю,
Ти стало втіхою моєю.
Ти стало долею моєю...
Не стань лишень болючим горем!»

* * *

Не ликом шиті ми були й не з лика.
Трималися ми на рівні з добою,
Збагнувши: відстань зовсім невелика
Поміж колискою і троном, і... труною.

* * *

Коли доводилось повз цвинтарі іти,
То відчував не страх і не тривогу –
Я бачив перекреслені дороги,
На почорнілі дивлячись хрести.

* * *

Великий успіх – слави брат,
Могутню силу слава має.
Її боїться навіть кат,
Що кращі голови рубас.

* * *

Я правду знав своїх батьків простих,
Я не бандитом в зграї виріс,
А був, мій брате, серед тих,
Хто Україну з ями виніс.

* * *

Я прославляю слова твердь
І вірність правді до загину,
Готовий на найтяжчу смерть
За матір, мову й Україну.

* * *

За гроші голосять, за гроші співають,
За гроші врятують, за гроші уб'ють,
За гроші на кращому місці ховають,
За гроші, як Юда, месій продають...

* * *

Прощай, мій друже, і щасливим будь,
Коли ми ще зустрінемось – не знаю.
Прощу лише: не гудь мене, не гудь,
Я сам себе у роздумах картаю.

23.06.1980 р.

* * *

Боже, який я радий!
Дивне у краї діється:
Мильні бульки при владі
Грають, підскакують, міняться.

Дуже боїться різкості
Чино-капральська тиша ця.
Знаю: бульки потріскають,
Слиз, мов плевки, залишиться.

12.06.1995 р.

СНІГОВА ЛЮДИНА

Дослідники цілими зграями
Сенсацій прагнуть раз у раз:
Мов, ходить йєті Гімалаями –
Такий самий, як наш Чугайстр.

В Росії нарекли афонею,
А на Кавказі – алмасти,
Бікфут – в далекій Каліфорнії,
В Тибеті теж його сліди.

Як гріють душу нашу солодко
І тасмниці, і права!
Та хто ж ти, добрий гоміноїде?
Невже людина снігова?

Сасквач, алмас... Живи, Чугайстрине!
Бо ти – з легенди чоловік,
Мандруй в Карпатських горах з тайстрою
В розбурханий космічний вік.

Ще можеш кожному явитися!
Зозуля ще літа кує.
Та не давайсь в сильце зловитися,
Бо вже й для тебе клітка є!

Не жди добра доби безличної,
Жий в нетрях коло Космача.
Не вір гуманним і освіченим,
Бо зроблять з тебе циркача!

1994 р., Гімалаї, Непал

* * *

Цвіте бузок понад Дністром
У селах лиш бузками пахне.
Хвалу складає над гніздом
Весні край літа мила птаха.

Яких потрібно ще казок?!
Якого треба здивування?!
Пливуть човни, цвіте бузок,
Лунає пісня про кохання.

А в нас в селі говорять «боз» –
Це там, де був ще княжий Галич.
І князь був Бош, чи Бус, чи Боз –
Та тільки це прадавня далеч.

Були хлопи, князі були,
Сини і пасинки, й бояри.
Вісімдесят в полон взяли –
Розп'яв підступний Вітинарій.

А ще столицю мав той Боз,
Чи Бус (о, чорно-білий бусол!).
Цвіте так рясно й густо боз,
Немов цвісти до скону мусить.

І над водою, й у воді
Все боз і боз – і цвіт, і віти,
Й маленька пташка у гнізді
Між пташенят й сама розквітла.

29.05.1992 р.

* * *

Хоч тут лиш земля-попеличка,
Та ростуть і льони, і жита,
А з-під поля б'є чиста криничка,
В ній найкраща на світі вода.

Б'є водиця і тихо дзюркоче,
Джміль над нею чи овод прогув.
Може, й він запитатися хоче,
Де я був, чи її не забув?

Не забув, хоч бував я далеко,
Ще буватиму, певне, в світах,
Та без рідного дому нелегко –
Кажуть й ті, що були в небесах.

Зате нині я вдома, і легко,
І я знаю, я знаю, чого.
Ходить млакою білий лелека
Й мене манить, як брата свого.

13.06.1980 р.

КОЛОМИЙКА

Заведу тя в дикі гори, зелені-зелені,
Там до верхів до високих ріки присилені.

Там Чугайстрин серед ночі ловить Лісовицю,
Щезник-смуток вивертає з коренем ялицю.

Будеш кептар вишивати, будеш вівці пасти,
Будеш сіно громадити і копицю класти.

А скрипочка замузичить, вдарять цимбалісти,
То зацвіте твоя радість, як на свято місто.

А в інший день зажуришся, мов сива голубка,
Сльоза з ока покотиться, як ниточка з клубка

Сльоза з ока покотиться – упаде на серце,
В ріці життя утопишся, як нове відерце.

Без дати

* * *

Мені тяжко тепер, але сліз вже нема,
Я нікому свій біль не віддам.
А зелені сади шлють вітання громам,
Лиш у мене на серці шрам.

Мені гидко тепер, ніби весь у багні...
(Божевілья вчорашніх богів!)
Переродиться біль в моїм серці у гнів,
І засвітиться день у вікні.

28.06.1987 р.

* * *

Купальська ніч... Безсоння... Біль і мука...
Клубок думок... І відчаю дурман...
Самотній я, і смуток чорним круком
У кігтях серце зболене трима.

Мене болить моя українська мова,
І мій народ, бо я йому слуга.
В тяжких умовах йде перебудова,
За неї плата надто дорога.

09.07.1987 р.

* * *

Те не скажи.
Там не ступи.
Це не бери.
Те – заборонено.
Кругом стовпи.
Дурні чопи.
Продай-купи.
Лягай і спи!

Все проворонимо!
Такими гонами цілими тонами
Мішками, гронами...

Момент істини!
Нехай вистигне...
Нехай розвидниться...
Так воно... Сяк воно... Одні кітиці,
Дармовиси!..
Народе!
Свободо!
Катам – кари!
Яничаре!
Хоч...
 би...
 знаєш,
Хто...
 ти...
 єси?!!

05.04.1990 р.

* * *

Бузкові флокси, яблука червоні,
Зелений спокій молодих беріз,
Пасуться ген, на оболоні, коні,
І бузьки теж пішли собі у пліс.

Лелечий танець на краєчку літа,
То, мабуть, парування молодих.
І щό хотіти? Треба їм летіти,
А нам лишатись й думати про них.

А відцвітуть в полях останні маки,
І сирту сніг у пояс занесе,
То донечці розкаже казку мати,
Що бузько братчика навесні принесе.

21.08.1987 р.

* * *

Віє вітер, віє шпарко,
Верби гне.
Люблять друзі більше чарку,
Ніж мене.

Що ж, купую, наливаю:
Друзі п'ють,
А тверезі обмовляють
Й продають.

Геть, дружки, з моєї хати –
Буду сам!
Краще кості купувати
Лютим псам.

Будуть хату вартувати
Від братви,
Та не будуть хоч кусати
Так, як ви.

07.08.1973 р.

* * *

Поети в Європі
Шукають Європу
І не відчувають:
Ще мить до потопу,
Потопу,
Що рине
Стонадцятим валом.
А людство ковчег
Досі не збудувало.
А море гниле
І смердюче,
Й нечисте.
Як нам, неборакам,
Його переплисти?
Бо ж вирвавсь,
Мов кара,
Чорнобильський атом,
Покрив Білий Дім
І зелені Карпати.
І що нам чинити?
І що нам робити?
Україну
Й культурну Європу творити?
А далі?
Що – далі?
Що – далі? Що – далі?
Ейнштейн, Оппенгеймер¹,
Галстон² – в криміналі?!

1990 р.

¹ Альберт Ейнштейн, Роберт Оппенгеймер – геніальні науковці-фізики, творці атомної бомби.

² Артур Галстон – біохімік, творець препарату «агент орандж», яким американці з повітря трюїли джунглі В'єтнаму, що призвело не тільки до мученицьких смертей ні в чому не винних мирних жителів, але й до страшної патології нащадків тих, кому вдалося вижити.

* * *

Так, радість коротка,
Та довга журба.
Кому це солодка
Бандитська доба?

Вона не для мене.
І час цей – не мій.
Під серцем скажений
Звивається змій.

Він хоче вкусити
Смертельно мене,
А біль ненаситний
Виснажує й гне.

І палить неправда!
І палить печаль!
Отямся, мій брате,
Мені тебе жаль.

Образи по вінця,
А радість на дні.
Покірні країнци,
Які ж ви страшні!

Та ж слава вмирає
На сором і стид.
Невже нас чекає
Новий геноцид?

Усе покриває
Покори пільма.
Хотів я вам раю –
А раю нема.

О земле проклята,
Кохавш вужів.
Здається, що й свята
Зробились чужі.

Заводи украли
І гори, й степи.
А ви приопали,
А ви, як стовпи.

Зробились байдужі –
Покірні воли.
Давно вас на стужі
Сибірські везли?

Без дати

НА ВІДСТАНІ СЕРЦЯ

Пам'яті доцента й композитора Василя Їжака

В травневій засмузі
Світанком іду по росі я.
Бувало по травах
Ми з другом ходили не раз.
А нині питаю:
– Та де ж ви поділись, Василю?
І чую:
– Далеко...
На відстані літа від вас.

Я вже за зірками...
Не встиг попрощатися з вами,
Бо серце затихло.
Я сам своє серце убив...
Побудьте, братове,
Сьогодні з моїми піснями,
І з травнем побудьте,
Бо я його дуже любив.

Любив він вас, люди,
Талант і знання свої сіяв.
Є в кожного доля
І поле житейське, і час.
– Та де ж ви, Василю?
– Я з вами...
Я близько...
На відстані серця від вас...

04.05.1995 р.

* * *

Зелений сміх весни, зелений струм,
Зелений світ вітає вóрон криком,
Зелена музика трави – мільярди струн,
Зелене дерево в гаю – зелена скрипка.

В зелене море рине сонця сніп
Бджола сп'яніло в пил квітковий впала,
А я ішов й спіткнувся об окіп,
Окіп з війни, що тут колись гуляла.

02.07.1974 р.

* * *

У природі швидко все міняється,
Ніби вчора – проліски й трава,
А вже листя рясно осипається
І моя біліє голова.

Лиш катальпа запізнілим цвітивом
Хоче здивувати падолист.
Що вона сказати хоче світові?
Що несе? Яку важливу вість?

Що мені пророчать дощ із нічкою?
Я ж не все на світі відлюбив.
День вчорашній йду шукать зі свічкою.
Щось я там важливе загубив.

Серпень, 1980 р.

У ПАРКУ

Озвався співом рідний парк.
Дрозди і вивільги співають.
І шпак вдягнувся в модний фрак
Й конферансьє надривно грає,
На липі грає: «Кар!» і «Кар!»
Старається, а нам не смішно.
Ану у бубен, дятле, вдар,
Щоб чижик зацвірінькав ніжно,
Й до нього приєднався стриж.
Де стриж? Агов! Напевне, спиш.
Бо ж соловейко грає втішно.
Ей, сойко, ти куди летиш?

22.06.1980 р.

* * *

Крутяться сльози в моїх очах.
Крутяться круки над головою.
Земле, як добре, що я не зачах
Голодним убогим малим сиротою.

Морози не вибили з серця тепло,
Хоч серце болюче, як рана.
Комфортно ніколи мені не було –
Ні в надвечір'ї, ні зрана.

02.12.1980 р.

* * *

У селі княгинею горілка,
На дровітні – скрипка і цимбали.
Кукурікай, півню, кукурікай,
Поки ще тебе не зарубали.

І мої співанки не на часі.
Час не мій, тому така біда мені.
Кажуть, що було життя на Марсі, –
Чом же він тепер вже камінь каменем?

16.12.1980 р.

* * *

Відцвітає мій сад, відцвітає.
Надивлюся і гілку нагну.
Тут про щось соловейко співає –
А про що – вже ніяк не збагну.

Таж про травень, мабуть, таж про весну,
Що світилась і враз відійшла.
Хлюпотить вона сонячним сплеском
Золотого свого весла.

14.06.1980 р.

* * *

Художникова творчість золота!
Про нього варто часто говорити:
Розкішний чуб, цапина борода –
Оце й усе, що міг він відтворити.

Поїде ще на море, на Дніпро,
Досягне слави, як земного раю.
Його герої – все політбюро,
Та жаль, услід за пензлем вимирає.

27.08.1980 р.

* * *

Кр'ю, овечки, áби-дра́би,
Дощик теплий накрапає.
Він такий, як танець бабин, –
Надто довгим не буває.

Кр'ю, баране, в сині роси,
Білі хмари відпливають.
Ранній дощ, як милі сльози, –
Лиш закоханих вітають.

Хто вас любить, той вас чубить,
Кр'ю, з вершини у долину.
Хто вас чубить, той вас любить,
Як отари полонину.

31.05.1980 р.

* * *

Сердитий вітер гравсь лозою
Над шумом дикої ріки,
Над каламутною водою
Вмирили гострі блискавки.

Усе гриміло, гуркотіло,
Перун дивився із вікна,
Як в повенях гроза кипіла
Й з чортами билася вона.

Хрестилися старенькі дрибці,
А міст потрощений вмирав.
І тільки Могур-дід на скрипці
Так грав, як ще ніхто не грав.

05.05.1980 р.

* * *

Мандрівникові-лемкові Федорові Зубаничу

О, київський лемку, ти бачив Туву,
Там Азії центр, гострий цвях обеліска,
А нині задумав дорогу нову:
Ступити ногою на центр австралійський,

А ще полетіти в республіку Чад,
Де кров проливають червону, гарячу.
А ти народився у серці Карпат –
В селі Требушанах Європи центр бачив.

Побачиш, мій друже, Америки центр
В якійсь невідомій для мене провінції.
Аби заробити там песо чи цент,
Добрались колись і туди українці.

Про них ти напишеш, мій друже, книжки,
Аби прочитали Дінець і Карпати.
А є й в Антарктиді твої земляки –
Про центр континенту зумій розказати.

Ти був на Чукотці! Отам край землі!
Отам нас карали, мов проклятих небом!
Та Всесвіту центр у твоєму селі –
Він тільки єдиний, мій лемку, у тебе.

Живе в нім щось більше, ніж радість й тепло.
Ми – коні! Світами несемось галопом.
Та знаю і я: твоє рідне село
Теж – серце планети, України, Європи.

Ми коренем сильні, товаришу мій,
І нас не потоплять всесвітні потопи.
Тож п'яленки¹ доброї в чарки налий,
І вип'єм за волю у центрі Європи!

21.06.1985 р., с. Трибушани (Ділове) на Закарпатті

¹ П'яленка (*діалектне*) – горілка, самогона.

* * *

Куди я біг? Куди я поспішав?
Та ж квола мисль у шлюбі з кволим словом.
Але душа була, немов лоша,
Під височезним небом світанковим.

Так, я – дитя лісів, верхів і нив,
Дитя Дністра і мами-галичанки.
За бороду я Бога не зловив,
І відцвіли вже золоті світанки.

Немов вівчар, літа свої пасу.
Отара літ! Ти де, мій білий рясте?
Побиту душу зболену несу –
Таку важку, що аж боюся впасти.

Не раз я сам себе переборов,
Не раз мене бороли і топтали,
Ненависть людська і людська любов
Ловили мене горами й степами.

І ось тепер, вечірньої пори,
Прощаю всіх вас! О святі і грішні!
Ще будуть в мене довгі вечори,
Але вони, на жаль, не молодіжні...

20.01.1987 р.

* * *

Сходить ясне сонце, світить із-за гір,
І проміння кидає на широкий двір.
І виходить з хати мати дорога,
Що ночей не спала, сон наш берегла,

Що могла б віддати ворогу життя,
Лиш би виростало в гараздах дитя.
А дитя забуло мамине добро
І любов глибоку, мов ріка Дніпро.

18.04.1988 р., Ірпінь

* * *

Ми летіли над землею,
Ми над буднями летіли,
Бо щось вище нас манило, як мета.
Сподівались: зачекають –
Зачекати не хотіли
Дні і тижні, довгі місяці й літа.

Ми над плітками летіли,
Ми над заздрістю летіли,
Ми хотіли чогось вищого, ніж є.
Ми хотіли, та не встигли, –
Крила склали. Де ми сіли?
На своє чи зовсім не своє?

Милий Боже! Ясний світе!
Будем плакати й радіти,
Наче гори і долини, це життя.
Відцвітають в полі квіти,
Підростають наші діти,
А вони ще далі й вище полетять.

1988 р.

* * *

Товаришу, не спи,
Якщо прийшов у світ
З очима ясними,
Із серцем для любові;
Шануй наш чесний рід,
Залиш свій скромний слід,
Хоч стежкою, хоч деревом,
Хоч словом.

Товаришу, не бійсь,
Коли сичить змія –
Сама боїться
І тебе лякає.
Товаришу, дерзай,
Бо в тебе є земля,
І твій народ
Від тебе дій чекає.

18.09.1983 р.

* * *

О, Господи! Зніми з душі тягар,
Розбий його, немов об камінь кригу,
І запиши гріхи мої до книги –
Лишень страшною смертю не удар.

Я не убивця!
Я не баламут,
Що молодість проциндрив по кав'ярнях.
Бо хто не відає, чим пахне впертий труд,
Той на цім світі існував намарне.

03.07.1984 р.

* * *

Мій часе, дай поезію таку,
Щоб струмом било слово кожне.
Кому потрібні колоски порожні,
Чи порпання курей на смітнику?

За світло швидші і за інтернети
Пророки. А вони усі – поети.

26.07.1984 р.

* * *

У нас усіх тепер залізна логіка,
Що ми своєї долі ковалі.
Зосталась тільки парапсихологія,
Немов остання казка на землі.

Хоч є космічні кораблі, супутники,
Але не менше таємниць душі.
Тібетська Шамбала та Бермудські трикутники,
Вітрів космічних гострі віражі.

А я, земний, під тихою калиною
Задивлений на Захід і на Схід,
Залишився в душі таки дитиною,
Хоча мені уже немало літ.

27.08.1984 р.

* * *

З душі святої не роби смітник.
Лікуй добром свого народу рани.
Не проміняй себе на свист і крик.
Будь в час непевний бомбою й органою.

Поет – це не болотяний кулик
І не баран, який веде отару
На явну смерть, під ніж, до чого звик.

Поет – хто був тверезий навіть п'яним.

26.07.1984 р.

* * *

Хіба ж то так велося в нас здавен?
Та скажуть: «Хай іде старе до лиха!» –
А макіяжно мудрий «джентльмен»
Кохатиме свистульку і чувиху.

Удвох в полоні наркотичних снів
Упруть байдужі погляди у стіни,
І назавжди забракне рідних слів,
Таких, як «батько», «мати», «Україна».

А рідна ньька стане сльози лить,
Бо ж чисту квітку не підняти з пилу,
З фасадів штукатурка облетить,
Й настане пустка. Господи, помилуй...

02.05.1988 р.

* * *

Доби своєї створимо портрети
Й підемо. Інші будуть після нас.
Яка доба, такі її поети:
Високі люди, то й високий час!

Я вік прожив і щось на світі вмію.
Поезія – це радість і журба.
Я між людьми не сію зуби змія,
Аби росли ненависть і злоба.

Розгубленим сказати треба: «Годі!»
І плаксіям, що сіють тарарам.
Живуть, звичайно, люди й на болоті,
Та в горах – краще, хоч нелегко там.

Все негури¹! Громи! І вітер свище!
Але приходять літо і теплінь.
Зійди хоч раз на гору якнайвищу,
Відчуй поезії магічну височінь.

27.07.1998 р.

¹ Негури (*діалектне*) – тумани.

* * *

Так, юність – яблуко, що визріло і впало!
О скільки в цю пору відкрито див!
Бо юному було все – по цимбалах!
Знайомився! Закохувавсь! Ходив!

І щебетав, як соловейко в лузі,
І ревнував! І сам дівчат дурил!
«Не грайте, пані, ксьондза у кожусі!» –
Одній фальшивій кралі говорив.

П'янів од вроди! Ніжив чорні коси.
Був птахом я! Був соколом крутим!
І добре, що мій цвіт не обморозив
Той холод, коли був я молодим.

І вітер не оббив зелену зав'язь,
Не обламала буря громова.
В саду моєму слава ходить зараз –
Не п'яна, але щедра на слова.

08.08.1984 р.

* * *

Коли живеш, то треба, щоб боліло.
Чи совість, чи душа, чи грішне тіло.

Аби не був ти каменем холодним,
А розумів і немічних, й голодних.

Коли перепинило щось дорогу,
То притчу зазивай на допомогу.

Ось я почув: не знаю, де й коли
В аптеку хворого розумні привели.

Чи сам прийшов і показав рецепт,
Щоб взяти ліки й відвернути смерть.

Не думав, не хотів він умирати!
Порадили, як ліки заживати.

І він купив цілющі мікстури,
Та дуже нетерплячу мав натуру.

Він говорив: «Усі лікарні – тюрми,
В ліжках валяються лиш ледарі та дурні.

І слово медика для мене не указ.
Цілющі ліки заживу зараз».

Аптечні ліки він умить зажив –
І діточок, і жінку залишив.

І вже хоронять дурня, навіть плачуть.
Юначе нетерплячий, будь терплячим!

Кому піде на лік, тому й на вік,
Бо міру мусить знати чоловік.

28.07.1989 р.

* * *

Я після смерті стану оленем,
І теж мене мисливець вб'є.
Клубок надій – криваво-зболене
Знов серце – вибухне моє.

І зійде кров червона маками,
А вітер скрутиться в трубу,
І Красна Діва буде плакати,
Що світ жорстокіший, ніж був,

Що в світі вже нема казковості
Ні там, де ліс, ні де лиман.

Є Гугл – критерій пошуковості,
А дива й радощів нема.

Липень, 1990 р., Київ

* * *

А предки водою, а предки по суші удаль...
А ми по захмар'ю, де сонце, де місяць, де зорі,
Позаду Карпати, попереду Їльмень, Валдай,
В коронах із сосен, де води смутні та прозорі.

О, Кий! О, Хорив! Дивний Щек! Не берусь
Шукати братів серед антів, склавинів, сколотів.
Ми маємо куций літопис про Київську Русь.
І маєм пустелю – до грецьких книжок Геродота.

Спасибі, хоч греку! Бо нині він наш – Геродот. –
Єдиний підтвердить, що скіфи – це ті ж українці.
Десятки племен – оце наш український народ:
До білих хорватів, полян, волинян від трипільців.

Всіх переварили! Бо знали солодке й гірке,
А творчість народна розлилась широким Дунаєм.
Бо ми, українці, в серцях наших маєм таке,
Чого на планеті великій ніхто вже не має.

Чимало води протекло за багато-багато віків,
І люди були одержимі, шукаючі, гідні,
У нашій щедрівці вчувається Орія спів,
Мій предок із Пруту й Дністра йде на Схід і на Північ.

Він був пастухом, орачем – на долині й горі,
Клав жертви богам і ловив дичину в очереті.
В дрімучих лісах його їли страшні комарі,
Великі та дикі, неначе карпатські ведмеді.

Богами назвав Буг, Дунай, Дніпр, Дністер та ще й Дон,
Навчився він зброю кувати й в запасі тримати.
І стійбище раптом знайшлося, якому мільйон
Тих літ, коли раптом Людина спізнала Карпати.

А хтось мене диким хотів би зробити над Дністром.
О, скільки брехні вороги про мій край написали!
Та, вороже клятий, твій предок ще був із хвостом,
Коли мої предки орали й міста будували.
Гострили мечі й поклонялися сонцю щодня,
І бачили зорі на небі і в чистій криниці.
Вони приручили собі степового коня,
А потім для нього створили сідло й колісницю.

01.06.1988 р.

* * *

Після смерті побачать твій шлях,
Твоє море безмежне і берег.
Ти – флюяра у Божих руках
На високій Говерлі.

Ти любив і жінок, і вино,
А над буднями линув, мов сокіл,
Розумів, що клітки і багно –
Не для сильних й високих.

Не здолає холодна пільма,
Не сховає за кублами диму.
Муж – це гідність! Як цього нема,
То не буде й людини.

08.08.1999 р.

* * *

За містом в лісі Чорному
Самотній лось гуляє.
Нікого не боїться він,
Нікого не лякає.

Та завітала осінь,
В коралях, гарно взута:
«А де поділись лосі,
Що їх ніде не чути?»

Риковища лишили.
Хто їх назад поверне?»
Всіх хижуні побили –
Не люди – браконьєри.

1995 р.

* * *

Зникне темрява ночі густа,
Буде небо високе і чисте,
Та ніхто вже не зніме з хреста
Тебе, Господи Христе!

Розп'яли... Ти воскрес врешті-решт,
То ж порадь, що чинити нам далі?
Бичували Тебе, і Твій хрест
Занедбали в якомусь проваллі.

Отруїли Дніпро і Дністер,
Бо не мають ні слова, ні честі.

Нам самим щось робити тепер
Чи діждатись Твого пришествя?

11.06.1989 р.

* * *

Я поїду сьогодні у ліс,
Посиджу, побалакаю з Охом,
Бо я плітками в місті обріс,
Мов дуби з боку півночі – мохом.

Я не пан! Я – звичайний мужик,
Що в житті і відвертий, і впертий!
В нас поетів не люблять живих –
В нас помпезно вшановують мертвих.

Хоч «любов'ю», а все-таки вб'ють,
Проведуть козака до могили,
А тоді на поминках, як п'ють,
Лиш зітхають: «Це зайди убили!»

10.06.1989 р.

* * *

Колядують в інеї дерева,
«Скрип» та «скрип» – підшви по сніжку.
Дзвонить сміхом юна королева
Край смерек в червонім кожушку.

Вовк пливе снігами на заріччі,
Щоб лоша украсти молоде.
Святить воду вовчий місяць січень
І ретельно лік рокам веде.

25.01.1992 р.

ПОЕТОВІ

* * *

Все нецікаво, як душа глуха,
Коли байдужа, зважена, твереза –
В душі холодній тяжко засиха
Тонкий зелений пагінець поезії.

25.05.1977 р.

* * *

Поет-юнак рубає все з плеча,
Він любить, аби строфи били дзвінко.
Поезія – закохане дівча,
А проза – це практична, мудра жінка.

28.05.1978 р.

* * *

Книжки писати – то не капці шити
І не служити кельнером в кафе.
Це те створити, що повинно жити,
Коли шрайбують феномени Фе.

17.06.1980 р.

* * *

Поете, не плекай надій,
Що нагородять діамантом:
Щодругий постріл дасть відбій
Твій судьбі й твому таланту.

1980 р.

* * *

Мистець багато досягти хотів!
Та вище рівня в пляшці не злетів.
Був здібний дуже, подавав надії,
А в муках проспиртованих згорів.

1980 р.

* * *

Вже від фанфар і гуркоту, від бубнів
Моя поезія відходить: це – іржа!
Минувся квітень, випав сніг у грудні,
Крім свят дитинства, будні, будні й будні –
Уже не очі плачуть, а – душа.

* * *

Так, поезія – голос землі та небес,
Кровна родичка тиші та грому.
Кожен твір поетичний – багато тебе,
Та не менше – твоїх же знайомих.

* * *

Ти не плач, не зітхай, що не пишеться!
Вірші, друже, не возять возами.
Ти подумай лише, що залишиться
З тих рядків, які ми написали.

* * *

Вірші, вірші, ви – квіти зелені,
Вірші, вірші – вам душі будити,
Ще нікому снотворний еленіум
Із поезій не вдасться зробити.

* * *

Ми сперечалися, хто вічний, хто не вічний,
Бо в цьому світі вже й безсмертним слізно,
А з нас сміявся Леонард' да Вінчі
Усмішкою Джоконди – Мони Лізи.

30.07.1984 р.

* * *

Так важко з молотом!
Не легше – із пером.
Вже бачив дурня я у золотій короні
І видів я осла під золотим сідлом.

Та все одно осла не взяли межі коні!

21.05.1988 р.

* * *

Шалений час тривожно в душу дише.
Майбутнього сигнали серце чує.
Поет не знає, що й коли напише –
Те Бог йому пророчо надиктує.

01.09.1991 р.

* * *

Нас убивають слова нещирі,
Абракадабри холодних плетив.
Коли над ними висіла сокира,
Тоді сильніше писали поети.

1991 р.

* * *

Липневі грози відгріміли, –
У далеч синю відпливли,
Ми теж туди, увись, хотіли,
Де небо міряли орли,
Де волі дух возносить тіло.
Ми всі, як ті птахи, могли.
Та юність наша посивіла.
Курли-курли, курли-курли...

29.07.1982 р., Слобода Рунгурська

* * *

У центрі Європи згадаю собі
Сибірські озера, і ягель, і сосни,
Я з друзями влітку пливу по Обі,
І з нами – пісні про гуцулчині коси.

Не раз милий спогад заб'ється в журбі,
Де пахнуть тайгою вітри і тумани,
Де сосни шумлять і мені, і тобі,
Де баржі пливуть по кедровім Агані.

Там хлопці карпатські... Там їх бурові...
Хоч скрізь мошкара і кусючі морози.
Десь там на Ямалі і тут на Обі
Ще каторги стогін тайга перевозить.

О, де той українець не був і не є!
На всіх полюсах. У всіх точках гарячих!
Вже хант і мансі тут забув про своє,
А з нас досі роблять сліпих і незрячих.

А ми ж то інакші! А ми – не раби!
Співаєм про волю, про долю, про руту
І знаємо добре, що крок від журби
До волі і долі... До грізного бунту...

Без дати

* * *

Біла ніч березнева.
Білий місяць міряє в горах сніги,
А білий вітер хоче їх розгребсти,
Щоб побачити
Білі підсніжники
Під білими березами,
Аби їх знаходили білі руки
Й несли до білих хат.

16.03.1992 р.

* * *

*Вівці, мої вівці,
Вівці та отари...
(3 пісні)*

Коли верхи були в полоні снів,
Пливла карпатська пісня над світами:
Хто пастиме овець і баранів,
Як чабана у горах тих не стане!

Та є вівчар! Лиш овечок нема.
Є ватаг-дід, що у небес питає:
«Чом полонина дика і німа
Гаджугами¹ густими заростає?»

І точить моє серце біль і гнів,
Бо свист стоїть на вічах і в газетах,
І збільшується стадо баранів
У лаково-блискучих кабінетах.

Ура, овечки! Бо ж чиновний клан
Вождями називається велично.
Й бере кермо у руки пан-баран
Перефарбований, ура-патріотичний!

За ним овечка – «патріотка» теж –
До баранців підморгує лукаво.
О підсмеречний баранізм без меж!
Невже ми заживем такої слави?

Скажіть, а де ж той золотий пастух?
Хто Україну має будувати?
В гризні вождів наш Рух утратив дух,
Йдуть в партархів всіх мастей партократи.

А їх місця займають... баранята.

28.06.1994 р.

¹ Гаджуга (*діалектне*) – 1) молода смерека; 2) низькорослі хвойні кущі, які вважаються паразитами полонин, бо унеможливають випасання худоби.

ЗАМІСТЬ ЕПІТАФІЇ

Тій кралі, кажуть, всього мало
На світі білому було...
Й погасло те, що й не палало,
Зів'яло те, що й не цвіло.

Боялася страшенно вмерти.
Не знала спокою, ні сну.
Завдовжки дали їй два метри
І метр із гаком в ширину.

Багатий пам'ятник поклали.
А де подівся він тепер,
Як кладовище розрівняли
Й зробили з нього в місті сквер?

13.08.1999 р.

ЕПІГРАМИ

* * *

Президій не люблю я – страх!
Там всі з залізними задами.
Заснути ліпше в лопухах,
Ніж засідати з лопухами.

03.02.1976 р.

* * *

Україножерці Замєсовій

На книголюбів трон вознесена.
Та нині бачиться мені:
Тому на прізвище Замєсова,
Що замісили на лайні.

І чим би пані не зробилася,
Мені здається: все одно
Лайно було – лайно лишилося,
Хоч книголюбівське воно.

02.07.1976 р.

* * *

Прийшли Різдво і славна Коляда,
І відкотились суму темні хмари,
Вже Пастушок крізь шибку загляда,
Ідуть за ним поважні тріє Царі.

Крилатий Ангел! Що бажає він?
Провіснику, скажи, що завтра буде?
Чи мирний рік? Чи знов тривожний дзвін
Котроїсь ночі пів землі розбудить?

Коби-то всі тривоги надарма.
Коби не в'янув віщий квіт надії.
Є благодать! Чи й Ірода нема?
А, може, й він зробився благодієм?

07.01.1988 р.

* * *

Рік Новий ішов світами,
Йшов лісами і степами,
Через гори й води йшов,
Україні ніс любов!

Йшов з-під Сонця,
Йшов з-за моря
І не ніс ні зла, ні горя,
Тільки щастя і добро
У кишені, як Дніпро,
У торбині, як Говерла.
– Україна ще не вмерла? –
Запитали вороги.
Ще й гикнули: «Ги-ги!»
Він спинивсь серед дороги
І насупив чорні брови:
«Не умре вона повік!
Так вам каже Новий рік!
Так вам каже Новий рік –
Справедливий чоловік».

19.12.1980 р.

* * *

Усі потоки стрімко мчать до мене!
До мене пісня волі доліта.
Де Чорний Потік і село Зелене,
Де Камінь Писаний, немов олтар.

Тут все кипить у вічному повстанні.
О Чорногоро! Як тепер жиєш?
Пошли мене до Золотої Бані,
На Білу Тису і на Чорну теж.

Пошли на Срібник і на Красник нині,
Я в ніч шалену звідси не втечу,
Знайду те джерело на полонині,
Що засвітило в Besкиді Свічу.

О Україно синьо-жовта, рідна!
Була ти – Русь! Ми – русини усі!
На Закарпатті – Русь-Вкраїна срібна!
А я – поет з Черленої Русі.

О земле рідна! І сумна, й весела!
Роди нам хліб! І велетів роди!
Цвітійте, співайте, кольорові села!
Червенські, українські городи.

І хай лунає глас співця в народі,
Я ще душею юно-молодий.
Хай чує спів Моравський шлях на Сході,
І Чорний шлях, й Покутський Золотий.

І вічний золотоголовий Київ,
Чернігів, Харків, Ялта у Криму,
І Ужгород, і Львів... Геть всіх Батиїв!
Геть всіх, хто ніс і ще несе пільму!

01.12.1980 р.

* * *

Заростає стáриця деревами
І кущами густими лози,
Береги понад річкою левами
У зеленім полоні краси.

Впились верби кривезними лапами
Над рікою в крихкі облоги,
Що сміються до сонця кульбабами,
Наче тут веселились боги.

Вже стежки загубилися бабині,
І мої гущаком заросли.
Все змінилось! Лиш груші та яблуні
Молодильним вогнем зацвіли.

20.05.1984 р., Вікторів

* * *

І завжди так! В усі часи... віками ...
Пани є і раби... і козачки...
Один працює, мовби коле камінь,
А інший лиш зриває квіточки.

Я хліба легкого не їв ніколи!
Прославив те, що знав і що любив.
Їв чесний хліб! Не давить він, не коле –
Його я дуже тяжко заробив.

Я знав ціну і совісті, і честі.
Були й ще будуть добрі люди й злі,
Та найстрашніші – задрісні і черстві,
Страшніш душевно хворих на землі.

01.08.1982 р., Слобода Рунгурська

* * *

Прозорості, відваги та експресії,
Рядків-шеренг, як воїв у бою!
Не визнаю завумної поезії –
Безумної також не визнаю!

Поета шлях – до висоти народної.
Стань світочем в п'їтьмі новому дню!
Не визнаю майстерності холодної!
Не визнаю поета без вогню!

Художній світ – це готика і готика,
Це іспит, це доби автопортрет
Бо не поет, хто в порно та еротику
Сховався, мов жабїй ув очерет.

Ти мусиш бути лікарем і пікою,
Знать достеменно місто і село.
Той не поет, хто вбого кукурікає,
Не знаючи, щó в цїм краю було.

Де б ти не жив: чи в Харкові, чи Галичі, –
Твори, співай пісні новому дню.
Поет – це майстер крил для слів дрїмаючих
Жарина – тим, що згаснуть без вогню.

02.06.1985 р.

* * *

Чому? Чому зміліла Бистриця?
Чому зелена течія?
Тут промінь сонця чиститься
Об мед бджолиного роя.

Тут п'яний джміль гуде над квітами,
Він, певно, чує сонця спів.
Тут внук росте й того хотітиме,
Чого ще дід не відхотів.

На дереві сова колишеться,
Чекає вечора-підьми.
Та все ж, чому міліє Бистриця?
Чи час такий... й зміліли ми?

11.09.1999 р.

* * *

Я порубаний на кавальчики
За хвилиночку-мить.
А не треба махати пальчиком –
Пальчик гостро болить!

Не остудиш словесним градом,
Як в душі гаряче.
Все весняне давно позаду,
А сакральне пече.

Не потрібно себе жаліти –
Де вогні, там дими.
Рік не тільки з весни та літа,
А ще й з осені та зими.

07.06.2000 р.

* * *

Сивий вечір... Ніжні світлотіні...
Щось белькоче річечка без слів.
Я ж мовчу, неначе дуб осінній
Під «курли» прощальних журавлів.

Ми полинем теж услід з роками
За далеку місяця брову...
Думний дуб холодними листками
Укриває молоду траву.

А зима снігами все покриє,
На іржаве листя упаде.
Із роками все старе маліє,
І стає великим молоде.

28.11.2005 р.

* * *

Моє ім'я в перекладі – «вінок»,
Твоє ім'я від слова – «благородна»,
Єдина із мільярдів всіх жінок,
Що цей вінок тяжкий носити годна.

Нам доля із троянд вінок сплела, –
Троянда кожна на колючій ніжці;
Не жди, щоб тільки гарною була:
Стебло колюче, хоч пелюстка ніжна.

Приходить юна жінка у квітник
Кущі троянд розкішних прополоти,
Щоб не глушили їх пирій, осот, липник –
Ну, як же руки їй не поколотити?

Степан – вінок. Людський язик-млинок
Мене назве лихим, поганим, злючим.
А ти скажи: коли з троянд вінок,
То зверху гарний, знизу ж – ой, колючий!

1983 р.

РОСТЕ-ЦВІТЕ ВЕРБА В ГАЮ

Росте-цвіте верба в гаю –
На те для неї вербниця,
А я стою та й ду-ма-ю:
Все, що було, – не вернеться.
Пора минула золота
Мого кохання першого,
Промчали юності літа,
Немов на конях вершники.

Весна у нашому краю
На землю сонцем падає,
А я задуманий стою
Й найкращі миті згадую.
Вже наші юні ночі й дні
За сивими туманами.
Неначе все було вві сні
І наче сон, розтануло.

Життя, життя – мов плай¹ крутий.
Чого, чому над кручею
Котився перстень золотий,
Лише не став обручкою?
Не говори, не говори,
Що доля нам перечила.
Вже юне сонце з-над гори
Всміхається до вечора.

Без дати

¹ Плай (*діалектне*) – гірська стежка.

* * *

Від мене люди хочуть забагато –
Усі вони – великі диваки.
А як мені на скрипці й бубні грати,
Коли у мене тільки дві руки?

Вже осідлали! Їдуть! Свого прагнуть.
Байдуже, що й у мене серце є.
Та ж того коника, що добре тягне,
Ще й п'яний фірман часто лас-б'є.

Запитують, а як мені ведеться,
Мов щонайменше кум я королю?
Але колись шлея моя урветься,
Бо ж я свободу і життя люблю!

І, може, справді жити стане краще.
Тупну-дубну, щоби аж світ загув!
Але ж хіба поезії заручник
Ще за життя щасливим бевзем був?

09.05.1999 р.

КНЯЗЬ ПОТЬОМКІН І КОЗАК

Князь Потьомкін, що царицю
Катьку-курву обіймав,
В Миколаєві дзвіницю
Серед міста будував.

З запорожцями резонно
Князь повів бундючну річ:
«Як мої заграють дзвони,
На коліна стане Січ!»

Глянув скоса на Нечоса¹
Козарлюга: «Не бреши!
Як шаблі заграють й кобзи,
Вас не стане – ні душі!»

Дзвони грали. Зруйнувала
Катерина Січ за ніч,
Мордувала, висилала
Старшину козацьку пріч.

Соловки, Сибір – куревські
Царські рішення – бридня!
Навіть ветхий Калнишевський
Милосердя не прийняв.

Твердість духа – наше право.
Шабля й кобза – це ж не гра!
Сиплеться труха з держави
Курви й деспота Петра.

Без дати

¹ Нечоса – так запорожці глумливо називали князя Григорія Потьомкіна за його пишну перуку.

* * *

Ти як живеш тепер на бистрій Тисі,
Де центр Європи при глибокім зворі¹?
Аж завтра я о восьмій тридцять вісім
Поїду у твої зелені гори.
Отам ми сядемо і тихо поговорим.
Мине важка година – ти не бійся.
Там все своє і навіть в соннім лісі
Ночами чути голос Черногори.

16.08.1984 р.

¹ Звір (діалектне) – глибоке міжгір'я.

* * *

Ні бомба, ні пістолет
Не здатні дати життя.
Поет без вогню – не поет,
А просто лопух чи дрантя.

Комп'ютер – далеко не все,
Бо прагнуть тепла пісні,
Лиш сонце життя несе –
І це розуміють усі!

18.09.2000 р.

АНДРІЇВСЬКИЙ ВЕЧІР

Андріївський вечір...
Закохані очі...
Сполоханий погляд
І кучерів сміх.
Дівча карооке
В снігах серед ночі
Юнак пригортає
І прагне утіх.

Андріївський вечір...
Ворожать на долю
Красуні. А збитки –
На те парубки!
А іншому іншу
Відведено ролю:
Літа не лічити –
Лічити зірки.
Андріївський вечір...

12.12.2005 р.

* * *

Хай думає, що він – божок,
Що він – безсмертний,
Що – фігура.
А він лиш грошовий мішок –
Брудний бездушний
Плід халтури.

25.03.2002 р.

* * *

Не потрібні слова,
Де вода лугова
Соловейка зацитькує.
А, може, то соловейко
Річку Бистрицю випитує:
– Чиї тут ноженята ходили?
– Чиї віночок барвінковий
Проріс довкола кринички?
А, може, то річка
Легіневі дорікає?
А соловейко в росах купається,
А вода біл-камінь миє та й миє,
І страшно уявити,
Що колись цій красі настане кінець...

23.06.2002 р.

* * *

Я вірити зневіреном не хочу,
Що ми рабів гнила, трухлява рать.
Дні помаранчеві, і вечори, і ночі
Палахкотять в мені! Палахкотять!

Я також був одурений! Не каюсь,
Чом свій не йде до свого по своє?
Вони ж укотре нас перелякались,
Коли побачили, що Україна є!

І змовилися нишком супостати,
Щоб пострілом все стало в молоко.
Хотів Нероном українським стати
Із кров'ю на руках Рудий Панько.

А чи не час узятися за камінь,
Забувши про душі холодний трем,
Не панькатись лякливо із Паньками?
Ми вийшли з пут й невольничих ярем!

06.01.2009 р., Моршин

* * *

Січень з гір дідуганом ізліз
Під дуби, під берези, під клени,
Де на білому тлі Чорний ліс
Виколисує думи зелені.

А морози йорданські тріщать!
Й де промерзлі звірята ночують,
Вуха заячі з-під куща
Скоре Стрігіння чують.

Та сніжинки, як мухи, летять
У країну відлиги та віхол,
Де найкращі мої почуття
Сплять, мов квіти весняні, під снігом.

05.01.2009 р., Моршин

* * *

Старому скоро час минає.
(Були ми вчора молоді!)
Ми нині ті ж! І вже не ті!
Зелене листя облітає.

І все побачиш без прикрас,
Та не огорнуть душу жахи.
Чи ми багаті, чи невдахи –
Нас всіх зрівняє смертний час.

08.10.2009 р.

* * *

Вгнулися гори від снігових лавин.
Гуцул є, а де поділись вівці?
Тут замерз, як річка, часу плин,
Утопився у вині й горілці.

Чи ще є на світі молоді,
Чи усіх давно зціпила старість?
Є десь мужні? Чи лишень круті?..
Українці, що ж бо з нами сталось?

2009 р.

* * *

Не плач, коли тебе шельмують,
Бо інших шельмували теж.
Низи крадуть, верхи грабують.
Куди ж ти, Україно, йдеш?

Зітру із уст твоїх помаду,
І до ганебного стовпа
Припну неукраїнську владу.
Її не бачиш? Бо – сліпа!

За двісті гривень тебе куплять,
Чи гречки привезуть у дім,
Опісля шкуру з тебе зуплять
І сіль розсиплють по живім.

Лютий, 2010 р.

* * *

Піду шукати золотих стовпів.
А де вони?
Що – електричні вежі?
Нікого не хвилюють, лиш бентежать
В задумі куцих молодих садів,
Де іволга дітей в гнізді колише,
А батько-птаха на пергаментях тиші
Вже пісню пише –
Й не просту!
І не пусту.
Велично золоту,
Як мед, густу...

12.01.2016 р.

* * *

Сухий липовий листок,
Як горобчик, скаче по асфальту,
Бо вітер несе його
Намочити в талій воді,
Аби він зогнив до весняного тепла.
І перетворився в стебельце зеленої трави
І золотою квіткою лототню
Привітав Юрія Зміборця
Під кукання зозуль
І щебети соловейків,
Музику комах
І запах маю.

16.02.2016 р.

ОПРИШКИ

Невдячний труд – про боротьбу писати!
Історіє, впусти мене в свій сад.
Я хочу про опришків розказати,
Про молодих «розбійників» з Карпат!

Опришки не невинних убивали.
Не йшли в ліси скарби чужі гребсти.
Ні, не вони Україну розпинали –
Повстали і не дали розп'ясти!

Холоднокровні вироки: зухвалі
Ці «чорні хлопці»! Пам'ять не тупа:
Почесніше загинути на палі,
Ніж стати до ганебного стовпа.

«Розбійники!» – вже й науковець бреше.
Та правда – не запроданка німа.
Опришки всі разом – злочинці менші,
Ніж круль чи цар, чи цісар – зокрема!

Без дати

РІДНА МАТИ

Найдорожча, кохана – не ті слова,
Щоби в пісню про неї мені вкладати.
Поки мати твоя на цім світі жива,
Ти не смієш убогим себе називати.

Ліг на плечі старечий важкий її вік,
Заплелося волосся: між чорне – срібне.
Золоти її дні і цей рік, що не втік,
Теплим словом і працею – все для рідної.

Її кращі літа, як човни, відпливли,
І лиш спогади... Спогади, власне, zostались.
Та шануй свою матір, нічим не гніви,
Навіть думку жени, як погана прокралась.

Скільки снів утекло у матусі з-під брів,
Як недуга вклала тебе у ліжко.
І боялась заснути вона на зорі,
Лікувала тебе її ласка і ніжність.

Не впустила поганого в душу твою,
І росила добро, щоб завжди колосилось.
Аби цвів-процвітав ти у ріднім краю,
І бажала, щоб горе тобі і не снилось.

Що у неї було – те для тебе було.
Ти зростав, бунтував, ти горів, ти жалівся...
... А коли відвезуть її аж за село,
То відчуєш: щось сталося – світ обвалився.

Сонце стало скупим. Сльози. Пульсу биття.
Серце буде боліти і гірко тужити.
І відчуєш тягар величезний життя,
Що його називають: без матері жити.

2000 р.

* * *

(Для дітей)

На смерековій дарабі¹ пливе Чугайстр
І везе на сплаві карпатських звірат:
Оленя й серну,
Ведмедика, вовчика,
Лисичку, зайчика.
Рись, дикого kota,
Білочку...

А я той пліт перейму
Та й присилу до берега,
Аби Чугайстр із плота зійшов
Та й подарував діткам по звірятку:

Оленці – оленя,
Степанкові – серну,
Святикові – ведмедика,
Софійці – вовчика,
Лесикові – лисичку,
Марічці – зайчика,
Любі – білочку,
А нечемному Славкові – рись,
А нечемній Насті – дикого kota.

Але ніхто з діточок цих звірат не злякається,
Бо Чугайстрові вухастики не кусаються,
Бо вони Чугайстром зачаровані
І до свят малятам подаровані.

2001 р.

¹ Дараба (*діалектне*) – пліт, на якому колись ріками сплавливали з гір деревину.

* * *

Піднімає чорна доля чорний стяг.
Щось таке є, чого й сам не розумію.
Івасюк наш народивсь у Чернівцях,
А Іван Миколайчук у Чорторії.

І зі мною жартував чорт, хай 'му грець!
Юність, друже, і гаряча, й безголова,
Мого брата заманила в Чортовець,
А мене мана манила до Чорткова.

Я утік, та доведеться в ніч іти,
І поки що Божа днина серце тішить!
Йдіть до чорта! Я не хочу чорноти.
Бо диктує тільки Сонце гарні вірші.

13.06.2001 р.

ЗАРОБІТЧАНКА

Рум'яне личенько,
Класична талія.
– Куди, країночко?
– Я? До Італії.
– Чи ти – артистка,
Моя циганко?
– Ні, я туристка –
Заробітчанка.
По благу візу
Відкрила фірма.
Про мене хлопці
Говорять: «Фіфа!»
Бо я з філфаком,
Та без роботи.
У нас – болото...
І там – болото...
Бідніше мається
Індуска в Делі.
Моя подружка
Уже в борделі
Лле гірко сльози
В славетній Греції.
Всі продаються –
Все продається!
Хати, грін-карти,
Любов, бенькарти¹.
Втікають кралі,
Неначе миші.
Вони по Римях
Дідів колишуть.
Оці повернуться,
Оті – приречені

¹ Бенькарти (*діалектне*) – байстрята.

У США, Туреччині
Чи у Німеччині.
Удома брехні
Та профанація.
Коли ж появиться
В нас батько нації?
Коли ж народиться
Новий месія?
Коли дасть спокій
Усім Росія?
Приймімо, браття,
Свій меморандум,
Щоб відтиснути
Від влади банду.
Не здатна влада
Народ любити!
Кого готують
Сьогодні вбити
На автотрасі
Чи у під'їзді?
Ти де, українська
Агато Крісті?
Епоха кілерів!
Епоха блазнів!
Тривожним дзвоном
Летить: «Гонгадзе...»
Сміття голодний
Перебирає,
Міністр Табачник
В наперстки грає.
І зазонбована
Свинарчуками
Йде Україна
Моя до ями.
Проснися, мамо!

Прокинься, нене!
Усе так само!
Життя злиденне!
А світ тендітний, як порцеляна.
Та Бог з-за хмари на землю гляне –
І злу урветься безкарність довга,
І Україна знайде дорогу
До свого храму, святих свята.
Благословення від Бога має.

2003 р.

* * *

А ти під смереками в горах високих росла,
Та інша гора мою душу освітлює й гріє:
Там поле і ліс, там смарагдовий берег Дністра,
І Галич Малий, що Великим розцвів до Батія.

Він більший для мене за Лондон, Пекін і Париж!
І сам я не знаю, чи правда, чи мрія, чи сниться,
Що ти, наче птиця, у Галич Великий летиш,
Де храми, що зникли в землі, і де Княжа криниця.

А світ цей байдужий, холодний і дуже крутий.
Він схожий тепер на личак й покойову пантофлю.
Гримів колись славою в Галичі Тік Золотий,
А нині він родить сливки, бур'яни і картоплю.

Та чую: застиг там, де Лімниця, воїна крик:
– Чому убиває українців розпуста й горілка?
Де кров пролилась між валами, – великий смітник.
Ще більший смітник, де була партизанська криївка!

Та буде інакше! Історії ватра горить.
Покаже нащадкам від неї в майбутнє дорогу...
Прадавні могили... Птах-жайвір над ними летить.
І мову українську несе нам в дарунок від Бога.

Дністер під горою, а княжі скрижалі – горів.
Гаптоване зорями в небі солодке смеркання.
І є ще в невисохлих душах висока любов,
І є ще не вбите добою шахрайства кохання.

Любімо своє! Бо хто ще полюбить за нас
Це древо, що має міцне і глибоке коріння?
– Як маєть? – предки питають.

Ми кажем:

– Гаразд!

Не сточить нам душі паскудний черв'як звиродніння.

20.06.2006 р.

* * *

Шляхами світлими й дорогами курними
Носився я зі словом золотим,
Так, важко бути мудрим між дурними,
Бо між дурними робишся дурним.

В путі стрічались кілери й бандити.
«Не йди до них! – котилася сльоза. –
По-вовчому вовки заставлять вити,
А ні – то розтерзають, наче пса».

Та проти темряви створили люди свічі,
А мудреці завжди були праві.
Не знаю, чи бандити й дурні вічні,
Та Вічний Цар – це розум в голові.

19.11.2006 р.

* * *

Всіх пліткарів потрібно бити,
Коли людей пускають в сміх.
Не гріх дівчат й жінок любити,
Гріх більший – не любити їх.

Закохуйся, раз сяє зірка!
Це хто говорить: «Не пора»?
Ми ж любимо себе, бо жінка
Із чоловічого ребра.

А це мене страшенно тішить!
Аж душу вгору підійма!
Та все ж регоче пересмішник,
Що мозку у ребрі нема.

Коли ж лютує королева,
То хто б там щό не говорив,
Хай пам'ятає: Господь Єву
З ребра Адама сотворив!

16.12.2006 р.

* * *

Я не шукав рівнесеньких шляхів,
Йшов по бескидді,
По безмежжях бруду,
Гукав: «Почуйте голос мій, глухі!
Не вірте в те, що ви незрячі, люди!»

Ні, не дурний осел чи віл, чи слон,
І не страшні
Неволя, трута, бомби.
Страшні, братове,
Безпробудний сон
І той Геракл,
Який зробився зонбі.

26.06.2001 р.

* * *

Не маю вже вітця і мами,
Не бачу сонця у вікні.
Людей високих дуже мало!
Кругом невмиванці одні.

Вони й себе не поважають –
Одне уміють: скавулять,
А ще обгавкують, кусають
І невдоволено гарчать.

А я люблю свою роботу,
Обходжу і лайно, і грузь,
Жалію цю людську дрібноту
І все прощаю їй чомусь.

Та чи потрібно так прощати,
Коли це вош чи саранча? –
І ненаситна, й дурнувата,
Вона ж нічого не проща.

Без дати

* * *

Плач-ридай, українська пісне,
Заповзялися душу твою убити
Ці засмикані постмодерністи –
Мариновані гниди.
Все в них є! Лиш немає серця.
То великі безкровні тіні.
Ти не сердься на них, не сердься –
Це утрачене покоління,
Що шукає себе і слави
На дні чарки в брудній кав'ярні,
Зломисливі, їдкі, лукаві,
Мов з Млинарської – з психлікарні.
Один одного будуть хвалити,
А на справжнє – замало сили,
Прагнуть класиків повалити,
Та дістануть, сараки, кúли¹.
Сурогатні панки і дами
За кавуською сумно зітхають,
Все натхнення їх межі ногами,
Тож до серця не досягає.
Колосок величний пшеничний:
Там, де піт, там і пісня ллється.
Хлопці, годі! Бо Муза кличе,
А нова Україна кується.

01.07.2001 р.

¹ Кúли (*діалектне*) – грижі.

* * *

Але важко чогось на душі
У полоні гірського безмежжя.
Скоро вдарять по горах дощі –
Усіх барв перегасять пожежі.

А за ними лавинні сніги
Чорногору покриють, Бескиди,
І верхи, наче сонні Боги
Будуть веснами снити.

Серпень, 2000 р.

* * *

Так, мудрість йде з тисячоліть.
То ж юним варто пам'ятати,
Що час на часі не стоїть,
А з миті треба користати.

Найбільше лихо: лінь і сон.
Пияк – це гірше, ніж каліка.
Пусте: свистун і вітрогон,
Брехун, шахрай, лайдак, базіка.

Хто скоро ліг і рано встав.
Хто в юнім віці одружився,
Той пан. А хто б всім догодив,
Той ще на світі не вродився.

03.09.2001 р.

* * *

Вошей сьогодні менше, ніж панів,
Та нічим, друже, греблю загатити.
Сховаймо до кишені лютий гнів.
Така доба! І що вже тут робити?..

Та буде ще і нам з води й роси!
Та будемо і ми ще панувати!
Настануть, друже, золоті часи,
Прихід їх треба нам відвоювати.

Без дати

* * *

Вже пта́хи дикої свисток
Привабні чари утрачає,
Бо в лісі явора листок
Сніжинку падати навчас.

То холодів сумний мотив
Готовий зиму привітати.
А ось людину хто навчив
Так низько впасти – і не встати?

24.10.2009 р.

* * *

Де місяченько висне срібним дзвоником
І розливає роси на луги,
Там дівчина хотіла пасти коника
І рутвяний віночок зберегти.

А він світивсь ромашками і маками.
А він поплив... І бачив те Пан-Біг,
Як на левадах добрі верби плакали,
А в бузині душився дідьків сміх.

А місяць дзвонить, дзвонить срібним дзвоником
І розсипає роси навмання,
Де дівчина не хоче пасти коника,
Бо жінка йде у луг той по коня.

А де той кінь, вона, мабуть, не знатиме
І чи й знайде по голосу дзвінка.
Вже син її того коня сідлатиме
Десь на леваді, де шумить ріка.

08.06.2002 р.

* * *

Коли зйдуться рідні й товариство
В годину тиху, чорну і сумну.
То дошка, що здалась би й на колиску,
Придається на останнє – на труну.

Почують соловейки і зозулі
Лиш похоронні співи та слова.
А поміж мною, нібито заснулим,
І синім небом виросте трава.

І ще дуби мої, моя калина
Зажуряться під горами в селі,
Та будуть жити діти в Україні
Не на чужій, а на своїй землі.

Ви знайте, мої внуки, дочко й сину,
Що залишив вам ниви і гаї,
Степи й верхи – Велику Україну –
Для вас і правнуків я виборов її.

2001 р.

* * *

Останній поріг... Немає назад вороття...
Народишся раз – і так само меш' раз умирати.
Життя, наче блискавка. Дуже коротке життя.
В одного, як прірва, а в іншого – наче Карпати.

А ми – жиляки. З нас клубками насотано жил.
Бо скрізь шахраї, що здаються собі усесильними.
Хіба той, мій друже, на білому світі щасливо пожив,
Хто був крадієм або гостем постійним весільним?

Життя любить працю й кохання... Нехай воно мить,
І можна про нього співати чи щось приповісти.
Старайся злетіти. Красиво, як птаха летить
Йї співає у леті, хоч їй доведеться присісти.

06.06.2002 р.

* * *

Під місяцем картопля сходить,
А місяченько цьому рад.
На втіху квітню кітка родить
Сліпеньких голих кошенят.

Вві сні сміються й плачуть діти,
Щоб на картопельці рости,
Щоб світ хотіти зрозуміти, –
Щасти вам між людьми, щасти!

А ясні зорі, чисті води
Тремтять в задумі і дрижать,
Бо, кажуть, завжди переходять
В нащадка ти й твоя душа.

28.04.2003 р.

* * *

Купається в росі,
Купається в піснях
Пташок дзвінких
Моя сільська оселя,
Де річечка мала
Скрадається в лугах,
Де квітень молодий
Пелюстки білі стелить
На золото кульбаб
По золотих садах,
Де гори небеса
Підтримують верхами,
Од щастя не сп'янів,
Бо в серці, наче цвях:
А батька вже нема
Й нема у хаті мами.
Вже не такі без них
Ліси, поля, сади,
Село моє, село,
Скинь смарагдові шати.
Приходжу до рідні,
Де всі самі-одні,
Де коло церкви
І мені лежати.
Знеціниться усе –
Солодке і гірке.
З косою Пані
Гляне в очі слічно¹...
Та хочеться мені
Створити щось таке,
Щоб на землі батьків
Зосталося навічно.

23.04.1989 – 6.04.2003 рр.

¹ Слічно (*польське*) – привабливо, спокусливо.

* * *

Через коліно перегну,
Коли ще раз промовиш «Ну».
Коли не чмо ти, а козак,
То говори не «ну», а «так».
Коли ж не слухаєш – зітхну,
Бо то худобі кажуть: «Ну!».
Я оголошую війну,
Хто людям каже прикре «ну».

Гусятин, 15.08.2007 р.

* * *

Мені говорить мій Парнас:
Поета роблять не лексеми.
Учора я сміявся з вас –
Сьогодні ви посмійтесь з мене.

Збагнув з дурної голови,
Що слово має силу влади.
Я не зумію так, як ви,
І вам, як я, – не щебетати.

Довбаю камінь долотом.
Несу зневагу, гіркість, болі.
Для вас сьогодні я ніхто.
Та завтра буду в кращій ролі.

26.08.2008 р.

* * *

Моя бабуся русоброва
До медицини мала хист:
Червоним соком буряковим
Відмінно лікувала тиск.

А ще вона прекрасно знала
Всі плітки нашого села.
Гриби збирала, продавала –
Й розбагатіти не могла.

Було мені із нею любо.
Не чув із уст її зітхань.
Бабусі гроші дав на зуби –
Вона подалась на Кубань.

В австрійсько-польський час, радянський
Так бідувала, що аж-аж,
Її дочку козак кубанський
З Дністра завіз аж на Кавказ.

Кавказькі бачив я недеї¹,
Як в нас карпатські, вдалині.
Вона померла в Адигеї.
Стелився шлях туди й мені.

Гостив я в тети чорночубий
І слухав біль її зітхань.
Бабусі гроші дав на зуби –
Вона зібралась на Кубань.

2009 р.

¹ Недеї (*діалектне*) – дикі вершини гір.

* * *

Так мерехтять розгублені зірки,
Немов останні квіти цього літа.
На полудень – Карпати, мов бики,
І Медобори, як маленькі діти.

На тлі серпневих золотих заграв
Я тут гаїв красу святу приємлю
І гору, де Звенигород стояв,
Та у добу нову пішов під землю.

А щό залилося? Стежинок корінці,
Печери та вали старі з ровами,
І розуміння, що старі жерці
Не примирилися з новітніми попами.

У кожного із них був справжній Бог
Всесильний, милостивий і величний,
Та був Сварог такий, як Саваоф:
Видющий зір, всезнаюче обличчя.

28.08.2009 р.

* * *

Імла Горгани вкрила, мов дими.
Зими багато у холодних хмарах,
Під білими перинами зими
Ведмеді сплять до Стрітення по гаврах¹.

Ніде нікого... Тільки уночі
Кричить Чугайстер на усі Карпати:
– Гей! Гей, вуйки – відважні космачі!
Доволі хиріти! Весна! Пора вставати!

Бо ви й свою цибулю проспите –
Святого рясту ніжні буйноцвіття!
Мороз тріщить і снігом ще мете,
Та пахне вже малинами повітря.

16.02.2010 р.

¹ Гавра – дике місце, барліг.

* * *

Це мовив Блок: «Врятує світ краса!» –
Й сповідували ви, кумири моїх літ:
І Рильський працьовитий, мов косар,
Й Сосюра чистий, як світанку цвіт,
І Олесь, і Малишко, і Тичина,
Які мене, немов малу дитину,
Скупали у поезії своїй,
І Плужник, й Зеров... Світлий Боже мій!
Ішов я у натхненні від Шевченка
Через Франка і аж до Симоненка,
Освітлений поривом шістдесятих.
Нас виросло тоді таких багато,
Я друга мав за горами – Скунця,
Знав Вінграновського Миколу – сокілля!
Лишень запізно Стуса я відкрив,
Віч-на-віч з ним лиш раз поговорив.
Й лунало відтоді мені стодзвінно
Від Українки – до Костенко Ліни:
– Не бійсь огню! Нам треба мужність мати,
Аби страшну імперію зламати.

17.01.2010 р.

* * *

Вона боялась псів,
І я боявся теж,
Аби вони її не покусали.
Та пси весні раділи – й аж літали,
Вони велике щось передчували,
Не гавкали – казали:
– Ти не вмреш!

О повна чаша.
Кришталева креш!
Крилатий пес сміється:
– Ще живеш?! Я досі гавкаю.
П'ю повну креш!

13.10.2010 р.

ТАНЕЦЬ МОГО ЖИТТЯ

Бог створив мене
І наказав землі:
– Танцюй з нами танець
Довкола власної осі й довкола сонця.
Так почався танець мого життя.
Земля обкрутилася разом зі мною
Довкола своєї осі понад 24 тисячі разів,
І довкола Сонця
Ми пішли з нею 67-ий раз.
Моє серце втомилося.
Мені уже важко дихати,
Але я танцюю із Землею до впаду.
А коли упаду,
То в землі зогніє лише тіло,
А душа полетить до Бога
І скаже: «Суди мене, Господи,
Бо досі судили мене люди...»

12.02.2010 р.

* * *

Українці, як зйдуться,
То до чортиків нап'ються,

Між собою пожеруться,
А насамкінець поб'ються.

Або скромно вип'ють кави
І молотять язиками

Про жінок і про спиртне
І про все те, що дурне.

А ще плачуть після бражки,
Як їм вдома жити важко.

Бо насправді все, що мали,
Зайдеям чужим віддали,

А їх праведні дружини
Подалися на чужини.

Там все роблять, бо все вміють,
Аж зади чужинцям миють –

З того й гроші присилають.
...П'ють чоловіки і грають

В карти, долю, доміно:
Все одно – бо все одно!.

Кажуть: «Випадковість – совість»,
«Гра – життя, а шлюб – окови»,

«Жінка замість банкомата»,
«Бакси – замість мами й тата»!

Жіночки ж у заробітки
Влипли, як у ґрати клітки.

Ледве чують голоси:
«Їх мужі зійшли на пси...»

27.01.1992 – 06.02.2010 pp.

* * *

За парканом дощів – веселе літо.
Як втомлений господар, жовтий сад.
З птахами я волів би відлетіти
Туди, на південь, за верхи Карпат.

Не полечу, бо не відпустять будні.
Вони такі важкі на цій землі!
Летіть, ключі, а я без вас побуду
У місті більше, трохи – у селі.

А коли люта хуга загуляє
І намалює лисів на вікні,
То я про вас й про вирій ваш згадаю
І стане тепло на душі мені.

І враз крізь білі снігові замети
Озветься радість дзвоном молодим.
Як добре, що краї десь дуже теплі.
Як добре, що не всюди холоди.

Як добре, що зима у нас не вічна.
Що схрестить холод із теплом мечі,
І у Весни Соборі білі свічі
Каштан старий засвітить уночі.

10.09. 1971 р.

* * *

Кресали громи, хилиталися хмари,
Аж місяць лякливий за степом ховавсь,
І бились за гори грифони й кентаври
Аж пір'я губили – я пір'я збирав.

Між неврів¹ шукав я пісенного слова
І вірив й не вірив задумливий я,
Що Велета вибрала Дочка Дніпрова
Вродлива півдіва, вона ж – півзмія².

І сталося там десь на Хортиці диво,
Про що Геродот оповів через міф.
Без батька в печері царі народились
Гелон, Агафірс й найсильніший з них – Скіл.

20.05.1978 р.

¹ Неври – сусіди скіфів, які жили на північ від Дністра вздовж Південного Бугу і на захід від Дністра.

² Вона ж – Либідь.

* * *

Той мудрує, той рахує,
Той все тягне лівака,
Дебет з кредетом танцює,
Сальдо креше гопака.

Керувати – то не грачка¹,
Хоч зарплата немала:
Лиш би дачка, добра тачка
І коханочка була!

Та коби ще файна хата –
І тоді вали, як дим.
Важко жити на зарплату.
Легко жити на калим.

Бо коли широкі плечі,
То мудреньким стане й пень...
Не журіться! Ще не вечір!
Й після ночі буде день!

1979 р.

¹ Грачка (*діалектне*) – гра, іграшка.

* * *

Дощ іде,
Оббиває листя.
Досить лить!
Сонце,
Наче дитина в колисці,
В хмарі спить.

Та палає калина в лузі,
Та чорніє холодний став.
Входить в осінь
В плащі й капелюсі
Поет український
Пушик Степан.

Світ цей любить
Цирки й балети.
Не одного до щюпи
Ворог запре,
Та не переводяться
Непокірні поети,
І Україна не вмере!

05.10.1971 р.

* * *

В житті я скільки прочитав книжок,
Що міг би стати мудрою горою.
Та ось майнув червоний кожушок
І я аж зблід: щось станеться зі мною.

Вже хтось колись від почуттів вмирав
І так її понад усе кохав...
Та час кивнув дурною головою –
Й ти сам, як голка, в натовпі пропав.

24.02.1976 р.

* * *

Синім сном снять ліси і гаї,
Білим сном – полонини.
Де літа розцвітали мої,
Обмерзають малини.

Довгі ночі до неба ростуть...
Буковин позолоту
Вітер в темряву кида густу
Ще й колотить.

Дуже жалісно блес коза –
Студінь, студінь у горах!
З неба котиться Божа сльоза
Золотим метеором.

14.10.1980 р., Богородчани

* * *

Наш вечір був, як золото.
Бузок в цвіту згасав,
І радісно, і молодо
Світились небеса.

І ліхтарі майданами
Пливли кудись в красі
З розквітливими каштанами,
З погасливими фонтанами,
Та в зорях і росі.

І п'яні містом сувались,
Псували співом спів,
І підкрадались сумніви,
Мов хмари з-за лісів.
Лиш юне серце гризлося,
Що відпливе тепло,
Хоч в небі ще не блискало
І грому не було.

У грудях щось стискалося,
І мучив біль не раз,
Що не моя країна ця,
Не мій цей затхлий час...

23.05.1981 р.

ПОРАНЕНИЙ ВЕДМІДЬ

А було до весни ще неблизько...
На горі, що нагадує стіг,
Плакав гірко ведмідь-бідачисько,
Що покинув свій теплий барліг.

Що робитиме в стужу сарака?
Коли тільки – Різдво і Йордан?
Це його розбудили собаки,
Вп'явся в тіло мисливський жакан.

Вийшло сонце дивитися п'яне
Та й сховалося в хмар оборіг,
А звір гірко зализував рану.
На горі, що нагадує стіг...

03.01.1997 р.

* * *

*Пам'яті Мирослави Хороб,
колишньої моєї студентки*

Отам, та садами, літа комусь лічать зозулі.
Під спів соловейків розсипали плач свій і сміх.
Там Бистриця-річка біжить до Дністра з-під Сивулі
І в Драгомирчанах немов зупиняє свій біг.

Де слухають спів літаків тихі верби і трави.
Іде через поле ще юна-преюна Весна,
А Бистриця-річка питає: «– Це – ви, Мирославо?
– Це я, моя річко! – до Бистриці каже вона.

– А де ж ви? – Не тут я... До мене далека дорога...
Я променем світлим до діток злетіла на мить.
Їх Небом огорну... – Їм Сонце осяє дорогу...
– Ростіть, мої дітки!.. На втіху і славу ростіть!.. »

21.04.2012 р.

* * *

Щоб ніхто не бачив, сам поплачу,
Свій іде до родича свого.
Кажуть, Бога ще ніхто не бачив.
Та всі хочуть бачити Його.

Вже брат і сестра, наш батько, мама
Відійшли далеко за межу.
Я лугами босими ногами
Не спішу по травах, не біжу...

Боже мій! Які ці роси чисті.
Боже мій! Нема тепер тепла.
Сам-один свічки купую в місті
І везу на цвинтар до села.

Що є краще за ранкову просинь?
Запах яблук – золотих ранет?
Павуки серпневі ловлять роси,
В сріберне мереживо тенет.

Я ж велике сонце взяв на руки,
В серце взяв солодкий звук коси.
В мене є і діточки, і внуки,
В мене є слова і голоси.

Та мені тут болісно нестерпно,
Бо змаліли люди і село.
...Службу Божу винаймаю в церкві,
Щоби померлим гірко не було.

02.08.2013 р.

* * *

Із Дерева Життя, мов листя,
Колись у землю упадеш.
Без тебе стане тоскно в місті
І в Україні, мабуть, теж.

Впаду! То знайте, що убили,
А я нікого не убив.
Якби Україну так любили,
Як я весь вік її любив!

Любов залишу в кожному слові,
Любов завжди була і є!
Все тлінне! Тільки на любові
Народу вічність постає.

24.03.2013 р.

* * *

Невже це правда, що верба – журба?
А ти про що задумався, горіше?
Чи не про те, що вже лежить верба,
А як росла, було всім веселіше.

Були і в нас веселими роки.
Гукай чи не гукай сьогодні: «Де ви?»
Як радісно губилися листки
На вербах в дні щасливі, вересневі.

Топило серце в золотих думках
Тягар проблем, сокиру сірих буднів,
Був спів листків на золотих гілках
Від квітня юного – до дідугана-грудня.

Від старості зламалася верба,
Плакучі віти обгризають кози,
А серце кривдою пече журба,
Що і до мене йдуть сніги й морози.

Чим заглушити цей тривожний щем,
Коли у дуплах верб співає вітер?
Це падолистом, хмарами й дощем
В моїм краю завершується літо.

11.08.2013 р.

* * *

(Для дітей)

Той дятел – птах-бийдереву,
Дзьоб-дзьоб, стукач, довбало.
Болить від червів череву,
А їх йому все мало.

Довбе: тук-тук – і слухає,
Аби не дати маху.
Послав прохання мухою
Ліс темний цьому птаху:

«Прибуди до нас, наш дятлику,
Бо липа захворіла».
А він кричить: «Мій падоньку,
Голівка заболіла».

04–05.09.2000 р.

* * *

Із літом веселим прощаймось,
Настали холодні дні.
Із гір приїжджає Михайло
На білім прудкім коні.

Ось-ось засвистить завірюха,
І кригою блисне зима.
Закохана любка сухо
Безслізно заплаче сама.

Цей сніг, як ведмідь, розпростерся.
Гуцулка вночі зітхне,
Що легінь її без серця,
(Що серце – як крижане?)

17.09.2000 р.

* * *

Коники! Серпневі скрипалі,
Стрибунці зеленої отави,
Перші музиканти на селі,
Що зробили літечко цікавим.

Буде скоро літечку кінець.
Згасне до весни зелена рута.
Був і я, мов коник-стрибунець, –
Вже мені таким повік не бути.

2002 р.

* * *

Немов гірська ріка,
Життя людське збігає.
Наближення до моря –
Кожен крок.
Здоров'я, як вода,
Крізь пальці витікає,
І сиплеться крізь пальці,
Як пісок.

Жовтень 2005 р.

* * *

Мовчиш. Ані слова. Не знаєш, не чуєш, не видиш,
Та сонцем ранковим стоїш у широкому вікні.
Все вирішить доля! І долі конем не об'їдеш!
А тямиш, як їхала ти на баскому коні?

Та є у коханні розлука – й нема на то ради.
Я Господа Бога спитати в розпуці хотів:
Для чого на Божому світі живуть конокради?
І автозłodії? А ще крадії літаків?

Навчаться і в космосі красти, бо так вже ведеться.
Люд швидко звекає до всього – до бід і обид.
Коли хочуть з'їсти людину, беруться до серця.

Візьмеш моє серце співуче собі на обід?

07.03.2010 р.

ВІТЕР

(Для дітей)

Чорногорець-вітриюган
З полонини гнав туман.
Та летіли дикі гуси
Й він моргнув їм сизим вусом.
На всі гори свиснув в пальці,
Закрутив смерічок в танці,
Хмари в небі розігнав,
А як синій вечір впав,
У печері міцно спав.
Спав... спав... спа... в...

20.05.2018 р.

* * *

Треба мужнім бути, бути гордим,
Українським сильним юнаком,
Як Шевченко, як Світличний, Горинь,
Як Степан Бандера і Франко.

Треба чутись потним чоловіком,
Що любов'ю й вірністю живе.
Тоді твій талант Земля Велика
Зброєю своєю назове.

Конвальцем бути, Яном Гусом,
Йти за серцем предка навздогін.
Так, я з Василем стрічався Стусом
Й тим повітрям дихав, що і він.

Волею святою освятились
Наші кроки рівні і круті,
Коли серце Василеве билось
З нами не лише на самоті.

2018 р.

* * *

Я лежав у колисці,
А згодом сидів –
І раптом звівся на ноженята.
А мати скрикнула:
– Йой, сам! Синочку, не впади!

Я ступив по долівці
Крочок, два, три.
Мати побачила й завмерла.
– Йой, сам! Синочку, не впади.

Я виліз на драбину по шаблях,
Мати перелякалася:
– Йой, сам! Синочку не впади...

Я навчився на річці плавати.
Мати побачила:
– Йой, сам! Синочку, не втопись!

Я закохався. Мати побачила милої очі.
– Йой, синочку, перепливи це синє море.
Хай Господь подарує вам діточок.

Я навчився читати й писати книжки.
Я навчився влучно стріляти.
Мати заплакала:
– Хай тебе Господь береже.
Помолись. І слухай своє серце.

І слухай добрих людей.
І уникай лихих.
І май силу волі
Захищати родину
І Україну...

2018 р.

* * *

Говорила мені Муза:
Чи ти знаєш, хлопче:
Писар пише те, що мусить,
Письменник – щó хоче.

Та говорить дідько лисий:
Хто в нас не римує?
А письменником і писар
Себе рекламує,

Ще й вкусити може мопсик,
Бо стукач шалений!
Увесь вік клепав доноси,
Словоблуд, на мене.

08.07.2018 р.

* * *

Край житнього поля сорока скрекоче,
А хто мені скаже: чого вона хоче?

Гостей відчуває? Чи плаче? Регоче?
Чи, може, когось там побачили очі?

Не бійся, сороко, не видів ніхто,
Що ти при потоці сховала гніздо.

На вільсі сховала у терні густому.
Не бійся, про це не промовлюсь нікому.

Колись я батя́риськом добрим тут був,
Колись! – і неначе назавше забув,

Бо став твоїм другом, і так, як Карпати,
Готовий пташине гніздо захищати.

Дурненька, нікому твій дім не знайти!
Лови якийсь харч і до діток лети.

Не будь боязлива, дурна і пуста!
Не гайся, небого... Лети до гнізда...

Не бійсь, білобока, гнізда я не рушу,
Бо сам маю діток і серце, і душу,

Бо стане не світом наш світ, але жахом,
Як вимруть у ньому і люди, і птахи.

14.06.2018 р.

* * *

Мое серце в горах співає,
Та, буває, не раз й зашкребе,
Хоч кохані Карпати знаю,
Як самого себе.

Я люблю далекі недеї¹,
Які не сховалися в хмари.
Я люблю, як баран на світанні блеє,
Що отарі пора вставати.
Я люблю незабутні моменти
Свят гуцульських на тисячу лун,
Коли грають дев'яносто три інструменти
І навіть козацька бандура
Аж на сімдесят сім струн.
І найбільша трембіта,
І найменша дримба.
І повіває нам вітер,
І б'є хвостом пструг-риба².
І летить орлан.

2018 р.

¹ Недеї (діалектне) – дикі вершини гір.

² Пструг (діалектне) – риба форель.

* * *

У карпатськiм краю
Буду я, будеш ти.
Буде люд без зажури.
З України навiк
Повтiкають чорти,
Бо тут грають бандури.

2018 р.

* * *

Дуб упав – вода підмила корінь.
Дуб упав од вітру – і лежить...
Був він немаленький і не хворий,
Міг іще тисячоліття жить.

То тримай нас, життєдайна сило,
Щоб не вбив шаленим зором Вій,
Щоб вода підступна не підмила
У дрімучім лісі корінь твій.

2018 р.

* * *

Я так люблю сади весною,
Зелену радість огорож,
Стояти тихо під сосною
І перечікувати дощ.
Гніздо любити на горісі,
Натхнення випити своє
І слухати, як десь у лісі
Зозуля-грішниця кує.

2018 р.

* * *

Ти чого задумався, мій гаю?
Ще два тижні – і сніги зітхнуть.
Зашумить, заgrimить, заспіває
Молодої весни каламуть.

І березовим соком запахне
Твоя радість і радість моя.
І на сонці зігріються птахи,
І блискуча голодна змія.

Білий бузюк пройдеться за плугом,
Бо і він дочекався тепла,
А ведмедеві десь коло вуха
Думно свисне карпатська бджола

І освятять у церкві галунки¹
Та ще корені хрону сирі,
І згадають свої поцілунки
Дід і баба – старі й нестарі.

17.05.2018 р.

¹ Галунки (*діалектне*) – великодні яйця, червоні або оранжеві через те, що зварені в цибулинні.

* * *

Прогресує усе від краси до краси,
І героєм стає псевдо-моди невільник,
Колись хвойда носила засцяті труси,
А тепер в неї є супермодний мобільник.

Тут нічого не вдієш: прогрес – це прогрес,
Хоч на шиях немитих навушники-згарди.
Хай живе Київстар, хай цвіте МТС,
Що на піні словесній заробляють мільярди!

17.05.2018 р.

* * *

Гукаю... Та мене не чують.
Бо скрізь бичують, п'ють і б'ють,
Мостами в горах вже торгують,
Ліси і землю продають.

Й ти продасися, мила крале,
Бо сутенери нестарі!
Твою Мак-гору теж украли
Й тебе, княжну на Мак-горі.

Яка чекає нас прийдешність?
Та ж не мовчи... Заговори.
Не дам тебе! Я впав в залежність
Від тебе і від Мак-гори.

І вже нема від цього спасу.
Куди ріка життя несе?
Чим дихаєш, новітній Часе?
Отим, від чого гине все?

01.08.2005 р.

КНЯЖА КРИНИЦЯ

І не чути більше дзвону криці,
Тільки тихий шум опуклих верб,
Де вода із Княжої криниці
Йшла трубою до радгоспних ферм.

У музеях наша слава давня,
Хоч сади, де гóрод був, цвітуть,
Та ще в «Слові...» плаче Ярославна,
Та, що народилася отут.

Плаче-квилить! Може, думка зблисне,
Де синів могили віднайти?
Називали батька Осмомислом –
Може, станеш одномислом ти?

Може, князь устане й гостро гляне
На міста і весі¹, і гаї,
Що тут наробили бату-хани –
І чужі поганці, і свої...

Нині вже не та криниця Княжа.
Люд змалів, зійшов на манівці?
Не дозвольо, щоби сила вража
Висушила наші криниці!

16.08.1988 – 25.03. 2004 рр., Кринос

¹ Весі (давньоруське) – села.

* * *

А я прийшов на світ,
Аби любити світ.
Хоч він мене не раз –
По черепку голоблею.
Коли я проживу
На світі сотню літ,
Тоді й мені дадуть
За творчу працю Нобеля.

Та щó та премія! Світ золотом не грій!
Це не любов-блондинка чи шатенка.
Навіщо мені Нобель, друже мій,
Коли я маю премію Шевченка?

22.03.2000 р.

* * *

Коли ти Хтось, то куплять чи поб'ють,
Запрагнуть загоптати чи й убити.
Тут задарма нічого не дають.
За все й завжди доводиться платити.

Такий цей світ! Такий тут реверанс:
Як маєш серце, підставляєш груди!
Лиш не злякайся, нікому не продайся.
То й матимуть тебе за люди люди.

16.11.2001 р.

* * *

На черешні брунька пукне¹ –
Буде цвіт,
Молода зозулька кукне
На весь світ.

Буде ягідка із цвіту
В літній час.
Рознесеться вість по світу
Не про нас,

А про ту малу пташину
Й про оце,
Що не знає, хто підкинув
Їй яйце.

20.05.2018 р.

¹ Пукне (*діалектне*) – трісне.

* * *

На пасіці рійно,
А на душі мрійно,
Бо поле вродило
І в хаті щасливо.

Бо музики грають.
Молодих вітають,
Як достиглий колос.
Хоч весна коротка,
Та любов солодка
Пошепки і вголос.

29.05.2018 р.

* * *

Я літав під вікнами
У святого Бога.
Тільки не хвилює
Так небесний шлях,
Як дощами скупана
Польова дорога
І волошки сині
В золотих житах.

Я на білім світі
Так багато бачив!
І людей розумних
Зустрічав не раз.
Тільки найщиріше
Перепілка плаче
В полі над потоком,
Де я кози пас.

Тут мені співала
Іволга-олійник...
В університетах
Рідних підносивсь.
Тут було козацтво!
Тут гриміли війни!
Тут повстанці-хлопці
Падали колись!

Тяжко-важко слалась
В майбуття дорога
По лісах і селах,
По містах й полях.

За чуже і рідне
Свій стріляв у свого
За Москву і Київ
І за віру-стяг.

Так болять донині
Наших предків рани.
Скільки, Україно,
Ти зазнала бід?!
Де ті Бухенвальди?
Де ті Магадани?
Де страшні Картузки,
Талергоф і Гмінд?

О, криваві сльози
Не спливли водою!
Із колін устати
Ти таки змогла!
Ненько, ти ніколи
Не була рабою,
Ти Свободи Прапор
Гідно підняла!

То збирайте сили,
Українські діти. –
Вас чекає слава
І Велика Путь,
Бо на цьому світі
Треба все здобути –
Вороги нічого
Даром не дадуть!

16.06.1990 – 2002 рр.

* * *

О, Покуття, Опілля,
Дністр, мов батько святий.
Тут далеке Трипілля
Залишило сліди.

Тут пісні мене кличуть,
В радість, щирість, журбу,
В Скіфи, Галич столичний,
В славу антську добу.

Я з князями на святі,
Та чужий ятаган:
Йдуть татари, поляки
І турецький яга.

Йдуть волохи, австрійці
І мадари з імлі,
Коли ще, українці,
Русинами були.

Ми не втримались разом –
Враже, ти не кивай! –
Нашу землю і назву
Підло вкрала Москва.

Й чайка квилить над шляхом.
Але воля – то птах,
Що літає з розмахом
По козацьких степах.

Січ козацька – не зграйка.
Хто за волю, той юн!
Северин Наливайко,
І Хмельницький, й Богун.

О, ми вічні повстанці!
О, ми вічно живі!
У кривавому танці
Дві війни світові.

А змагання за волю –
Свій хапає своє! –
І з великого болю
Україна встає.

Та немає в нас згоди,
Хоч сказися чи плач,
Це тобою, народе.
Грає Ленін-циркач.

Цар-дівуля і дуля –
Більшовицька казна!
Буде Щорсові куля!
Зрадять «друзі» Махна!

Ждуть Бутирки похмурі,
Де катують людей.
У Парижі Петлюру
Убиває єврей.

Винниченкові – школа:
Те здобув, що хотів?!.
Ми ж нікому й ніколи
Не вбивали вождів!

Ліс повстанський – до неба,
А тому, зокрема, –
Кожна хата – поема,
Кожна хата – роман.

Все життя було в русі:
Гей, подій тих, подій!
Той з війни не вернувся,
Цей прийшов на одній.

Того німці спалили,
Безпощадні і злі,
Тому кулю всадили
За селом москалі.

Той подавсь до Америк,
Той в Сибіру замовк,
Цей стояв за Бандеру
І за прапора шовк!

Бачать нас на колінцях
Юродиві в Кремлі.
Зайві їм українці
На українській землі.

Наш народ без догани –
Випробовує Бог! –
Вже пройшов Магадани,
Бухевальд, Сандармох,

Виніс все щонайважче –
Й не здрібнів, не зачах.
В нього світиться щастя
У розумних очах!

В нього діти, як квіти,
В нього молодь свята.
Він зберіг заповіти
І Шевченка, й Христа!

Без дати

Із любов'ю в серці

Думаю про Степана Григоровича Пушика, і в пам'яті зринають світлі сонячні спогади, його гучний голос, бадьоре привітання, дотепний, з перчинкою, жарт, багата на епітети розмова. У нього завжди було безліч запитань, багато новин і безмір емоцій. Цей Чоловік був схожий на океан і на Карпати водночас, – такий же потужний і стрімкий. Жанровий діапазон Пушика-письменника й фольклориста вражав своєю широтою зацікавлень і уподобань.

Важко говорити про Людину, яка ще зовсім недавно розмовляла з тобою про життя, обговорювала публікації чи літературні новинки. Степан Григорович міг несподівано зателефонувати, щоб сказати щиро: «Ти – Поет! Я пишаюсь, що ти – моя учениця!»... І я пишаюсь, що в далекому 1988 році саме Степан Пушик був наставником нашої літературної студії при філологічному факультеті Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. Йому вистачало мудрості не розкритиковуючи безжально, а скеровувати нас в потрібне русло – між авангардом, постмодернізмом і традицією. Власне, традиція, настояна на народно-пісенній творчості, стала міцним фундаментом, який міцно тримає сучасне українське поетичне слово.

Здається, ще вчора неможливо було пройти центральними вулицями Івано-Франківська – і не зустріти Степана Григоровича. На вулиці Тараса Шевченка, неподалік університету, на центральній алеї парку чи в самому місті біля поштамту. Зупинявся з кимсь побалакати, чи голосно окликав когось зі знайомих містечкових митців. Його завжди було видно і чути, він дозволяв собі розкіш говорити людині в обличчя те, що в даний момент думає, чи те, про що знає. Він міг сказати графоманові, що той – графоман, а брехунові і мерзотникові – правду про справжню сутність. Бувало, навіть міг образити необережним словом, та коли усвідомлював власну несправедливість, умів це визнати. Він був Пушиком, і цим все сказано! Лауреат, депутат – це вторинне. Первинним був його талант і неймовірна потужність душі. Шкода, що до його слів не завжди прислухалися місцеві очільники – багато помилок мож-

на було уникнути, особливо в питаннях, які стосувалися літературно-мистецького життя Прикарпаття. Тепер залишається лише увічнювати його відсутність пам'ятною дошкою, зіркою на алеї, пам'ятником... Не знаю, чи сам Степан Григорович хотів би цієї марноти марнот, бо все, що роблять живі – роблять для себе, аби не забути, чи, можливо, всього лише на знак виправдання за щось не зроблене, не сказане, обділене увагою. Тільки книжка – найвагоміший пам'ятник Поетові, в серці якого кохання і любов до України єдналися в одне велике неподільне почуття.

Гортаючи сторінку за сторінкою двотомник не опублікованих за життя Степана Пушика віршів, мимоволі ставиш питання: чому ці поетичні рядки не увійшли до збірок різних років? Автор чи суспільна реальність відкинули той чи інший твір?! Цього вже не дізнаємось, але маємо можливість прочитати й те, що протягом п'ятдесяти років залишалося поза сторінками книжок та часописів, над якими Поет працював до останніх днів.

Кожен вірш – як пісня. Відчувається неповторна «пушиківська» народнопісенність світосприйняття і світовідтворення.

«Я натхненно кохав / Я ще здатний любити-кохати» – ось життєве кредо. Любов, завжди любов, якої чомусь ніколи не буває забгато, особливо, коли вона бринить струнами чистоти і пристрасті.

«Люблю наш край, і ти його люби, / Люби мене...» – ці рядки, як далекий відголосок «Любіть Україну» Володимира Сосюри: «...Коханий любить не захоче тебе, / Якщо ти не любиш Вкраїну». В Пушикових рядках той же максималізм почуттів – неможлива любов до Людини без любові до рідної землі. Саме завдяки цим синівським почуттям до карпатського краю поета Пушика можна назвати співцем гір і полонин, звивистих стежок, що утікають пляями, співцем смерек і ялин, фантастичного світу, вкладеного в реальне життя з рослин і пташиного співу, оповитого вранішнім серпанком. Римовані рядки не розповідають – співають оди буйноцвіттю неповторної природи Карпат. Лише в гармонії з Божим творінням може жити людська душа.

Не говори мені, не говори
Про річку Прут і золото Яремча,

Де дівчина з високої гори
Зійшла на верховину мого серця.

Таких порівнянь і поетичних знахідок в книжці безліч, хоч не кожен вірш виповідає закінчену історію-подію – буває, нагадує окрему живописну замальовку:

Громи над ялинами
І полонинами...
П'яні джерела.
Вдарило зливою
Блискавка, синява –
Вмерла Говерла.

Всі вірші у книзі датовані, і це, безумовно, підкреслює зв'язок авторських текстів із віховими подіями в особистому житті, конкретними людьми, з якими автора зводила примхлива доля. Для нас – читачів – Поетові мотиви і присвяти переважно залишаться таємницею, але для дослідників і науковців дати і присвяти мають значення.

Не будемо вдаватися до детального рецензування. Вірші, зібрані в цьому збірнику, різномірні за формою і змістом: декларативні, жартівливі, дитячі. За тематичною спрямованістю – пейзажні, сюжетні, інтимно-ліричні, патріотичні. Сприймаємо їх як живописні мазки, які багатогранно довершують образ поета-лірика, поета-пісненья, щедро доповнюють все найкраще, що було вміщене в численні збірки та повне видання творів. Саме двотомник неопублікованих віршів, безперечно, стане ще одним «нерукотворним» пам'ятником Степанові Пушику – поетові, патріотові, громадянинові, Людині, в серці якої все життя палала одна велика, всеохоплююча Любов.

Світлана Брєславська
поетка,
Голова Івано-Франківської
обласної організації НСПУ

Алфавітний покажчик віршів Степана Пушика

- «А вечір знов у білім місті в фраці...» **I:** 247
«А був Лукрені – чоловік...» **I:** 282
«А герої тепер, де не тклись...» **II:** 126
«А голос той – не той... Не так росте трава...» **I:** 123
А газдиня на весіллі загуляла **I:** 239
«А де Сколе над Опором, ліс і трави...» **II:** 114
«А дні плывуть похмурі...» **II:** 77
«А колись ходили ми до танка...» **I:** 208
«А люди добрі, люди чесні...» **I:** 293
«А Москва як Москва...» **I:** 195
«А найкращий в світі запах – запах хліба...» **II:** 34
«А пані Європа стоїть у руках із терновим вінком...» **I:** 305
«А предки водою, а предки по суші удаль...» **II:** 215
«А там, у Франковому місті, де озеро з парком...» **II:** 162
«А ти під смереками в горах високих росла...» **II:** 263
«А я прийшов на світ...» **II:** 319
«А я твої ягоди...» **I:** 46
«Але важко чогось на душі...» **II:** 270
Андріївський вечір **II:** 246
«Афоризми вільні...» **I:** 286
- Бабка **I:** 241
«Багатозначні погляди в мій бік...» **II:** 42
«Базар нездар. Не говоріть нездарі...» **II:** 130
Балада про оленя **I:** 251
«Бачу: ревність палить твої груди...» **I:** 248
«Без любові до тебе...» **I:** 33
Биківня **I:** 255
«Бідняк носився з мудрим висловом...» **II:** 126
«Біжимо, біжимо мершій...» **I:** 175
«Біжить, тече бистра вода...» **I:** 71
Біла **I:** 262
Біла Дана **II:** 21
«Біла ніч безрезнева...» **II:** 227
Біле пасмо **I:** 114
«Блакитний вечір. Юнки чистий голос...» **II:** 41
«Блискавка миттєво розцвіла...» **I:** 176

«Боже, Боже, чого ліг на груди...» **I:** 230
«Боже, який я радий!...» **II:** 177
«Божественні квіти він бачив у різних краях...» **II:** 175
«Божі радощі п'є далина...» **I:** 158
Бортнянський **II:** 158
«Брехня проривається навіть у чесних словах...» **II:** 175
«Був супер-знаменитим стукачем...» **II:** 127
«Буває! Часом втомиться крило...» **II:** 109
«Був я за Невою, був за Тисою...» **I:** 217
Будеш моя доля **I:** 30
«Бузкові флокси, яблука червоні...» **II:** 185
«Б'ють мисливці качок. Небо схлипує, мов наполохане...» **I:** 82
«Була ти добра гайса молодіою!» **I:** 42
«Була трава, а вже поліг...» **I:** 46

Ватра **I:** 203

Ватра горіла **I:** 136

«В відпустку повертаюся до гір...» **I:** 197

«В достатку цей тип прокандичив свій вік...» **II:** 167

«В думках мій братик...» **I:** 167

«В полі рідному серед пшениць...» **II:** 25

«В тунелі темної алеї...» **II:** 176

«В усьому чую силу молоду...» **II:** 133

«В царині весна, немов царівна...» **I:** 157

«Весь я немов побитий...» **I:** 231

«Вгнулися гори від снігових лавин...» **II:** 252

«Великий успіх – слави брат...» **II:** 176

«Вересень бабам подолки гріє...» **I:** 261

«Веселе птаство дуріє від щастя...» **I:** 48

«Весна почепила блакитні знамена над містом...» **I:** 140

Веснарка **I:** 226

«Вечір з поля пливе за коровами...» **II:** 138

Вечірній вірш **I:** 137

«В житті я скільки прочитав книжок...» **II:** 293

«Вже від фанфар і гуркоту, від бубнів...» **II:** 223

«Вже запахла мені дорога...» **I:** 49

«Вже збігла купа літ... Зелене вкрилось мулом...»

«Вже птахи дикої свисток...» **II:** 273

«Вже сумує цей берег без тебе...» **I:** 115

«Вивірка принесла золотий горішок...» **I:** 147

Виставка собак **I:** 287

- Вишита хустинка **I**: 58
«Вишні червоні краплями звисли на вітах...» **I**: 269
«Від мене люди хочуть забагато...» **II**: 242
Відерця порожній **I**: 105
«Відпалахтіло літо грозами...» **II**: 60
«Відцвітає мій сад, відцвітає...» **II**: 196
Відьми **II**: 119
«Віє вітер, віє шпарко...» **II**: 186
«Він біг. Здригалася земля...» **I**: 106
«Вірші, вірші, ви – квіти зелені...» **II**: 223
«Вірю: так, він знав ціну атак...» **II**: 174
Вітер *(Для дітей)* **II**: 306
«Вітриш по зворах студені заводи...» **II**: 42
«В Коломию карточка з берести...» **I**: 240
«Вкраїнонько! Настав високий час...» **I**: 223
Вовк **II**: 75
«Вовк скажений вкусив тебе, ница Росіє...» **I**: 254
«Вона – це покора...» **II**: 111
«Вона боялась псів...» **II**: 285
«Вона така, як бочка...» **II**: 57
«Вона тоді ще юною була!...» **I**: 39
«Вошей сьогодні менше, ніж панів...» **II**: 272
«Впав на койку: не воїн – макуха...» **I**: 244
«Впала зірка у річеньку...» **I**: 135
«Вперше упала, як вчилась ходити...» **II**: 127
«Все вистигло, усе перегоріло...» **I**: 119
«Все нецікаво, як душа глуха...» **II**: 222
«Всі подуріли чи не всі?...» **I**: 266
«Всіх плиткарів потрібно бити...» **II**: 266
«Всього сподіватися міг від хохлів...» **I**: 250
- Гадюка **I**: 291
«Галицький вальс для вас...» **I**: 134
Галицька брама **II**: 88
«Галок чорна зловтіха...» **I**: 164
«Гарячі у юності, часто помилки ми робимо...» **I**: 304
«Гей, виходять тури й зубри...» **I**: 332
«Гей, дівчино, з котрого ти села?...» **I**: 86
«Гей, трава-мурава!...» **II**: 108
«Гір Карпат невмируща мова...» **II**: 42

«Говорила мені Муза...» **II**: 309
Голос дерева **II**: 68
Городище **II**: 132
«Грають вітри, як травневі горністи...» **I**: 93
«Громи над ялинами...» **I**: 85
«Гукаю...Та мене не чують...» **II**: 317
«Гуляв-буяв, горілку пив...» **I**: 301
«Гуси в двори постікались...» **II**: 84
«Гущиво. Цвітиво. Вруна...» **I**: 312

Давня гра **I**: 95
«Де ж то приспано вітра...» **I**: 109
«Де жито зелене горою тече аж за обрій...» **I**: 101
«Де колись стояли ми з тобою...» **I**: 127
«Де ліс тебе брав у зелений полон...» **I**: 238
Дельфін **I**: 268
«Де мати плакала – проліски зійшли...» **II**: 41
«Де місяченько висне срібним дзвоником...» **II**: 274
Дем'янові лази **I**: 339
«Де нині ходять темні хмари...» **I**: 63
«Де чекала мене молода королева...» **I**: 125
«Де ще є краса така на світі?...» **I**: 209
День народження **II**: 80
«Дерева ростуть на каменях...» **I**: 196
«Дика донечко клятого батька...» **I**: 52
«Дихнули гори холодом...» **I**: 161
Дичка **II**: 67
«Для дітей обдарованих шкіл я не знав...» **I**: 210
«Днина срібним інеєм зацвіла...» **II**: 144
«Дні минулі милі і немилі...» **II**: 73
«Дні осінні притерті, мов шини...» **I**: 121
«До неприємностей я звик...» **II**: 99
«Доби своєї створимо портрети...» **II**: 211
«Добрий вечір, замріяна юнко...» **I**: 151
«Добрий світ від літнього тепла...» **I**: 32
«Доволі, доволі коритись недолі!...» **I**: 199
«Додому лісами із міста самотній іду я...» **I**: 207
«Доле, скільки на землі зосталось» **II**: 143
«Дороги, як книги. Я їх перечитую...» **II**: 27
«Достигають трави – скоро сінокоси...» **I**: 294

«Дощ і дощ... Та за які гріхи...» **II**: 113
«Дощ іде...» **II**: 292
«Дрібен дощик постукує в сонне вікно...» **II**: 131
«Дуб упав – вода підмила корінь...» **II**: 312
«Дурні розмови... А вина – горілка...» **I**: 328
«Душа болить...» **II**: 43

Економісти **II**: 23
Експромт для доні **II**: 117

«Є вирішальні в людському житті моменти...» **I**: 177
«Є ніч шукань, є ніч оман і блудів...» **II**: 174
«Є у серці мосму той біль, дорога Україно...» **II**: 125

«Жив-творив у підлий час...» **II**: 150
«Живуть співці далеко від столиць...» **II**: 141
«Жінка тішить. Жінка жалить...» **I**: 76
«Життя – не шахи і не райський сад...» **I**: 267

З тобою **I**: 99
«З душі святої не роби смітник...» **II**: 209
«З трепетом, трепетом, трепетом...» **I**: 159
«З Чорногори вітром дише...» **I**: 69
«За гроші голосять, за гроші співають...» **II**: 177
«За містом в лісі Чорному...» **II**: 218
«За озером вечірня птаха плаче...» **I**: 212
«За парканом дощів веселе літо...» **II**: 289
«Завтра будуть жнива – вкриють поле покоси, як хвилі...» **II**: 175
Загибель перського міста **II**: 74
Заплаканий промінь **I**: 335
«Закрутило... Заплакало... Сіло...» **II**: 145
Замість епітафії **II**: 229
Заробітчанка **II**: 260
«Заростає стáриця деревами...» **II**: 234
Заспіваю тобі... **I**: 53
«Засумував я за тобою...» **I**: 130
«Затремтіла рука у руці. В небеса...» **I**: 141
«Зацвіла конюшина...» **II**: 93
«Зацвітають ранки біло-сині...» **I**: 34
«Згіркло мрії солодке вино...» **II**: 61

- «Зелений сміх весни, зелений струм...» **II**: 191
«Зелено дрімає подвір'я...» **II**: 100
«З-за дерев не видно навіть даху...» **II**: 98
«Зіржавіло тепло в квітниках...» **I**: 325
«Знаходять оправдань зо сто...» **I**: 70
«Знаю: станеться зустріч раптова...» **I**: 152
«Знаю сам: наш парламент не вічний...» **I**: 68
«Зникне темрява ночі густа...» **II**: 219
Зозуля **II**: 40
«Зустрів тебе, Анничко-Ганно...» **I**: 139
- «І була Людмила добрим людям мила...» **I**: 153
«І відпливають золоті пожежі...» **I**: 160
«І гримлять, і шумлять на порогах потоки...» **II**: 174
«І завжди так! В усі часи... віками...» **II**: 235
«І знову вертаю думками до тебе...» **I**: 31
«І міряє час мій дорогу мою...» **II**: 58
«І ось Коляду починають брати від Пилипа...» **II**: 147
«І ось у мене середина літа...» **I**: 297
«І по обличчю б'є лапате листя...» **II**: 112
«І повені дикі, бо дуже сердитий Купало...» **I**: 124
«І рветься пісня, наче срібна нить...» **I**: 182
«І сонцю з-під крила...» **I**: 72
«І що сказати їм?...» **I**: 206
«І я колись з колін вставав...» **I**: 306
«І ясных очей доторкається сонячна далеч...» **I**: 77
Грець **I**: 87
«Із Дерева Життя, мов листя...» **II**: 299
«Із літом веселим прощаймось...» **II**: 302
«Імла Горгани вкрила, мов дими...» **II**: 283
Іній **I**: 110
Історії ватра горить
«Ішов верхами...» **I**: 322
- «Йду на Грабівку пішо...» **II**: 82
Йону Георгіце **II**: 50
«Йордан. А гори не білили...» **II**: 102
- Каганович **I**: 252
«Казала Настя: „Як удасться...”» **II**: 89

«Карпатський світ! Яка краса!..» **I**: 249
Каштанові свічки **I**: 347
Клич захисника Вітчизни **I**: 292
«Книжки писати – то не капці шити...» **II**: 222
Княждвір **II**: 18
«Коли верхи були в полоні снів...» **II**: 228
«Коли доводилось повз цвинтарі іти...» **II**: 176
«Коли живеш, то треба, щоб боліло...» **II**: 213
«Коли зйдуться рідні й товариство...» **II**: 275
«Коли прийду на рідний берег...» **II**: 72
«Коли ти Хтось, то куплять чи поб'ють...» **II**: 320
«Коли я умру...» **I**: 307
«Колись на стінах в туалеті...» **II**: 127
«Колядують в інеї дерева...» **II**: 221
«Коники! Серпневі скрипалі...» **II**: 303
Коломийка **II**: 181
«Коні дримають на пасовищі...» **I**: 129
Княжа криниця **II**: 318
Князь Потьомкін і козак **II**: 243
«Країна буків, тисів і ялиць...» **I**: 257
«Край житнього поля сорока скрекоче...» **II**: 310
«Кресали громи, хилиталися хмари...» **II**: 290
Криві дерева **I**: 224
Кричать журавлі **I**: 92
«Крутяться сльози в моїх очах...» **II**: 194
«Кр'ю, овечки, аби-драби...» **II**: 198
«Кряче ворон у білих снігах...» **II**: 173
«Куди я біг? Куди я поспішав?..» **II**: 202
«Кукурудза гарна. Кукурудза буйна...» **II**: 45
«Купається в росі...» **II**: 278
«Купальська ніч... Безсоння... Біль і мука...» **II**: 183
«Кучугури кругом, як поганські боги...» **II**: 31

Ластівка і журавель **I**: 133
«Ластівки літають понад воду...» **I**: 155
Легенда **I**: 315
Лети до мене **I**: 111
«Липневі грози відгриміли...» **II**: 225
«Лишити все! Приїхати до Львова...» **I**: 236
«Лілеї білі у воді...» **I**: 74

«Літо в zenіті. Жнивна пора...» **II**: 44
Літописець **I**: 188
Лолін **II**: 36
«Лягла дорога передо мною...» **I**: 102

Мати женить синів **II**: 70
«Мені байдуже, де похоронять...» **I**: 264
«Мені говорить мій Парнас...» **II**: 280
«Мені далеко йти крізь віхоли та грози...» **I**: 138
«Мені тяжко тепер, але сліз вже нема...» **II**: 182
«Мережу-нотую думки на папері...» **I**: 201
«Мерзота з мерзот...» **I**: 222
«Мете метіль: дороги замітає...» **II**: 136
«Ми були вечірні добрі птахи...» **I**: 83
«Ми всі сини великого путі...» **II**: 174
«Ми живі! Ми не во гробі!...» **I**: 297
«Ми летіли над землею...» **II**: 204
«Ми прийшли і підем. Нас покличе далека дорога...» **I**: 259
«Ми ростемо, обоє молоді...» **II**: 65
«Ми сперечалися, хто вічний, хто не вічний...» **II**: 224
«Минула купа літ... Зелене вкрилось мулом...» **I**: 327
«Мистець багато досягти хотів!...» **II**: 223
«Між двома садами старе гніздо...» **I**: 265
«Мій Галич в тумані...» **I**: 274
«Мій голос летить по газетах, по синіх ефірах...» **I**: 346
Мій час **I**: 220
«Мій часе, дай поезію таку...» **II**: 207
«Міські багатоповерхові будинки – це кросворди...» **II**: 126
«Місяць на небі нічний...» **I**: 245
Мова **I**: 317
«Мовчиш. Ані слова. Не знаєш, не чуєш, не видиш...» **II**: 305
«Мов молоко, парує озеро...» **I**: 184
«Мое ім'я в перекладі – „вінок”» **II**: 240
«Мое серце в горах співає...» **II**: 311
«Мое серце в зажурі...» **I**: 330
«Молдово! Ти мене чаруєш...» **II**: 106
Молитва **II**: 56
Москва **I**: 342
«Моя бабуся русоброва...» **II**: 281
«Мудре слово силу має...» **I**: 265
«Мудрими будьмо, хоробрими...» **II**: 49

На відстані серця **II**: 190
На руїнах **I**: 229
«На болотáх заснув старезний лiс...» **II**: 39
«На верхогiр'ях випали снiги...» **II**: 110
«На високiй горi...» **I**: 154
«На Вкраiну упала бiда!..» **I**: 295
«На дивнiм Подiллi...» **I**: 120
«На книголюбiв трон вознесена...» **II**: 230
«На лузи, коло бiлоi скали...» **I**: 43
На пасiцi рiйно...» **II**: 322
«На смерековiй дарабi пливе Чугайстр (*Для дiтей*) **II**: 258
«На ставочку качечка...» **I**: 51
«На черешнi брунька пукне...» **II**: 321
«Над лiсами, горбами i млаками...» **I**: 73
«Над Франкiвськом гроза...» **I**: 214
Над Черемошем **I**: 173
«Найкрасивiшi люди в коханнi...» **I**: 227
«Налиймо, друзi, повнi чари...» **I**: 266
«Нам кинув Гете гасло...» **I**: 270
«Нам любов болить...» **I**: 59
Наречена сотенного **I**: 65
«Нас двоє... I лагiднi зорi...» **II**: 156
«Нас убивають слова нещирi...» **II**: 224
«Наскакався! Нагулявся! Бiльш не хочу...» **I**: 108
«Натура вища, нiж культура...» **II**: 120
«Наш вечiр був, як золото...» **II**: 295
«Не будь слiпий, зумiй полуду здерти...» **II**: 46
«Не золото – свiт, i не красить його позолота...» **II**: 174
Нейтронна зона **I**: 278
«Не ликом шитi ми були й не з лика...» **II**: 176
«Не маю вже вiтця i мами...» **II**: 268
«Не нiчка над горами плаче...» **II**: 103
«Не плач, коли тебе шельмують...» **II**: 253
«Не потрiбнi слова...» **II**: 248
«Не смiюсь, не ридаю, не плачу...» **II**: 118
«Невеличкi безсмертнi мiста...» **II**: 26
«Невже це правда, що верба – журба?..» **II**: 300
«Немов андрiївськi хрести...» **II**: 137
«Немов гiрська рiка...» **II**: 304
Ненаписана пiсня моя **I**: 171
«Нешасний дiдько мерзне у скалi...» **II**: 142

- «Нидіють Геракли від нудьги...» **II**: 123
«Нині й справжні таланти порошнею беруться і цвіллю...» **II**: 76
«Нині чуєшся так...» **I**: 79
«Ні бомба, ні пістолет...» **II**: 245
«Ні, ми не листя і не пил!..» **I**: 281
«Ні, не кривляння, а крива...» **I**: 104
«Ні, ти не та, яку я знав колись...» **I**: 67
«Ніч... Безсоння... Дівчатко сумне...» **I**: 96
Нічний Івано-Франківськ **II**: 37
«Ні, я не тлів – палав-горів...» **I**: 337
«Ніхто вже не зможе весну в зиму повернути...» **II**: 174
«Нічка із золотим гребінцем місяця у волоссі...» **I**: 178
Нічна мелодія **I**: 103
«Ніщо не вічне, й ми не вічні...» **II**: 59
- «О, Господи! Зніми з душі тягар...» **II**: 206
«О, київський лемку, ти бачив Туву...» **II**: 200
«О, Музо-коханко, дружино, небого...» **II**: 107
Омелюх **I**: 263
«О, Покуття, Опілля...» **II**: 325
Опришки **II**: 257
«О, скільки тут сходили люди ніг!..» **I**: 46
«О, не повірю я у вічне горе...» **II**: 81
«О, не треба... Не треба тут слів...» **I**: 146
«О, як старалися чини!..» **II**: 53
«О, який тепер сонячний час!..» **II**: 48
«Обривається голосу нить...» **I**: 324
Ой, летіла пісня **I**: 234
«Оновилося дерево пряме і криве...» **I**: 265
«Осеніють дерева, віддаляємось ми...» **I**: 149
Осмомисл і Чагрівна **II**: 20
«Останній поріг... Немає назад вороття...» **II**: 276
Острів кохання **I**: 170
«Ось-ось – й перескочу я гірку малу...» **I**: 162
«Отак ми живемо у ласці та в любові!..» **I**: 232
«Отам, за садами, літа комусь лічать зозулі...» **II**: 297
«Охрестили мене...» **II**: 35
«Оце є моя земля. Тут я сміюсь і плачу...» **I**: 46
- Парашка **I**: 343
«Пахне вереснем кожна галузка...» **I**: 246

«Пахнуть сіножаті сіном скошеним...» **I:** 122
«Пахнуть черешні медом...» **II:** 149
Перед будинком старої гімназії **I:** 334
Периферія **II:** 86
Перша вистава **II:** 22
«Пече образа. Пече тривога...» **I:** 300
«Під берегом у вільшині...» **II:** 96
«Під Карпатською грядою...» **I:** 297
«Під місяцем картопля сходить...» **II:** 277
«Під музику вітрів, потоків й тиші...» **II:** 24
«Підсніжник – білий піонер...» **I:** 290
«Піднімає чорна доля чорний стяг...» **II:** 259
«Піду по ґрунях, по мохах і по росах...» **II:** 92
«Піду шукати золотих стовпів...» **II:** 254
«Піду, піду по вулиці Шевченка...» **I:** 183
«Піна панує! Піна!...» **I:** 233
«Після смерті побачать твій шлях...» **II:** 217
Пісня **II:** 29
Пісня селянина **II:** 160
«Пішли під землю галицькі двори...» **I:** 344
«Плаче зоря над водою...» **I:** 310
«Плач-ридай, українська пісне...» **II:** 269
«Пливуть тумани над землею...» **I:** 264
«Плин Дністра, наче пісня дівоча...» **I:** 50
Пнівський замок **I:** 302
«По снігах...» (*Для дітей*) **II:** 51
«Поети збираються в зграї...» **I:** 79
«Поезія – моє блакитне небо...» **II:** 159
«Поете, не плачай надій...» **II:** 222
«Поети в Європі...» **II:** 187
Поетове прохання **I:** 26
«Поет-юнак рубає все з плеча...» **II:** 222
«Пожнивну думу думають двори...»
Полігон **II:** 166
«Політика. Проза. Вірші...» **II:** 123
«Полонинко в німбі золотому...» **I:** 314
Полонинська трава **I:** 80
«Поля і поля... „Добрідень!“ – скажи колоскові...» **II:** 175
«Помчу до діда» (*Для дітей*) **II:** 52
Поранений ведмідь **II:** 296

Похорон **I**: 193

«Почалися березневі рухи...» **I**: 41

«Почорнілими верхами...» **II**: 83

«Президій не люблю я – страх...» **II**: 230

«При Австрії цей хрунь австрійцем був...» **II**: 125

«При дорозі цвинтар – темно-чорні хрести...» **I**: 309

«Привіт вам, високі дуби...» **I**: 267

«Прийшла любов... Вона іще не пізня...» **I**: 94

«Прийшли Різдво і славна Коляда...» **II**: 231

«Прилинь! Я все тобі прощу...» **I**: 46

«Приходим на землю служити не злу...» **II**: 172

«Про друга зраду я колись не знав...» **II**: 104

«Про нас мовчать. Нехай собі мовчать...» **I**: 326

«Пробудись і вставай!..» **I**: 256

«Прогресує усе від краси до краси...» **II**: 316

«Прожив весь вік...» **I**: 216

«Прозорості, відваги та експресії...» **II**: 236

«Прощай, мій друже, і щасливим будь...» **II**: 177

«Прощайте, пісні про вродливих дівчат!..» **II**: 161

«Прут із гірських обіймів виривається...» **I**: 75

«Раєм дихав Парнас...» **II**: 54

«Ранки тихі, туманні...» **I**: 329

«Ридала Україна! Стогнала Україна...» **I**: 313

Рідна мати **II**: 257

«Різдвяний ліс у неї...» **I**: 316

«Рік Новий ішов світами...» **II**: 232

«Річки Вкраїною пливають...» **I**: 331

«Розженемо смутку темні хмари!..» **I**: 47

Розтерзаний лебідь **I**: 202

Росте-цвіте верба в гаю **II**: 241

Ружа червона **I**: 66

Сагайдачний **I**: 189

«Сад почорнів, дахи і грядка...» **II**: 129

«Сам не знаю, чом я не з тобою...» **I**: 61

«Світ чарує весна вечорами...» **I**: 56

«Селемени й весільні вінки...» **I**: 311

«Село моє над річкою в долині...» **I**: 237

«Сердитий вітер гравсь лозою...» **II**: 199

«Серед спеки зривається вітер...» **I:** 142
«Сивий вечір... Ніжні світлотіні...» **II:** 239
«Синім сном снуть ліси і гаї...» **II:** 294
«Синочку мій, баранчику...» **I:** 54
«Синя мла прилягла...» **I:** 144
«Синя пава, чорна нічка, наче кава!...» **I:** 60
«Сипле синій вітер позолоту...» **I:** 57
«Січень з гір дідуганом ізліз...» **II:** 250
«Сказала, що снівся я їй...» **I:** 166
«Скільки Бог мені відміряв літ...» **I:** 267
Скіфи **I:** 186
«Скресання холодів. Весняний хмаролом...» **I:** 321
«Сльози, немов горох...» **I:** 276
Смерть конюха **I:** 192
«Сніг застеляє, Ганно...» **I:** 98
Снігова людина **II:** 178
«Сонце й зелений вітер...» **I:** 253
«Соратники мої, які ви нецікаві...» **II:** 125
«Співець – сліпець? О ні, сліпці – ті люди...» **I:** 271
«Співець життя повинен відчувати...» **II:** 94
«Спочатку була ідея...» **I:** 298
Сталініст **I:** 340
«Старе століття! Й ми вже посивіли...» **II:** 42
«Старому скоро час минає...» **II:** 251
«Стираються дати, старіються думи...» **I:** 150
«Стільки від садів квітневих світла!...» **I:** 131
«Стогнали рейки, плакали вокзали...» **IOI:** 176
«Стою. Шум лісу слухаю...» **I:** 213
«Страшно дивитися з волі на ґрати...» **II:** 126
«Сухий липовий листок...» **II:** 255
«Сходить ясне сонце, світить із-за гір...» **II:** 203

Та дівчина з високої гори **I:** 78
«Так важко з молотом!...» **II:** 224
«Так жалісно чайка кигиче...» **I:** 113
«Так зелено, так мило у гаю...» **I:** 29
«Так мерехтять розгублені зірки...» **II:** 282
«Так світло! Чисто! Ясно!...» **II:** 97
«Так, мудрість йде з тисячоліть...» **II:** 271
«Так, найкращі слова я сказав тобі в молодості...» **I:** 90

- «Так, поезія – голос землі та небес...» **II**: 223
«Так, радість коротка...» **II**: 188
«Так, юність – яблуко, що визріло і впало!...» **II**: 212
«Такі холодні дні були» **II**: 41
«Такий, як мідний казанок...» **I**: 79
Танець мого життя **II**: 286
Тарас Шевченко **I**: 338
«Твої уста чомусь кричать...» **II**: 63
«Те не скажи...» **II**: 184
«Те, що було, уже не повернути...» **I**: 174
«Тепле вітання по телефону...» **I**: 296
«Тепле літо прийшло, а тебе в цьому місті немає...» **I**: 156
«Тепло душі відчули дві долоні...» **I**: 100
«Ти маєш ноги, як мечі...» **I**: 126
«Ти – кривоуст: слова твої криві...» **II**: 126
«Ти – юне зілля...» **I**: 179
«Ти була моя розрада і тепло...» **I**: 68
«Ти вже за верхами, сиза горлице...» **I**: 148
«Ти говорила: людині потрібна людина...» **I**: 97
«– Ти де була?...» **I**: 165
«Ти не плач, не зітхай, що не пишеться!...» **II**: 223
«Ти так дивишся на мене, рідна хато...» **II**: 175
«Ти чого задумався, мій гаю?...» **II**: 315
«Ти щось миле мені сказала...» **I**: 84
«Ти як живеш тепер на бистрій Тисі...» **II**: 244
«Тихий вечір, середина літа...» **II**: 64
«Тихо-тихо, як незримий гном...» **I**: 37
«То було не вчора і не нині...» **II**: 164
«То синій, то зелений, то білий Попиван...» **II**: 33
«То сонечко, то дощик поливає...» **II**: 101
«То стихає дощ, то знову цідить...» **II**: 122
«То ще година не пізня...» **I**: 163
«Товаришу, не спи...» **II**: 205
«Той дятел – птах-бийдереву...» (*Для дітей*) **II**: 301
«Той мудрує, той рахує...» **II**: 291
«Той хоче піснею, той крицею...» **II**: 16
«Топтав, глушив мене...» **II**: 171
«Тут цісар ів! Тут тишком-нишком...» **I**: 68
«Треба мужнім бути, бути гордим...» **II**: 307
«Тремтить на гострім вітрі Коломия...» **II**: 154

- «Третю ніч не літають травневі хрущі...» **I:** 62
Три жінки **I:** 218
«Три Музи зійшли до мене з небес...» **I:** 143
«Три півонії в вазі червоній...» **I:** 55
«Тривога заснути мені не дає...» **I:** 116
«Тріщить від морозу Небесна Дорога...» **I:** 308
«Тягне з кав'ярні горілкою...» **II:** 148
- «У центрі Європи згадаю собі...» **II:** 226
«У карпатським краю...» **II:** 312
«У косицях лужок...» **I:** 264
«У кошарах говорять овечі дзвінки...» **II:** 55
«У лісі зеленому...» **I:** 181
«У нас усіх тепер залізна логіка...» **II:** 208
У парку **II:** 193
«У парку тихому...» **I:** 168
«У природі швидко все міняється...» **II:** 192
«У розлуці душа і сумує, і тужить за другом...» **II:** 175
«У селі княгиною горілка...» **II:** 195
«У селі цвітуть черлені ружі...» **II:** 163
«У Чорному лісі, де сосни клапаті...» **II:** 87
«Уже і сонце нижче й нижче...» **I:** 320
«Уже овець пустили в толічку...» **I:** 280
«Україно моя зелена...» **I:** 200
«Українці, як зійдуться...» **II:** 287
Уманський парк **I:** 88
«Усе пройде, усе мине...» **II:** 140
«Усе я знав! І сміх, і плач, і бійку...» **I:** 225
«Усі потоки стрімко мчать до мене!...» **II:** 233
«Усміхнена хмарка по небу моїм пропливла...» **I:** 145
У чужій домовіці при горівці **II:** 90
- «Хай буде так, як доля нам дає!..» **II:** 146
«Хай думає, що він – божок...» **II:** 247
«Хай під ногами терня, грань...» **I:** 107
Харків **I:** 299
«Хіба ж то так велося в нас здавен?...» **II:** 210
«Хлюпотіли дощі, хлюпотіли...» **II:** 153
«Ходив і я у Літній сад...» **I:** 198
«Ходить зелений вітер...» **II:** 151
«Хоч дурням каші не соли!...» **I:** 267

«Хоч поле вже голе, та ще не в зимовій перині...» **П:** 78

«Хоч тут лиш земля-попеличка...» **П:** 180

«Художникова творчість золота!...» **П:** 197

«Цвіте бузок понад Дністром...» **П:** 179

«Це купальське шалене свавілля...» **І:** 44

«Це мовив Блок: „Врятує світ краса”...» **П:** 284

«Ці – лагідненько, ті – тупо й різко...» **І:** 319

«Ці осінні довгі ночі – квітовбивці...» **П:** 66

«Ця легенда сумна...» **І:** 40

Чайка **П:** 32

«Час настав відверто говорити...» **І:** 273

«Часе сльотавий й погідний...» **П:** 152

«Через коліно перегну...» **П:** 279

Черемош **І:** 91

«Черлене вино і чорне вікно...» **І:** 128

«Чи пам'ять є?...» **І:** 284

«Чи ти знаєш, які-то шафрани-крокуси?...» **І:** 45

«Читає дощ літописи в гаю...» **П:** 69

«Читачу...» **І:** 205

«Чого ж ти сумуєш, юначе...» **І:** 36

«Чого ж то моє серце в травні журиться...» **І:** 172

«Чого мовчиш? Хоч словом озовись...» **І:** 180

Чоловік і змія **П:** 168

«Чому? Чому зміліла Бистриця?...» **П:** 237

«Шалений час тривожно в душу дише...» **П:** 224

«Шляхами світлими й дорогами курними...» **П:** 265

«Що багато говорити?...» **І:** 266

«Що життя – політична корида?...» **І:** 228

«Що пісні? Та ж пісні – не монети...» **П:** 79

«Ще далеко до тепла!...» **П:** 47

«Ще холодом черемха пахне...» **І:** 132

«Що каже серце, те й роблю...» **І:** 235

«Що ми масм? Що ми мали?...» **П:** 170

«Що та праця? Що ті вірші...» **П:** 116

«Що, мій друже, вумнієм потроху?...» **П:** 128

«Щоб бачити, масмо очі...» **П:** 127

«Щоб ніхто не бачив, сам поплачу...» **П:** 298

Юнакові II: 115

«Юність – віра, юність – сила...» I: 297

«Юним був я відважним і гордим...» II: 121

Я йду до вас II: 28

«Я бачив рай і пекло дике...» I: 194

«Я був наївний, як дитина...» II: 124

«Я вірити зневіреним не хочу...» II: 249

«Я гадав, що вірний друг дотепний...» II: 165

«Я дихаю, братове! Я не вмер!..» I: 272

«Я живу у жахливій державі...» II: 134

«Я з тих країв, де навіть гори б'ються...» I: 345

«Я знав на цім світі земне й неземне...» I: 333

«Я каменем кину у власний город...» I: 260

«Я лежав у колиці...» II: 308

«Я літав під вікнами...» II: 323

«Я на стійці в холоді і голоді...» II: 38

«Я натхненно кохав...» I: 28

«Я не винен і ти не винна...» I: 112

«Я не шукав рівнесеньких шляхів...» II: 267

«Я нічого не вигадую...» I: 35

«Я піду в синій сон передмістя...» I: 118

«Я після смерті стану оленем...» II: 214

«Я поїду сьогодні у ліс...» II: 220

«Я порубаний на кавальчики...» II: 238

«Я правду знав своїх батьків простих...» II: 177

«Я прославляю слова твердь...» II: 177

«Я син Григорія, я син Марії...» I: 191

«Я соромлюся сліз...» II: 157

«Я так люблю жовтневі дні!..» I: 117

«Я так люблю, як в горах трави пахнуть...» I: 204

«Я так люблю сади весною...» II: 314

«Я такий веселий! Я такий багатий...» II: 105

«Я чув не раз: поета шлях важкий!..» II: 71

«Як же сумно, як же самотньо!..» II: 139

«Як смерть прийде – карга потворна, звісно!..» II: 62

«Як то гарно, що річкою стане маленький струмок...» II: 41

«Якби ми, друзі, менше пили...» I: 258

«Якщо станеш моєю дружиною ти...» I: 64

Літературно-художнє видання

ПУШИК Степан Григорович

Я ДЛЯ УКРАЇНИ ЖИВ

У ДВОХ ТОМАХ

Том 2

Дизайн обкладинки *Андрія Іваньо*
Комп'ютерна верстка *Ярослави Король*
Коректура та упорядкування *Ольги Слоньовської*

Підписано до друку 21.08.2019.
Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 20,23.
Тираж 100 прим. Зам. 2851.

Видавець: Видавництво «Місто НВ»
76000, м. Івано-Франківськ,
вул. Чорновола, 23.
Тел.: (0342) 55-94-93.

*Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ІФ № 9 від 02.02.2001 року*

Віддруковано: Друкарня «Місто НВ»
76000, м. Івано-Франківськ,
вул. Чорновола, 23.

